

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Діяльність Президента України
в умовах російсько-української війни

2023

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

В.М.Удовик, директор Фонду Президентів України,
канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальний за випуск

М. Б. Кушнарьова, ст. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

М. М. Хилько, завідувач відділу, канд. філос. наук; Л. Г. Дем'яненко, ст. наук. співр., канд. філол. наук;
Л. І. Кукоба, наук. співр., канд. істор. наук; Є.В. Глушук, мол. наук. співр.; Л. О. Матвійчук, ст. наук. співр.,
канд. соц. ком; М. М. Степченко, мол. наук. співр.

Заснований у 2022 р.

Виходить щотижня

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Матеріали ЗМІ подано в їхній редакції

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Випуск 46 (90)

(огляд матеріалів ЗМІ за 13 – 19 листопада 2023 р.)

Офіційна діяльність Президента України	4
Офіційна діяльність дружини Президента України	26
Міжнародна підтримка України	31
<i>Політико-правова допомога</i>	31
<i>Військова допомога</i>	37
<i>Гуманітарна та фінансова допомога</i>	44
Плани врегулювання. Переговорний процес	51
Плани повоєнного відновлення України	55
Коментарі європейських та американських політиків	59
Реакція представників української громадськості	78
Реакція представників світової громадськості та бізнесу	82
Експертні оцінки	86
Додатки	96
<i>Додаток 1 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №750/2023</i>	96
<i>Додаток 2 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №751/2023</i>	97
<i>Додаток 3 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №752/2023</i>	100
<i>Додаток 4 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №753/2023</i>	101
<i>Додаток 5 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №754/2023</i>	102
<i>Додаток 6 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №755/2023</i>	107
<i>Додаток 7 УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №756/2023</i>	112

Офіційна діяльність Президента України

Володимир Зеленський зустрівся з лідером кримськотатарського народу Мустафою Джемільєвим і присвоїв йому звання Героя України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент Володимир Зеленський провів зустріч із лідером кримськотатарського народу, правозахисником, народним депутатом України, визначним політичним і громадським діячем Мустафою Джемільєвим, якому сьогодні виповнюється 80 років.

Глава держави привітав Мустафу Джемільєва з ювілеєм і подякував за відстоювання інтересів нашої держави та його боротьбу за права кримських татар.

«Хочу подякувати вам за те, що ми разом у цій боротьбі. Бажаю вам багато здоров'я, щоб побачити нашу справедливую перемогу, відновлення територіальної цілісності й суверенітету України. Крим – це Україна», – сказав Володимир Зеленський і додав, що дуже приємно вітати з ювілеєм особисто.

За визначний особистий внесок у становлення та розбудову незалежної Української держави, мужність і самовідданість у відстоюванні прав кримськотатарського народу, багаторічну плідну політичну та громадську діяльність Президент присвоїв Мустафі Джемільєву звання Героя України та вручив орден Держави.

Лідер кримськотатарського народу заявив, що для нього честь отримати найвищу відзнаку, адже за два роки повномасштабної війни її одержують воїни, які ціною свого життя відстоюють свободу, територіальну цілісність і незалежність України.

«У таких обставинах це нагородження має для мене величезний сенс. Це водночас і велика моральна підтримка для наших співвітчизників, які вже десятий рік перебувають в окупації», – зазначив він.

Мустафа Джемільєв подякував Президентові за всю важливу роботу, яка проводиться за його підтримки в напрямі захисту прав кримських татар.

«Ваші слова про те, що ця війна не може бути закінчена доти, поки не буде звільнено останній квадратний метр нашої території, вселяють упевненість, що ми здобудемо свободу. Мені сьогодні вже 80 років, і в мене на цій землі ще одна мрія: повернутися на свою батьківщину й бути похованим на своїй землі. І ваша тверда позиція стосовно нашої територіальної цілісності дає впевненість, що це обов'язково здійсниться. Дякую вам за цю високу нагороду. Слава Україні!» – сказав Мустафа Джемільєв.

Для України принципово реалізувати всі сім рекомендацій Єврокомісії та виконати необхідне на цьому етапі нашого шляху в ЄС

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Головне за цей день.

Зустрівся з лідером кримськотатарського народу Мустафою Джемілевим – сьогодні його день, день народження, 80 років.

Достойна людина, смілива. Захисник свого народу та всієї України.

Я відзначив Мустафу Джемілева званням Героя України. Вважаю, що це абсолютно заслужено. Я подякував йому й за те, скільки він зробив для наших людей, для нашої свободи. Справді моральний авторитет. Я подякував і за те, що пан Мустафа-ага зараз разом із нами в боротьбі проти російської агресії.

Звичайно, ми говорили з ним про Крим, про захист наших людей на півострові. Ми пам'ятаємо про всі частинки нашої держави й маємо відновити свободу для всієї України без винятків.

Я дякую всім у світі, хто пам'ятає, що російська атака на міжнародний порядок, заснований на правилах, почалася саме з Криму. Саме з захоплення Криму Росія почала цю агресію та дестабілізацію. І важко уявити відновлення спокою для світу, якщо не повернути вкрадене Росією Україні. Відновлення нашої територіальної цілісності – це глобальна потреба.

Провів сьогодні тривалу нараду з дипломатами, урядовцями, представниками Верховної Ради щодо підготовки нашої держави до політичного рішення Європейської ради про початок переговорів про членство України у Євросоюзі. Наші кроки та наші рішення. Працюємо над тим, щоб отримати безумовне рішення про початок переговорів. Для України це принципово – реалізувати всі рекомендації Єврокомісії, які були надані, усі сім рекомендацій, та виконати необхідне на цьому етапі нашого шляху у Європейський Союз. Успіх нашої держави й людей – економічний, соціальний, успіх у розвитку відносин України зі світом – може бути тільки як спільний успіх усієї Європи. Заради цього ми поступово, не зупиняючись навіть у час повномасштабної війни, посилюємо наші інституції, наші законодавчі норми. І я вдячний усім, хто допомагає це робити, хто підтримує відповідні рішення, хто їх впроваджує.

Провів сьогодні кілька нарад і щодо наших нових міжнародних кроків, які заплановані на найближчі тижні. Перемовини з лідерами держав-партнерів, нові пакети підтримки для наших воїнів, міжнародна комунікація України.

Можемо й мусимо забезпечити абсолютно чіткий результат: хоч би яким був інформаційний порядок денний світу, наші партнери мають нас розуміти й чути українців. І це буде.

Є важлива новина з Румунії: почав роботу центр підготовки пілотів F-16, там навчатимуться наші хлопці. Я дякую Президенту Румунії Йоханнісу та Прем'єр-міністру Нідерландів Рютте за те, що всі наші домовленості виконуються.

Були сьогодні й доповіді розвідки – керівника ГУР Буданова та керівника Служби зовнішньої розвідки Литвиненка. Дякую обом цим нашим структурам – кожному й кожній, хто в них служить, – і передусім за те, що Україна знає й знатиме, ЩО готує ворог і як відповідати – правильно, потужно. Як на землі, так і в Чорному морі.

І, звичайно, фронт.

Авдіївка, Мар'їнка, Бахмутський напрямок, Лиманський напрямок, Куп'янськ, Запоріжжя, Херсонщина...

На кожному з цих напрямків складно. Але я дякую всім, хто стійкий. Дякую всім, хто не втрачає сили й позицій. Я дякую всім командирам, які дбають про солдатів. Усім бойовим медикам, які рятують життя. Всім нашим людям, які пам'ятають, що Україна живе завдяки тому, що є кому зупиняти ворога. (...).

Про присвоєння М. Джемілеву звання Герой України: Указ Президента України №553/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За визначний особистий внесок у становлення і розбудову незалежної Української держави, мужність і самовідданість у відстоюванні прав кримськотатарського народу, багаторічну плідну політичну та громадську діяльність постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена Держави ДЖЕМІЛЄВУ Мустафі – лідеру кримськотатарського народу, правозахиснику, народному депутату України. (...).

Кожен наш воїн, який тримає позиції під Авдіївкою, заслуговує на нашу надзвичайну вдячність – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Звіт за цей день. Перше – наші воїни. Сьогодні на селекторі доповідали розвідка, Головка, СБУ, міністр оборони. Загалом ситуацію на фронті, конкретні напрямки. Снаряди, техніка – все для фронту. Авдіївка, Куп'янськ, Бахмут. Також південні напрямки. Дуже інтенсивні російські штурми, і особливо – на Донеччині.

Ми маємо розуміти, що в Путіна зараз дуже цинічна й конкретна політична мета – і він готовий убити скільки завгодно своїх людей, бо хоче на першу половину грудня показати хоча б якийсь тактичний результат. Тоді, коли планує оголосити про свої вибори. Росія вже втрачає під Авдіївкою і солдатів, і техніку швидше та масштабніше, ніж, зокрема, під Бахмутом. Витримувати цей їхній натиск надзвичайно складно. І кожен наш воїн, який тримає позиції, кожен наш воїн, який виконує бойові завдання саме там, заслуговує на надзвичайну нашу вдячність. Справжні герої!

Що більше російської сили буде знищено зараз під Авдіївкою, то гіршою для ворога буде загальна ситуація, загальний перебіг цієї війни.

Я хочу зараз особливо відзначити воїнів 53-ї та 110-ї окремих механізованих бригад і артилеристів 55-ї окремої артилерійської бригади. Усі вони б'ються саме на Авдіївському напрямку й цими днями дали Україні найкращі результати. Дякую вам, воїни!

Відзначу також бригади, які воюють на інших напрямках і заслуговують вдячності. Це 57-ма окрема мотопіхотна бригада, її воїни захищають Куп'янський напрямок. Дуже потужно. Дякую! Дякую. Лиманський напрямок – 68-ма окрема єгерська бригада. Молодці, хлопці! І, звичайно, Бахмутський напрямок. Артилеристи 26-ї бригади, 92-га окрема штурмова бригада та 30-та окрема механізована бригада. Я дякую всім вам, воїни!

Продовжуємо працювати з нашими партнерами, передусім у Сполучених Штатах, щоб підтримка України зберігалася саме на тому рівні, який потрібен зараз. Я вдячний партнерам за розуміння українських потреб.

Цими днями у Вашингтоні – українська делегація. Перша віцепрем'єр Юлія Свириденко, керівник Офісу Андрій Єрмак, представники Міністерства юстиції та наших команд, які просувають, зокрема, посилення санкцій проти Росії та використання заморожених активів Росії для підтримки нашої держави.

Відбулися вагомні зустрічі: держсекретар США та його команда, радники з питань національної безпеки Президента США та лідерів Франції, Німеччини, Великої Британії, представники громадських сил Америки, керівники міжнародних фінансових інституцій та агенцій із питань розвитку. Готуємо наступний рік.

Буде непросто. Ми усвідомлюємо це. Але ми робимо все, щоб позиції України зберегли надійність. І найближчими тижнями запланована відповідна робота з європейськими та іншими нашими партнерами.

Ще кілька речей.

Я відзначу сьогодні роботу всієї нашої команди та тих, хто допомагав, щодо порятунку громадян України із сектора Газа. Це дуже-дуже складна, чутлива, багаторівнева операція. Врятовані понад 200 людей. Ми готуємо й наступні групи для евакуації.

Я хочу подякувати всім. Я дякую владі Єгипту та Ізраїлю, українським дипломатам, які залучені й результативні, компанії SkyUp, яка дуже допомогла, особисто хочу також подякувати рабину Йонатану Марковичу. Та, звичайно, офіцерам ГУР, які там, на місці, й тут, в Україні, виконують відповідні завдання. Всім дуже-дуже дякую!

Успіх України в таких операціях знову демонструє світові, наскільки наша держава цінує своїх громадян, де б вони не перебували, і наскільки ефективними є наші державні інституції.

Провів сьогодні також нараду з міжнародниками, урядовцями щодо підготовки вже другого саміту нашої глобально важливої гуманітарної

ініціативи «Зерно з України». Україна не лише зберігає свою роль гаранта глобальної продовольчої безпеки. Наш морський експорт новим коридором уже досяг майже 4 мільйонів тонн вантажів. Але й ми пам'ятаємо, що можемо дати більше стабільності світу, допомагаючи продовольством тим, хто його потребує. Зокрема, в країнах Африки.

Об'єднуємо партнерів навколо такої нашої гуманітарної ініціативи. Новини – незабаром.

І сьогодні ж зустрівся з журналістами з країн Африки – великою групою... 11 країн континенту, різні частини Африки, провідні медійники. Я дякую за увагу до України й вірю, що в захисті від агресії, у захисті міжнародного права світова більшість завжди буде з Україною. (...).

Потенціал наших громад, наших міжміських та міжлюдських зв'язків може додавати значної сили нашому захисту – виступ Президента України на Німецько-українській конференції муніципальних партнерств ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

Шановний пане Президенте!

Я дякую за вашу увагу до України та підтримку наших людей, нашої держави, наших відносин. Між Україною та Німеччиною досягнуті найкращі відносини за весь час взаємин. І ми цінуємо те, що наші відносини дають реальні результати в захисті людських життів і нашого з вами європейського способу життя.

Я хочу зараз принагідно подякувати також пану Федеральному канцлеру Шольцу та всій урядовій команді Німеччини. Наші домовленості з канцлером виконуються чітко та вчасно. Дякую за це!

І, звичайно, я дякую всьому німецькому народові за щире підтримку українців та України в цьому протистоянні, що його розпочала Росія.

Пане мере Юнг!

Шановні учасники й учасниці конференції!

Я пригадую, як восени 22-го року пан Президент Штайнмаєр відвідав Україну й, зокрема, село Ягідне на Чернігівщині. Одне зі звичайних українських сіл, яке, на жаль, було змушене пройти через надзвичайну жорстокість. Упродовж майже місяця, поки село займали російські окупанти, вони протримали 350 мешканців села – фактично всіх мешканців села – у невеликому підвалі сільської школи. І зовсім малих, і старих, і жінок, і чоловіків. Десять людей померли за той час просто в тому підвалі.

Пан Президент Штайнмаєр бачив, які то були умови та яка зневага в росіян узагалі до людей могла спонукати створити такий концтабір у Ягідному. І все ж це – більше, ніж історія одного села в Чернігівській області України, яке зазнало удару російської жорстокості.

Те, що сталося в Ягідному, характеризує саму суть цієї війни – ту загрозу, яку теперішній російський режим становить для багатьох звичайних

європейських міст і сіл. Не лише в Україні. Бо не лише Україна в російських імперських планах. Щонайменше всі сусіди Росії під загрозою.

Тут, на конференції, присутні представники дуже різних міст і громад наших двох країн. Але хоч би якими вони були різними, їх єднає одна фундаментальна річ, а саме – ставлення до людей. Європейське ставлення до людей.

У наших із вами містах і громадах не повинно бути жодного місця для протилежного ставлення до людей і життя – антиєвропейського, того ставлення, яке демонструє Росія на окупованій території України.

Ми цінуємо життя. І саме тому захищаємо його. І принципово, що ми використовуємо для цього не лише ті інструменти, які є на державному рівні. Потенціал наших громад, наших міжміських і міжлюдських зв'язків теж може й мусить додавати значної сили нашому захисту.

Я хочу відзначити, що після візиту торік в Україну Президента Штайнмаєра нам вдалося вже майже вдвічі збільшити кількість міжміських партнерств. Сьогодні ми маємо 190 таких партнерств. Є вже й шість міжрегіональних партнерств. Є й патронат Німеччини над відновленням Чернігівської області України, саме того регіону, де село Ягідне, про яке я згадав. І я дякую всім, чий зусилля наповнюють конкретним змістом наші партнерства.

Я вдячний таким містам і громадам, як Айхенау, Аугсбург, Бергіш-Гладбах, Вальдкірх, Ганновер, Ерланген, Єна, Дрезден, Кельн, Леверкузен, Нюрнберг, Потсдам, Швайнфурт, та багатьом іншим, які вже безпосередньо допомагають нашим містам. Цілком конкретно допомагають: генератори та інше обладнання, яке рятує від наслідків російського терору, пожежні машини, автобуси, інша техніка для наших громадян. Разом із німецькими компаніями створені модульні містечка для переселенців, чий дім був знищений бойовими діями. Є спільна робота з німецькими містами, компаніями та фондами з модернізації енергетичних спроможностей у регіонах України. Я дуже дякую вам за це!

І сподіваюся, що участь українських мерів у цій конференції буде теж плідною.

Ми – перед другою зимою цієї війни, як сказав пан Президент. Росія зараз накопичує ракети для ударів по енергетиці України, як це було торік. Німеччина вже потужно допомагає нам із системами ППО та іншими засобами фізичної оборони України. І разом із цим кожна домовленість між містами наших країн, яка спрямована на захист людей і життя, однозначно послужить захисту життя.

Я впевнений, що представники українських міст можуть вказати й на можливості для спільної економічної роботи, які є зараз в Україні. Не тільки у відбудові того, що було зруйноване через агресію Росії, а й у створенні нових підприємств, нових продуктивних історій.

Україна зараз попри все забезпечує економічне зростання – майже 5% у річному вимірі. І це свідчення того, наскільки сильним є наш спосіб життя і як багато здатні робити наші люди.

Я вірю, що відносини між Україною та Німеччиною стануть однією з найнадійніших опор усієї Європи. Безпековою, економічною, соціальною опорою. І особливо тоді, коли Україна стане повноправною частиною Європейського Союзу. І я пишаюся всіма прикладами нашої співпраці та щиро бажаю успіху всім вам у розвитку відносин між містами, між регіонами, між самоврядуванням наших країн.

Що ближче ми з вами – Україна та Німеччина, – то далі від реалізації божевільна мета Путіна знищити нормальне людське життя в Україні та в інших країнах-сусідках Росії.

Німеччино, іще раз дякую тобі за підтримку!

Слава Україні!

Володимир Зеленський обговорив із Джорджею Мелоні спільні зусилля під час головування Італії в G7 наступного року ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Прем'єр-міністром Італії Джорджею Мелоні.

Глава держави подякував очільниці італійського уряду за принципову та всебічну підтримку з боку Італії та її особисте лідерство.

Володимир Зеленський висловив сподівання на те, що італійське головування в «Групі семи» наступного року принесе ще більше вагомих результатів. Президент України та Прем'єр-міністр Італії скоординували майбутні спільні зусилля в контексті головування Італійської Республіки в G7 і домовилися розпочати роботу над двосторонніми безпековими гарантіями в межах вільньюської Спільної декларації «Великої сімки».

Володимир Зеленський і Джорджа Мелоні також обговорили подальшу безпекову співпрацю, зокрема реалізацію 8-го пакета оборонної підтримки.

Глава Української держави наголосив на необхідності прискорення ухвалення 12-го пакета санкцій ЄС щодо Росії.

«Маємо й надалі посилювати тиск на агресора. Важливо максимально прискорити підготовку нового пакета санкцій, особливо в секторах, які є найбільш чутливими для російської економіки. Важливо також продовжити роботу над механізмом використання доходів від заморожених активів РФ», – зазначив Президент.

Володимир Зеленський подякував Італії за підтримку Формули миру, зокрема за участь італійського представника в зустрічі радників із питань національної безпеки та політичних радників на Мальті, й запросив Джорджу Мелоні взяти участь у другому саміті програми Grain from Ukraine.

Україна готова бути стратегічним партнером країн Африки – Володимир Зеленський під час спілкування з представниками африканських ЗМІ ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Україна прагне побудувати дружні стратегічні відносини з країнами Африканського континенту, засновані на взаємній повазі до базових цінностей і міжнародних принципів. Про це Президент Володимир Зеленський заявив в інтерв'ю журналістам африканських ЗМІ.

На зустрічі були представлені медіа з Анголи, Ботсвани, Тунісу, Республіки Гвінея, Кенії, Марокко, Нігерії, Сенегалу, Південно-Африканської Республіки, Замбії.

«Якщо ми говоримо про стратегічне партнерство між нами та будь-якою державою Африки, то це має бути на взаємоповазі. Відносини мають ґрунтуватися на повазі до територіальної цілісності, суверенітету, повазі до твоєї мови й традицій», – переконаний Глава держави.

За його словами, після перемоги у розв'язаній Росією війні Україна готова інвестувати в країни Африки. Володимир Зеленський нагадав, що наша держава відкриває 10 посольств на Африканському континенті, що є важливою політичною та фінансовою інвестицією в умовах війни.

Президент зауважив, що навіть сьогодні деякі країни Африки дуже мало знають про Україну та можливості для взаємовигідної співпраці.

«У кожній державі є якийсь сильний напрям і є напрями, які лише починають розвиватися та є дефіцитними. Якщо ми розвинені в сільському господарстві й можемо бути гарантом, другом, стратегічним партнером африканських країн у цьому напрямі – ми хочемо цього», – сказав він.

Як акцентував Глава держави, Україна співпрацює з партнерами, будуючи відносини на основі правди та взаємоповаги, у той час як Росія традиційно використовує силу та вплив через інформаційні маніпуляції.

Президент зауважив, що Африка має тривалу історію співпраці з Україною, яка була у складі Радянського Союзу. Тож наша держава також зробила великий внесок у розвиток Африканського континенту, зокрема в інфраструктурні проекти, програми освіти з країнами Африки. Але після розпаду СРСР Росія монополізувала його спадщину.

«Росія монополізувала відносини з країнами Африки. І все, що ми хочемо зробити, – протерти це скло і сказати: «Ми тут є, ми – велика незалежна держава, давно з вами працюємо». Так, ми були слабкими політично та інформаційно, але ми це розвиватимемо», – наголосив він.

Президент назвав дуже важливим візит в Україну в червні поточного року лідерів п'яти африканських країн: ПАР, Союзу Коморських Островів, Сенегалу, Замбії та Єгипту. На його думку, після відвідання Києва лідери цих держав краще зрозуміли, за що бореться Україна у війні з російською агресією, і що Україна точно є другом для країн Африки.

Володимир Зеленський також зазначив, що готовий приїхати з візитом на Африканський континент і налагодити контакт із максимальною кількістю лідерів африканських країн та суспільствами, які вони представляють.

«Головна мета – щоб ми всі зробили максимум для досягнення стабільності у світі та миру на території нашої держави. І щоб завершенням цієї війни поставити на місце будь-якого агресора з будь-якими колоніальними амбіціями», – резюмував Володимир Зеленський.

Україна здатна забезпечити продовольчу безпеку країн Африки – Президент в інтерв'ю африканським ЗМІ ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент Володимир Зеленський наголошує, що Україна має намір залишатися гарантом продовольчої безпеки для багатьох країн світу, зокрема на Африканському континенті, і доводить це конкретними кроками, забезпечуючи роботу «зернового коридору» попри всі спроби РФ завадити його функціонуванню. Про це Глава держави заявив в інтерв'ю журналістам африканських ЗМІ.

На зустрічі були представлені медіа з Анголи, Ботсвани, Тунісу, Республіки Гвінея, Кенії, Марокко, Нігерії, Сенегалу, Південно-Африканської Республіки, Замбії.

«Зараз у нас працює альтернативний коридор, який ми змушені були зробити. Ми показали світу, що Україна продовжує гарантувати глобальну продовольчу безпеку», – зазначив Володимир Зеленський.

Президент зауважив, що за перший місяць роботи альтернативного «зернового коридору» Україна транспортувала 4 млн тонн аграрної продукції, що дорівнює обсягу експорту зернових за місяць роботи першої зернової ініціативи, створеної на основі домовленостей із Туреччиною та ООН.

«Так, трохи довше, є складнощі, але ми вийшли на той самий обсяг. Тобто Україна готова постачати й бути гарантом», – наголосив Глава держави.

За його словами, попри всі складнощі та агресивні дії Росії працює Одеський порт, а партнери України добре знають, які системи ППО та інші засоби потрібні, щоб забезпечити безперешкодну роботу портової інфраструктури Одещини загалом.

«Ми над цим працюємо та навіть розширюємо свої можливості. Росія атакує, лякає, але також при цих атаках втрачає свою зброю, кораблі, гелікоптери. Також ми займаємося страхуванням ризиків – ведемо постійні переговори з нашими партнерами, зокрема з Великою Британією, щодо страхування разом з урядом України ризиків для тих компаній, які є власниками цих кораблів», – розповів Володимир Зеленський.

Крім того, Президент зауважив, що наша країна звільняє акваторію Чорного моря від російських кораблів, які атакують українські порти та цивільну інфраструктуру: з кожним днем їх стає менше.

Глава держави також розповів про ініціативу побудувати зернові хаби в Африці, із яких можна було б транспортувати аграрну продукцію по всьому континенту, незалежно від дій влади Росії чи інших подібних держав.

«У цих хабах завжди будуть продукти харчування. І хоч би що відбувалося, зерно завжди буде в людей. І голоду точно не буде», – зазначив Володимир Зеленський.

Президент України провів розмову з Прем'єр-міністром Канади ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Прем'єр-міністром Канади Джастіном Трюдо.

Глава держави подякував за вагому оборонну та фінансову підтримку з боку Канади. Володимир Зеленський відзначив, що ухвалення багаторічної програми допомоги є дуже важливим сигналом для світу щодо неослабної підтримки України до її перемоги.

Співрозмовники обговорили ситуацію на полі бою, подальшу оборонну співпрацю з акцентом на посилення української системи ППО, зокрема збільшення спроможностей мобільних вогневих груп для боротьби з БпЛА.

Президент подякував за новий санкційний пакет і високо оцінив канадську ініціативу щодо створення міжнародної коаліції з повернення українських дітей, запропоновану на зустрічі радників на Мальті. Володимир Зеленський і Джастін Трюдо скоординували наступні кроки щодо розвитку цієї ініціативи на вищому рівні.

Президент України подякував за рішення Канади надати фінансову підтримку для добудови Національного музею Голодомору-геноциду. Було обговорено практичну реалізацію цього рішення.

Сторони також обмінялися думками щодо ситуації на Близькому Сході.

Росія ще здатна нести зло; маємо щодня додавати нашій державі більше сили – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Непростий був день.

Уночі – ракетний удар росіян по Селидовому в Донецькій області. Просто по житлових будинках. Чотири ракети. Є загиблі. Імовірно, є люди під завалами. Увесь день триває розбір завалів. Усім пораненим була надана необхідна допомога. Понад 20 будинків зруйновані.

Інший російський удар – по Запорізькій області, теж ракетний. Серед загиблих – хлопці-рятувальники. Вони прибули на місце після першого влучання, почали допомагати. І був повторний удар. Мої співчуття всім, чийх рідних і близьких забрав російський терор.

Сьогодні було багато міжнародної комунікації. І, звичайно, передусім про те, як дати більше захисту Україні та всім нашим людям від цих нелюдів, від російських ракет, обстрілів.

Говорив із головою італійського уряду Джорджею Мелоні. Подякував Італії за принципову й потужну допомогу нашій державі, захисту

українських життів. Україна дуже цінує, що Італія – поруч із нами в цей час. Цінуємо й особисту енергію Джорджі, пані голови уряду, усю ту активність, із якою вона аргументує допомогу нашій державі. Обговорили нашу безпекову співпрацю, пакети підтримки. Обмінялись думками щодо ситуації у Європі та світі. Обговорили й дещо про новий санкційний пакет Євросоюзу. Італія наступного року буде головувати в «Групі семи», і вже зараз напрацьовуємо відповідні пріоритети. Спільні пріоритети.

Говорив із Президенткою Словаччини Зузаною Чапутовою. Подякував за підтримку й справедливу високу оцінку українських успіхів у наближенні до Європейського Союзу – у нашому русі до повноправного членства. Дуже важливо, щоб уся наша Європа посилювалась, і від цього виграє кожна держава на континенті, яка поважає спільні правила ЄС. Обговорили підготовку нашої енергетики до зими і, як передбачаємо, до загострення російського терору проти об'єктів енергетики. Звичайно, обговорили й економічні питання, які важливі для наших народів.

Провів перемовини сьогодні ж із Джастіном Трюдо, Прем'єр-міністром Канади. Оборонна підтримка. Посилення нашої ППО, наших мобільних вогневих груп та захисту від російських дронів. Є конкретні домовленості. Подякував Канаді за незмінне лідерство в санкціях проти Росії. Є нова й важлива канадська ініціатива – коаліція партнерів для повернення українських дітей, які були депортовані в Росію. Також обговорили й питання добудови музею Голодомору-геноциду. Канада погодилася допомогти з цим в Україні. Я вдячний і Джастіну особисто, і всьому суспільству Канади за таке розуміння України.

Провів сьогодні й кілька нарад. Відзначу нараду з представниками правоохоронного сектору, зокрема був керівник Служби безпеки України. Доповів щодо протидії колаборантам і щодо захисту українців від тих, хто свідомо розпалює ворожнечу всередині нашої країни.

Також нарада з міністром оборони, іншими урядовцями. Усі ключові питання зводяться до забезпечення захисту людей, можливості України проводити наступальні операції й нашої спроможності зміцнювати Україну – долати проблеми, які накопичились.

Ми маємо пам'ятати усі в Україні, і особливо ті, хто перестав помічати війну, бо всю свою увагу віддає політиці: Росія ще здатна нести зло. Заплющити очі ні в кого не вийде. Ми маємо боротися. Ми маємо берегти саме нашу оборону головним пріоритетом. І маємо щодня додавати нашій державі більше сили. (...).

Президент України зустрівся з міністром закордонних справ Великої Британії ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із новопризначеним державним секретарем у закордонних справах, справах Співдружності націй та розвитку Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії Девідом Камероном, який перебуває в Україні з візитом.

Глава держави привітав Девіда Камерона з призначенням міністром закордонних справ і подякував за те, що свій перший робочий візит на новій посаді він здійснив до Києва.

«Це дуже важливо, особливо зараз, коли світ приділяє свою увагу не лише ситуації на полі бою в Україні. Ми вдячні за непохитну підтримку України з боку Сполученого Королівства. Вдячні за теплий прийом українських громадян у Великій Британії. І раді тому, що ви приїхали в Україну», – сказав Володимир Зеленський.

Президент високо оцінив оборонну співпрацю зі Сполученим Королівством, що дає ЗСУ змогу ефективно захищатися від нападу агресора, зокрема завдяки далекобійній зброї. Глава держави наголосив, що ще одним важливим пріоритетом напередодні зимового періоду є посилення української системи ППО для захисту громадян та критичної інфраструктури від російських обстрілів.

Було обговорено безпекову ситуацію в Чорному морі та подальшу роботу альтернативного «зернового коридору». Володимир Зеленський подякував британському уряду за активну підтримку функціонування цього маршруту та спільні зусилля з упровадження страхування цивільних суден, що ним проходять.

Співрозмовники скоординували позиції щодо реалізації спільних багатосторонніх і двосторонніх ініціатив, зокрема в контексті просування Української формули миру та напрацювання безпекових гарантій у розвиток ухваленої «Групою семи» на Вільнюському саміті НАТО Спільної декларації про підтримку України.

Окрему увагу було приділено питанням євроатлантичної інтеграції нашої держави й підтримки Великою Британією поступу України до членства в НАТО.

Організація Чорноморського економічного співробітництва заслуговує на перезапуск та активізацію – виступ Президента України на саміті ПАЧЕС ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні світ уже розуміє значення нашого з вами регіону, значення Чорного моря. Саме тут – одна з основ глобальної безпеки. І саме наші народи, наших із вами країн, разом із партнерами є гарантами такої безпеки.

Ми здатні додавати всьому світу стабільності та зміцнювати мир. І ми вже це робимо.

Одним із ключових елементів російської агресії проти міжнародного порядку, заснованого на правилах, стала агресія в Чорному морі.

Саме тут свій військовий плацдарм у нашому Криму Росія протягом років використовувала, щоб підірвати нормальне життя різних народів.

Росія використовувала Чорне море для агресії проти Грузії у 2008 році. Для розпалювання війни й хаосу на Близькому Сході, зокрема на території

Сирії. Саме із захоплення Криму почалася гібридна війна проти України та всієї Європи...

24 лютого із початком повномасштабної війни Росія спробувала перетворити наш регіон і Чорне море на зброю. І не лише проти України. Блокада наших портів та свідоме знищення нашої портової та експортної інфраструктури були потрібні агресору, щоб зруйнувати глобальний продовольчий ринок і тим самим спровокувати нові спалахи хаосу в різних частинах світу.

Завдяки нашій співпраці все це зупиняється. Будь ласка, погляньте, чого ми досягли всі разом за цей час повномасштабної війни.

Ми змогли показати, що співпраця між народами Чорноморського регіону за підтримки партнерів здатна повернути стабільність світовому ринку продовольства. А отже, повернути захищеність нормального життя для десятків націй – від Марокко до Південно-Східної Азії.

Ми змогли забезпечити такий захист західній частині Чорного моря, який зараз дозволяє працювати нашим морським експортним коридорам. Нової ваги зараз набуває і Дунайський регіон – теж критичний для глобальної безпеки.

Ми змогли перехопити в Росії ініціативу в Чорному морі та створили такі безпекові умови, які змушують агресора тікати зі східної частини акваторії та намагатися сховати військові кораблі. Вперше у світі саме на Чорному морі почав діяти флот морських дронів – український флот.

Також я хочу відзначити й те, що тепер – як один із головних результатів наших дій – Росія не здатна використовувати Чорне море як плацдарм для дестабілізації інших регіонів світу.

І я вдячний усім лідерам, державам, народам, чия активність допомагає захищати міжнародний порядок і гарантує світу більше спокою та безпеки. І я дякую нашим сусідам у регіоні – Туреччині, Болгарії, Румунії, Молдові – за те, що ви на боці глобальної безпеки. Я впевнений, що відновлення чесного миру й демонтаж російської агресивної присутності, зокрема, в Чорному морі допоможе Грузії відновити територіальну цілісність і створить більше гарантій національній безпеці усіх держав Кавказу.

Від ситуації в Чорноморському регіоні та розвитку нашої співпраці прямо залежить і можливість зростання для регіону Балкан і Балтійського моря. Долаючи російську агресію, ми убезпечуємо всі народи Балто-Чорноморсько-Азовського простору й сусідніх регіонів.

Тож зараз як ніколи раніше очевидно, що наша співпраця в нашому регіоні Чорного моря має лише збільшуватися. І я вдячний усім, хто додає спільних результатів.

(...). Організація Чорноморського економічного співробітництва заслуговує на перезапуск і значну активізацію. Це потрібний формат роботи. І потрібний усім нам із вами.

Важливо створювати нові лінії співпраці.

Важливо не мовчати щодо російської агресії та обмежувати можливості агресора тиснути на будь-який із народів нашого регіону.

Важливо використовувати й цей наш майданчик для того, щоб наблизити відновлення реального чесного миру та реінтеграції всієї акваторії Чорного моря у глобальний безпековий та економічний простір. Ми здатні це забезпечити. Але разом. Та обмежуючи агресора. (...).

Інформація має щоденно бути в наших громадян, щоб вони чітко розуміли, що відбувається в Україні – Президент під час вручення нагород у День працівників радіо, телебачення та зв'язку ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У День працівників радіо, телебачення та зв'язку Президент України Володимир Зеленський зустрівся з представниками медіа та вручив державні нагороди.

Глава держави зазначив, що йому приємно сьогодні особисто привітати медійників із професійним святом, адже він високо цінує роботу кожного з них.

«З великою шаною ставлюся до вашої роботи. До всіх воєнкорів, журналістів, ведучих, операторів, редакторів – усіх тих, хто дає нам інформацію з фронту, усіх, хто працював у медіа, а сьогодні служить у війську. Тих, хто допомагає щоденно не забувати про Україну», – сказав Володимир Зеленський.

Він наголосив, що існування українського інформаційного простору важливе як для людей на деокупованих територіях, які мають знати, що Українська держава про них пам'ятає, так і для жителів усіх інших куточків України, які не повинні забувати про щоденну боротьбу нашого народу з російськими загарбниками.

«Я хочу подякувати вам з те, що ви даєте нам цю інформацію. Вона, як хліб, повинна бути щоденно в кожній й кожного, щоб жити в реальності та чітко розуміти, що відбувається: як нам складно, де ми непереможні, а де є питання і як нам все-таки досягти відновлення. Повного відновлення нашої держави, території, миру. Відновлення того світу, у який ми віримо і який разом будемо, за який сьогодні стоять наші воїни», – зазначив Президент.

Володимир Зеленський зауважив, що в умовах повномасштабної війни робота медійників в Україні часто небезпечна. Багато кореспондентів, операторів, фіксерів загинули під час виконання професійних обов'язків у місцях, де відбувалися інтенсивні бої.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх загиблих унаслідок російської агресії в Україні.

«Наше завдання – пам'ятати про ваших колег, яких не стало через війну. Україна їх ніколи не забуде. Не просто не забувати, а згадувати, цінувати, бачити в цьому також і частину своїх обов'язків», – наголосив Глава держави.

За вагомий особистий внесок у розвиток телебачення, радіомовлення та зв'язку в Україні, мужність і самовідданість, виявлені в захисті державного суверенітету й територіальної цілісності держави, вірність українському народові Президент відзначив працівників медіа державними нагородами. Зокрема, десятеро медійників отримали з рук Глави держави ордени «За заслуги» III ступеня, ще двоє, які служать у війську, нагороджені медалями «За військову службу Україні».

Хочу подякувати всім нашим захисникам неба: їхній результат – це результат для всієї держави, це порятунок для наших людей, для наших міст – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Кілька підсумків цього дня.

Перше. Я хочу подякувати всім нашим захисникам неба, які щонаочі й щодня на бойовому чергуванні. Тільки «шахедів» за ніч на сьогодні вдалося збити 16.

Дякую всім льотчикам та інженерам Повітряних сил України, усім нашим зенітникам і воїнам мобільних вогневих груп. Щоразу, коли в них є результат, це результат для всієї держави. Це порятунок для наших людей, для наших міст, для української інфраструктури.

Звичайно, дякую й усім у світі, хто допомагає.

Географія нашої співпраці заради повітряного щита для України дуже широка. Не все зараз можна розказати публічно. Але що абсолютно точно, то це те, що Україна постійно стає сильнішою. Можливості нашої ППО збільшуються.

Звичайно, це ще не сто відсотків захисту. Багато роботи попереду. Такі міста, як Харків, такі регіони, як Донеччина й Запоріжжя, потребують більше систем, більше безпеки. Це завдання є в усіх наших дипломатів, у всієї нашої держави.

Я дякую всім, хто ефективний у цьому.

Друге за сьогодні. Це День радіо, телебачення та зв'язку. День особливий. Який поєднує і творчі професії, і багато технічної, організаційної роботи. Поєднує тих, хто в кадрі й за кадром. Хто в ефірі й без кого жоден ефір неможливий.

Я вітаю працівників і працівниць усієї галузі з цим днем і щиро дякую за те, що жодного дня повномасштабної війни Україна не залишалась без інформації. І зв'язок – навіть коли окупанти його порушували – завжди відновлювався.

Під обстрілами та в деокупованих районах, в усіх містах і громадах завжди є ті, хто працює заради поінформованості українців, заради зв'язку для наших людей, заради того, щоб світ знав і розумів Україну й те, чого ми прагнемо.

Сьогодні провів кілька зустрічей із медійниками. Онлайн зустрівся з журналістами, редакторами, продюсерами – загалом із працівниками каналів, які забезпечують роботу інформаційного марафону «Єдині новини». Це дуже важливий елемент нашої незламності та нашої єдності.

Подякував за цю роботу, за енергію й зусилля, що спрямовані в інтересах усього суспільства – поінформованості людей і захисту від російської дезінформації. І також зустрівся – вже офлайн, особисто – із журналістами, які працюють для провідних закордонних медіа, інформаційних агенцій, англomовних українських видань та радіо. Це була тривала й дуже продуктивна, цікава розмова. Я вдячний за кожне запитання, майже всі вони були непростими. Деякі речі, про які говорили журналісти сьогодні, обов'язково зробимо. Передусім це стосується доступу медіа до фронту – можливості висвітлювати більше фронтових подій. Але, звичайно, й усі інші теми, які звучали, отримають продовження у відповідних рішеннях.

(...). Україну відвідав новий міністр закордонних справ Великої Британії Девід Камерон. Це його перший робочий візит на цій посаді. Візит в Україну. Я вдячний за увагу до нашої держави, до наших людей і за цей сигнал світові.

(...). Ми говорили і про фронт, про зброю для наших воїнів, про деякі дуже важливі й чутливі питання міжнародних відносин. Хороша зустріч.

Цими днями відбувся й важливий міжнародний захід парламентського рівня – Парламентська асамблея Організації Чорноморського економічного співробітництва. Саміт в Україні. Я вдячний Голові Верховної Ради України Руслану Стефанчуку за організацію саміту. Звернувся до його учасників. І вважаю, що нам усім варто приділяти більше уваги тому, що Україні вдалося в Чорному морі.

Наша держава принципово змінила ситуацію в Чорному морі – Росія втратила контроль. Та й загалом втратила надію зберегти для себе Чорне море саме як плацдарм для агресії проти інших народів. Зробимо все, щоб посилити цей результат. (...).

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників радіо, телебачення та зв'язку: Указ Президента України №750/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 1)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №751/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 2)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №752/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 3)

Президент зустрівся зі студентами Маріупольського державного університету: Ви – обличчя української незламності ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З нагоди Дня студента Президент України Володимир Зеленський провів зустріч зі студентами та викладачами Маріупольського державного університету, який у квітні 2022 року відновив роботу на базі Київського національного університету будівництва і архітектури в столиці.

До повномасштабного російського вторгнення в Маріупольському університеті навчалось близько 5 тисяч студентів, зокрема й іноземних, працювало 500 викладачів та інших співробітників.

Під час візиту до цього вишу Глава держави ознайомився зі станом справ в університеті, у новому приміщенні якого ще тривають ремонтні роботи, із планами його розвитку. Володимир Зеленський відвідав аудиторії та приймальню комісію, де залишив мотивувальний напис для абітурієнтів і студентів. Президентів також продемонстрували університетську лабораторію кібербезпеки.

Ректор МДУ Микола Трофименко розповів Главі держави, що після початку російської агресії було знищено та розграбовано практично всю матеріально-технічну базу вишу, 18 студентів і викладачів загинули, про понад 250 людей інформація невідома. Частина студентів і працівників до 15 березня залишалася в Маріуполі, вони були змушені виживати під постійними ворожими обстрілами без води, їжі та медичної допомоги.

Ректор МДУ також поінформував Володимира Зеленського, що після переміщення до Києва колектив вирішив відбудувати сучасний заклад вищої освіти з новою філософією та водночас зберегти ідентичність університету, стати «ще більш маріупольським», зберегти пам'ять про трагедію міста й бути амбасадором Маріуполя в Україні та світі. Зокрема, новим символом закладу став голуб, який асоціюється з площею Свободи в Маріуполі.

Під час спілкування зі студентами Президент зазначив, що йому приємно сьогодні перебувати серед маріупольців, які зберігають дух свого університету.

«Мені здається, ваш університет – він особливий. Це простір знань, пам'яті, гідності, і те, що я там прочитав – «Незламний кампус» – я думаю, що це про вас. Кампус 21-го сторіччя – це загалом такий підхід до нашої держави. Ви – обличчя студентства нашої країни, обличчя незламного студентства», – наголосив він.

Молоді люди поцікавилися, чи очікується підвищення стипендій студентам. За словами Глави держави, уряд України має таке завдання, опрацюються можливості для відповідного рішення.

«Щодо стипендій – таке завдання в уряді є. Ми це обговорювали з Міністерством. Ми попрацюємо над тим, щоб збільшити наступного року обсяг стипендій», – сказав Володимир Зеленський.

Студенти також запитали про спрощення процедури їхнього виїзду за кордон з метою навчання та стажування, щоб набути нових знань і вмінь. Президент у відповідь акцентував на важливості уникнення чинників, які створювали б психологічну напругу між військовими на фронті та цивільними. Тож у питанні виїзду за кордон, на його переконання, потрібно знайти справедливе рішення.

«Окремі програми, за якими люди немобілізаційного віку, науковці для розвитку або здобуття знань, які потрібні Україні... Я вважаю, що Міністерство має опрацювати й дати вам змогу принести ці знання в Україну», – переконаний Глава держави.

Відповідаючи на запитання студентів про стимули для повернення українців, зокрема молоді, з-за кордону, Володимир Зеленський зазначив, що для цього насамперед важливі питання безпеки та створення нових робочих місць із гідними умовами для роботи, і над цим сьогодні працює наша держава.

Зі свого боку міністр освіти і науки Оксен Лісовий додав, що важливим стимулом для повернення молоді в Україну також має бути підвищення якості освіти, і для цього вже напрацьовано низку конкретних кроків. Зокрема, триває робота над посиленням автономії закладів вищої освіти, розширенням прав і можливостей студентів, контролю над якістю освітнього процесу та навчальних програм.

Президент побажав студентам і викладачам Маріупольського державного університету в майбутньому повернути створений новий простір у Києві до рідного міста.

«Можна змінити стіни, але точно не зміниш своєї природи, своєї держави. Знищити вас не змогли й не зможуть. І перемогти також нас не зможуть. Так, непросто. Але хто обіцяв, що буде просто? Але точно буде перемога, і це залишиться в історії. Бажаю вам перемоги! Слава Україні!» – сказав Глава держави наприкінці зустрічі.

Активно рухаємося зі США щодо спільного виробництва зброї – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Провів сьогодні Ставку – з детальною доповіддю міністра оборони – щодо наступного року, забезпечення сил оборони. Щодо кожного з напрямків та всіх параметрів – снаряди, зброя, техніка, амуніція. Те, що поки в дефіциті. І те, що об'єктивно треба буде збільшити, з урахуванням

планів наших активних дій. Мінстратегпром доповів щодо нашого власного виробництва зброї та боєприпасів – мета на збільшення виробництва досягається. І це важливо. І я вдячний усім працівникам і працівницям нашого оборонно-промислового комплексу, усім партнерам, які допомагають. Детально обговорили й реалізацію української ракетної програми, яка була розпочата ще у 21-му році, і кожен бачить, що її результати щорічно все більш далекобійні, приємні для України та саме такі неприємні для ворога, як це й потрібно. Буде ще більше результатів.

До речі, активно рухаємося зі Сполученими Штатами щодо спільного виробництва зброї. Під час мого візиту у Вашингтон ми домовилися з Президентом Байденом про цілком конкретні речі, які можемо зробити разом. І це точно посилить і американців, і українців, і наших партнерів. Спільне виробництво завжди посилює. Цими днями під час перемовин за участю Андрія Єрмака та нашої урядової команди обговорили конкретику. У грудні цього року відбудеться спеціальна конференція української та американської промисловості, урядовців та інших державних діячів – усіх тих, хто організовує забезпечення нашої оборони. Доволі потужну подію готуємо – у розвиток Форуму оборонних індустрій, який відбувся у вересні. Тепер – форум у Вашингтоні та відповідна робота з озброєнням як в Україні, так і в Америці. Я дякую Сполученим Штатам – і Президенту Байдену, і його команді, Конгресу – обом партіям, які підтримують нас. А також я хочу особливо відзначити американські оборонні компанії та партнерів у Європі – усіх, хто реально наповнює змістом захист свободи. У цей час усім нам треба бути максимально результативними, щоб час життя наших дітей і онуків не був украдений війною.

Сьогодні є й хороша новина щодо оборонних пакетів для наших воїнів – є рішення Фінляндії про новий пакет. Дякую за це. Вже 20 пакетів підтримки ми отримали саме від Фінляндії. Усі вони посилюють не лише нас, а весь східний фланг Європи. Бо, коли Україна міцна й незалежна, уся Європа може почуватися захищеною від російської агресії.

Важливі доповіді були на Ставці щодо ситуації на конкретних фронтних напрямках: Донеччина, Харківщина, південні напрямки. Доповідали Головком та генерали Сирський, Тарнавський, Москальов, Содоль. Я дякую кожному нашому воїну!

Дав сьогодні окреме доручення Міністерству оборони та Генеральному штабу щодо реагування на носіїв «кинджалів», які зупиняють нашу країну на години через повітряну тривогу. Наш рівень ППО й загалом готовність до ракетних загроз дає змогу дещо осучаснити реагування – без непотрібних зупинок країни. Це важливо для мільйонів наших людей. Я очікую відповідних пропозицій.

(...). Почав сьогоднішній день зі спеціальної наради з міністром фінансів та урядовцями, які відповідають за освітній напрямок. Багато чутливих питань, і відповідей на них очікують мільйони українських студентів. Це й ресурс на стипендії, і певні деталі новацій для вищої освіти.

Ми проговорили також і все, що потрібно для зміцнення професійно-технічної освіти в Україні. Все це дуже конкретно. Саме так, як і потрібно в День студента. Звичайно, що більшість із того, про що ми говорили, правильно буде представити саме міністру освіти. Хороші речі. (...). Я сьогодні був в одному з українських університетів – Маріупольському державному. Він зараз переміщений до Києва і він працює. І, що важливо, береже віру в Україну, в наших людей і в те, що Україна буде вільною – вся Україна. Поспілкувався зі студентами. Дякую за щирість та енергію. Бажаю всім нашим українським студентам і студенткам, щоб ви могли реалізувати себе в Україні, заради України, абсолютно гідно, сучасно й на користь собі та державі.

Наблизити перемогу в цій війні, гарантувати безпеку, дати якнайбільше захисту нашим людям і нашій державі... Я дякую всім, хто б'ється й працює саме заради цього. Заради наших людей. Заради нашої незалежності. (...).

Про присвоєння почесних звань України працівникам Національного заслуженого академічного українського народного хору України імені Г. Г. Верьовки: Указ Президента України №753/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 4)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №754/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 5)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №755/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 6)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №756/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 7)

Вітання Президента сержантському складу Збройних Сил України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(...). Сьогодні – особливий день. День наших воїнів, від яких безпосередньо залежить сила та успішність усієї нашої армії. Це – день

сержантів і старшин Збройних Сил України. Надійні сержанти й старшини – це завжди опора для командирів і допомога солдатам і матросам.

У наших Збройних Силах зараз служать понад 150 тисяч сержантів і старшин. Вони безпосередньо керують солдатами та ведуть воїнів у бій. Вони зміцнюють мотивацію, навчають солдатів, тримають моральний дух. Коли сержантам і старшинам можна довіряти, армія нездоланна.

Я дякую кожному сержанту, кожному старшині, які піклуються про солдатів і про Україну, які здобувають необхідні результати для своїх підрозділів і для всієї держави.

Я вітаю вас із професійним днем! І бажаю вам – хоч би як було складно – бути саме такими надійними, як потрібно солдатам, командирам, усій нашій державі! (...).

Посилюємо тиск на тих, хто допомагає російському терору, і жодного зв'язку цих людей з Україною не залишимо – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Головне за сьогодні.

Перше. Ще раз вітаю всіх українських сержантів і старшин із професійним днем! Я дякую кожному сержанту, кожному старшині, які дійсно дбають про воїнів, підтримують бойовий дух у своїх підрозділах та вміють бути лідерами для солдатів. За час повномасштабної війни понад 13 тисяч сержантів були відзначені державними нагородами. Напередодні я підписав указ про нагородження ще сотні українських сержантів – найкращих, найсильніших. Пишаюся вами всіма.

Друге за сьогодні. Введено в дію кілька рішень РНБО щодо санкцій. Майже 40 російських юридичних осіб і понад 100 фізичних осіб. Зокрема, ті, хто причетний до викрадення й депортації українських дітей з окупованої території. А також особи, які в різний спосіб допомагають російському терору проти України. Посилюємо тиск нашої держави на них. Кожен із них повинен відповідати за те, що наробив, і жодного зв'язку цих людей з Україною ми не залишимо.

Третє. Я хочу відзначити країни, які цього тижня оголосили про нову допомогу нашій державі. Німеччина, Фінляндія, Литва – дякую за нові оборонні пакети. Естонія – протягом наступних років буде збільшувати безпекові інвестиції у виробництво боєприпасів. І це важливо. Норвегія та Британія – є рішення про нові гуманітарні пакети для України й українців. Дякую. І вже готуємо нові кроки – безпекові кроки – наступних тижнів. Зокрема, це стосується посилення ППО.

Ще одне. За минулу ніч у нашому небі були знищені майже 30 «шахедів». Я дякую всім воїнам мобільних вогневих груп, авіації наших Повітряних сил і зенітним ракетним військам. Ваша влучність, хлопці, – це буквально життя для України. Що ближче до зими, то більше буде

російських намагань зробити удари потужнішими. Усім нам в Україні важливо бути ефективними на сто відсотків. Попри всі складнощі. Попри всю втому. Попри будь-які намагання послабити Україну. Повага і слава всім, хто б'ється заради держави, усім, хто допомагає та працює, щоб Україна могла захищати й захистити незалежність. Це залежить від кожного, від кожної, хто стійкий. Від усіх, хто ефективний. Від кожного й кожної, хто може додати та додає Україні сили й перспектив. Будь ласка, використовуйте кожену можливість, щоб посилити державу. (...)

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 листопада 2023 року «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента України №758/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 листопада 2023 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента України №759/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Офіційна діяльність дружини Президента України

Олена Зеленська взяла участь у нараді щодо реалізації Стратегії реформи шкільного харчування: Прагнемо не просто змінити шкільне меню, а ростити здорове покоління ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Перша леді України Олена Зеленська взяла участь у нараді щодо реалізації Стратегії реформи шкільного харчування, затвердженої наприкінці жовтня Кабінетом Міністрів. Захід відбувся в Києві під головуванням Прем'єр-міністра Дениса Шмигала. На нараді були присутні представники уряду, Офісу Президента, профільних державних структур і органів, а також міжнародних неурядових організацій і посольств, зокрема, Швейцарії, Німеччини, Франції та Італії.

Присутнім презентували Стратегію реформи, розроблення якої відбулося за підтримки та сприяння Швейцарсько-українського проєкту DECIDE, і її чотири основні цілі. Також було обговорено проміжні результати реформи й подальші кроки, які необхідно здійснити, щоб досягти передбачених Стратегією результатів.

«Наша мета – забезпечити різноманітне, збалансоване та якісне харчування в школах і дошкільних закладах. Закликаю всіх відповідальних включитися в роботу, зокрема громади, адже від них залежатиме виконання практичних кроків», – зазначив Прем'єр-міністр Денис Шмигаль.

Реформа шкільного харчування розпочалась у 2020 році з ініціативи першої леді Олени Зеленської. Того ж року Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову «Про затвердження плану заходів з реформування системи шкільного харчування». Робота над Стратегією стартувала взимку 2023 року, і вже наприкінці лютого її надіслали на розгляд уряду. 27 жовтня Кабмін затвердив цей документ.

На найближчі роки Стратегія має стати дорожньою картою реалізації реформи для всіх її учасників – від центральних органів виконавчої влади до представників органів місцевого самоврядування. На її основі громади можуть розробити регіональні стратегії впровадження змін на місцях.

«Ми починали реформу шкільного харчування, як то кажуть, в іншому житті – у 2020 році. Вже тоді постало багато викликів. Виявилося, що доведеться змінювати санітарний регламент для закладів освіти, постанову уряду щодо нутриціології та порядку організації харчування у школі. Не лише змінювати та оновлювати меню, переучувати кухарів, оновлювати обладнання, а й, головне, змінювати психологію. Переконавання вчителів, батьків, родин, усього суспільства. Я вдячна всім учасникам реформи за те, що ми спільними зусиллями таки продовжили її в час повномасштабного

вторгнення. Не відступилися. Відчули, що школі саме зараз украї потрібен розвиток», – сказала Олена Зеленська.

Вона наголосила, що реформа необхідна українським родинам, щоб вони бачили розвиток і розуміли, що про їхніх дітей дбають, що в державі є ресурс та бажання не лише виживати під час війни, а й розвиватися, давати своїм громадянам найкраще.

«Стратегія реформи – це путівник, карта, підкажчик, навігатор у впровадженні реформи. До роботи над нею долучилися як профільні міністерства й державні структури, так і представники наших партнерів, активісти. Так реформа по-своєму об'єднала цілу країну та її громадський і урядовий сектори. Будь-яка реформа – це колективна справа й колективна відповідальність», – зазначила перша леді.

Стратегія визначає план дій на 2023 – 2024 роки та чотири основні мети реформи до 2027 року:

Достатність фінансового ресурсу у замовників для закупівель харчових продуктів чи послуг з організації харчування та здійснення закупівель просто та ефективно.

Відновлення та модернізація харчоблоків закладів освіти з використанням новітніх технологічних процесів, покращення показників енергоефективності та дотримання принципів системи НАССР.

Забезпечення органів місцевого самоврядування й закладів освіти достатнім штатом кваліфікованих працівників, які якісно й безпечно організують харчування та сприяють формуванню в учнів здорових харчових звичок.

Свідоме обрання українцями здорового харчування.

Стратегічна мета впровадження змін у цих напрямках – забезпечити різноманітне, збалансоване та якісне харчування в закладах освіти, сприяючи соціальному захисту вразливих груп населення та формуючи навички здорового харчування у дітей і дорослих.

«Ростімо здорове покоління, здорове суспільство, готуймо майбутнє просто зараз. Бо воно буде лише таким, яким ми самі його зробимо», – сказала Олена Зеленська.

Серед організацій, які зробили внесок у впровадження реформи, дружина Президента назвала ЮНІСЕФ в Україні, Швейцарсько-український проєкт DECIDE, Фонд Говарда Баффета, Посольство Швейцарії в Україні, Посольство Естонії в Україні, Всесвітню продовольчу програму ООН в Україні, Всесвітню організацію охорони здоров'я, «Діємо для здоров'я». Олена Зеленська закликала присутніх приєднуватися до реформи, ставати партнерами здорового майбутнього дітей та України.

Якщо «втомиться» Україна, війна не зупиниться, вона просто піде далі – Олена Зеленська у спеціальному зверненні до Галіфакського безпекового форуму ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Якщо Україна перестане чинити опір російському агресору, війна не зупиниться, а пошириться світом. Про це у своєму есе для Галіфакського безпекового форуму написала перша леді України Олена Зеленська.

Заснований у 2009 році, флагманський форум із міжнародної безпеки в Галіфаксі (Нова Шотландія, Канада) відомий як найбільша у світі конференція з безпеки для демократичних країн. Щорічний форум привертає увагу багатьох високопосадовців, які ухвалюють рішення, зокрема старших військових офіцерів, урядовців, членів Сенату США та світових лідерів галузі, а також провідних журналістів, стратегів і захисників прав людини з усього світу.

У тексті, присвяченому Україні та її боротьбі з російським вторгненням, дружина Президента наголосила, що війна Росії проти нашої держави – це війна у глобальному світі, напад на всі міжнародні домовленості, на права людини.

«Тому питання: «Що ви думаєте про те, що люди у світі втомилися читати новини про війну в Україні?», яке я надто часто чую в інтерв'ю міжнародній пресі, вводить мене в ступор. Якщо український солдат попри шалену протидію ворога та втрату побратимів не втомився звільняти українську землю, якщо українці попри горе й сльози не втомилися захищати своїх дітей та їхнє майбутнє, то як люди десь у безпечній країні можуть втомитися гортати стрічку новин? І якщо «втомиться» Україна, війна не зупиниться. Вона просто піде далі», – наголосила Олена Зеленська.

Перша леді порівняла російський напад із глобальним забрудненням чи епідемією – вчасно не зупинене, воно так само може піти далі й охопити інші країни.

«Інше питання, яке мені також часто ставлять: «То чого ще Україна хоче від світу, інших країн?» За всієї глибокої вдячності тим, хто нам допомагає, гадаю, час змінити фокус цього питання. Не «чого хоче Україна?», а «чого хоче світ і кожен його житель?». Чи хоче він, щоб агресор залишився безкарним і продовжував? Чи хоче такого нового світового порядку? Бо імперія не зупиниться. Її потрібно зупинити. І саме це зараз робить Україна. Тож чого ми хочемо? Щоб про це знали», – резюмувала перша леді.

Спеціальне звернення першої леді Олени Зеленської для Галіфакського безпекового форуму ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Дружина Президента Олена Зеленська:

Видно, що це був затишний будиночок. Дбайливо складені підручники старшої донечки. Ведмедик біля ліжечка молодшої, півторарічної доньки. Саме на порозі дитячої кімнати все сталося. Російська ракета вбила маму дівчаток, 31-річну Катерину. Крізь проламану стелю на зруйновану оселю тепер дивиться небо. «Як я скажу це дітям?» – плаче на порозі біля горщиків із квітами батько загиблої. Дівчатка вижили, бо старша була у школі, а

меншу бабуся повела гуляти. Вижили фізично. Але як вижити після такої втрати морально?

Я розповіла вам усього про одну свіжу трагедію з життя України. Лише в один день. А такими через російський напад стали всі наші дні. І це трапилося в Дніпрі – місті, яке не розташоване на лінії фронту. Це може статися будь-де, навіть у глибокому тилу країни, за сотні кілометрів від бойових дій. Про такі місця в Україні світова преса часто пише: «Там усе працює, люди ходять на роботу, все спокійно». Але саме це і є війна: коли за одну хвилину жвава вулиця, зупинка, магазин перетворюються на місце особистої людської трагедії. Війна – це не постійний вогонь. Це постійне незнання, чи будеш ти живим за хвилину.

Тому питання: «Що ви думаєте про те, що люди у світі втомилися читати новини про війну в Україні?», яке я надто часто чую в інтерв'ю міжнародній пресі, уводить мене в ступор. Якщо український солдат попри шалену протидію ворога та втрату побратимів не втомився звільняти українську землю, якщо українці попри горе й сльози не втомилися захищати своїх дітей та їхнє майбутнє, то як люди десь у безпечній країні можуть втомитися гортати стрічку новин?

Інше питання, яке мені також часто ставлять: «То чого ще Україна хоче від світу, інших країн?»

За всієї глибокої вдячності тим, хто нам допомагає, гадаю, час змінити фокус цього питання. Не «чого хоче Україна?», а «чого хоче світ і кожен його житель?». Чи хоче він, щоб агресор залишився безкарним і продовжував? Чи хоче такого нового світового порядку?

Тому, коли хтось каже «війна в Україні», ми мусимо уточнити: це війна у глобальному світі. Напад на всі міжнародні домовленості, на права людини.

І якщо «втомиться» Україна, війна не зупиниться. Вона просто піде далі. Як епідемія, як глобальне забруднення, які не спинили вчасно. І буде вже біля ваших кордонів, нависне над затишними будиночками, де живуть ваші діти.

Для світу дозволити собі втомитися від війни в Україні – це дозволити нам померти. В буквальному сенсі. Бо імперія не зупиниться. Її потрібно зупинити. І саме це зараз робить Україна.

Тож чого ж ми хочемо? Щоб про це знали.

Не лише Україна, а ми всі зараз – той самий маленький родинний будинок, над яким зависла ракета. Ми всі мусимо втримати небо над ним.

Чужа агресія не зробить нас жорстокими, бо ми тримаємося за людські цінності – Олена Зеленська в інтерв'ю африканським ЗМІ (Президент України Володимир Зеленський).

Українці зможуть пережити труднощі воєнного часу та розвиватися, тримаючись за людські цінності, які нині захищаємо. Про це заявила перша леді України Олена Зеленська в інтерв'ю представникам африканських ЗМІ.

На зустрічі в Києві були представлені медіа з Анголи, Ботсвани, Тунісу, Республіки Гвінея, Кенії, Марокко, Нігерії, Сенегалу, Південно-Африканської Республіки, Замбії.

«Всі ми в Україні сподіваємося, що війна залишиться тільки епізодом нашого життя. Чужа агресія не зробить нас жорстокими, бо ми тримаємося за людські цінності. Ми зможемо все пережити й розвиватися, якщо збережемо це в собі», – сказала вона.

Дружина Президента також розповіла про викрадення Росією українських дітей.

«Наразі вдалося повернути 386 дітей. Щоразу це була унікальна спецоперація. Переважно це діти, котрим вдалося якимось чином повідомити про себе, про своє місцеперебування, діти підліткового віку, які змогли скористатися, наприклад, телефоном. Бо викрадачі не йдуть на контакт, і їхній інформації ми не можемо вірити», – зазначила перша леді й нагадала, що РФ викрала понад 19 тисяч українських дітей.

Крім того, Олена Зеленська наголосила на важливості Всеукраїнської програми ментального здоров'я, адже нині стрес через війну відчують 90% українців.

За її словами, від російського знищення важливо захищати не лише людей, а й культуру.

«Довгі століття Україна зазнавала впливу імперії. Потрібна велика робота з деколонізації культури, повернення імен наших художників, інших митців, яких привласнила Росія», – сказала дружина Президента.

Перша леді також подякувала журналістам за особистий візит до нашої країни.

«Ви зробили найголовніший крок – ви приїхали до України», – наголосила Олена Зеленська.

Міжнародна підтримка України

Політико-правова допомога

Глава Євроради приїде до України на річницю Євромайдану ([УНІАН](#)).

Візит Шарля Мішеля передуватиме обговоренню між лідерами ЄС початку переговорів про вступ з Україною.

Президент Європейської Ради Шарль Мішель: відправиться до Києва на початку наступного тижня. Про це пише Politico із посиланням на джерела, проінформовані про поїздку.

Мішель відвідає Україну на річницю протестів на Майдані, які почалися 21 листопада 2013 року. Протести почалися після рішення колишнього президента України Віктора Януковича вийти з угоди про політичну та економічну асоціацію з ЄС. Росія назвала Євромайдан спровокованим Заходом «переворотом» і використала його для виправдання своїх військових дій проти України в 2014 році.

Візит відбудеться напередодні саміту Європейської Ради в середині грудня, на якому лідери ЄС обговорять рекомендації Європейської комісії розпочати офіційні переговори про вступ України до ЄС.

Новий «Рамштайн»: стала відома дата проведення 17 зустрічі ([УНІАН](#)).

Чергове засідання Контактної групи з питань оборони України, відомої як «Рамштайн», відбудеться наступного тижня, 22 листопада. Про це повідомляється на сайті Міністерства оборони Норвегії.

Міністр оборони Норвегії Бйорн Арільд Грам: візьме участь у цьому заході в онлайн-форматі зі столиці Швеції Стокгольма, де він перебуває на зустрічі у форматі країн «Північної групи».

Також, згідно з повідомленням, глава Пентагону Ллойд Остін запросив міністрів оборони і керівників оборонних відомств із близько 50 країн на цю зустріч, щоб обговорити подальшу військову підтримку України у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

США створюють «коаліцію» з розвитку Повітряних сил України у питанні F-16. Про це заявив міністр оборони Сполучених Штатів Америки Ллойд Остін на брифінгу після засідання Контактної групи з питань оборони України («Рамштайн-16»), яка відбулася у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі.

Глава Пентагону Ллойд Остін:

Я з гордістю оголошую, що Сполучені Штати знову активізують зусилля, аби допомогти очолювати коаліцію країн, які працюють з Україною з метою розвитку її Повітряних сил. Сполучені Штати, очолюючи цю «коаліцію спроможностей», тісно здійснюватимуть координацію з Україною

та іншими партнерами з увагою на розвитку спроможностей України в керуванні винищувачами F16.

У 12-й пакет санкцій ЄС потраплять близькі родичі Медведєва і Путіна (УНІАН).

Єврокомісія підготувала 12-й пакет санкцій проти Росії, що включає ембарго на російські алмази, посилення вимог щодо дотримання раніше введених санкцій, обмеження на експорт та імпорт ряду товарів на суму близько 5 млрд євро. Санкції також торкнуться близько 120 фізичних та юридичних осіб.

Як пише The Guardian, серед 47 фізичних осіб, яких торкнуться санкції – родичі вищих представників російської влади – нинішнього і колишнього президентів Володимира Путіна і Дмитра Медведєва.

Зокрема, до списку потрапила Анна Цивільова, дружина губернатора Кемеровської області Сергія Цивільова, яка очолює фонд «Захисники Вітчизни», що підтримує російських солдатів, які воюють в Україні.

За інформацією росЗМІ, Цивільова – двоюрідна племінниця Путіна, родині якої президент передав великий вугільний бізнес.

У розширеному списку також є Ілля Медведєв, ім'я та дата народження якого збігаються з ім'ям і датою народження єдиного сина колишнього президента РФ, заступника секретаря Ради безпеки Дмитра Медведєва. Його внесли до санкційних списків за організацію дезінформаційної та пропагандистської кампанії в Україні.

У фокусі пропозицій також повна заборона на продаж всередині блоку російських алмазів і ювелірних виробів з використанням дорогоцінних каменів з сибірських рудників країни. За даними ЄС, це може позбавити Кремль понад 4,5 млрд євро прибутків на рік.

Пропоновані санкції також спрямовані проти компаній цивільного сектора, які звинувачуються в підтримці російської військової машини. Серед них – «АльфаСтрахування», що позиціонує себе як найбільша приватна страхова компанія в Росії.

Також до списку потрапив Авіаційний комплекс імені Ільюшина, провідний виробник літаків, що виробляє військово-транспортний літак Іл-76. У запропоновані санкції також потрапив розробник і оператор російської навігаційної системи ГЛОНАСС.

Ряд білоруських чиновників також були включені в запропоновані санкції за їх роль у постачанні зброї в Росію або в іншому військовому співробітництві, включаючи підготовку призовників російської армії на базах в Білорусі.

Президент України Володимир Зеленський: Росію вперше в історії виключили з Виконавчої ради ЮНЕСКО (УНІАН).

Російську Федерацію вперше в історії виключили з Виконавчої ради Агентства ООН із питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО).

Епоха російського впливу закінчилася.

Уперше в історії Росія була виключена з Виконавчої ради ЮНЕСКО. Епоха російського впливу закінчилася, і це правильно: російським терористам не місце на чолі значущих міжнародних організацій. Міжнародна роль Росії лише слабшатиме.

Раніше Україна неодноразово зверталася до ЮНЕСКО із закликом виключити РФ зі складу Виконавчої ради. Двічі про це просила Верховна Рада – у травні 2022 та липні 2023 року – зазначаючи, що російські окупанти руйнують об'єкти культурної спадщини в Україні.

Заробляли гроші на війну: Чехія заморозила останній бізнес Кремля на своїй території (УНІАН).

Чехія заморозила державні активи Росії, які досі знаходилися на території цієї країни та не знаходилися під санкціями.

Очільник МЗС Чехії Ян Липавський:

За моєю пропозицією уряд сьогодні схвалив заморожування російських державних активів у Чехії. На цьому комерційна діяльність, з якої Росія фінансує вбивства українців, закінчується.

Мова йде про активи «Підприємства з управління активами за кордоном», що належить адміністрації президента РФ.

Компанія є юридичною особою, з якої фінансується російський режим, який вбиває мирне населення в Україні.

Під санкції потрапила переважно нерухомість у Празі та Карлових Варах. Ці об'єкти буде заблоковано, щоб їх не можна було продати. Особи, які орендують у росіян ці будівлі, можуть і далі залишитися там, але тепер вони повинні сплачувати оренду на спеціальний рахунок, який знаходиться під санкційними обмеженнями і не доступний для росіян.

Липавський закликав інші країни Європи вчинити аналогічно з російськими активами, що досі лишаються на їхній території.

Алмази, нафта і верстати: ЗМІ дізналися зміст 12-го пакету санкцій ЄС проти Росії (УНІАН).

Основною метою пакету є ліквідація прогалів у вже запроваджених обмеженнях.

У 12-му пакеті європейських санкцій проти Росії серед іншого буде запроваджено заборону на імпорт російських алмазів, скориговано нафтові санкції та розширено заборону на експорт до РФ верстатів. Про це пише Bloomberg, журналістам якого вдалося ознайомитися з документами ЄС.

«Основна мета нового пакету санкцій полягає в подальшому придушенні здатності Кремля обходити санкції ЄС і годувати свою військову машину, а також урізати джерела доходів Москви», – пише видання.

Згідно з проектом, санкційний пакет передбачає довгоочікувану заборону на російські алмази з 1 січня, а також поступове введення непрямой заборони на імпорт російських алмазів, оброблених у третіх країнах.

У нафтовій сфері ЄС планує запровадити додаткові жорсткіші умови страхування, продажу та оренди танкерів, що перевозять російську нафту. Раніше запроваджені санкції дозволяли європейським танкерам і страховим компаніям працювати з російською нафтою за умови, що вона продається за ціною нижче встановленої стелі у 60 доларів. Однак на практиці різні маніпуляції давали змогу європейцям перевозити та страхувати російську нафту навіть по вищій ціні.

Нові обмеження не лише дозволять навести лад у співпраці європейців з росіянами, але й мають ускладнити Росії створення власного тіншового флоту танкерів.

Окрім нафти, алмазів і верстатів нові санкції зачеплять торгівлю іншими товарами, що використовуються у військовому виробництві – хімікати, літєві батареї, термостати, двигуни та сервомотори для безпілотників. Пропозиції включають також обмеження на імпорт з Росії зрідженого пропану, чавуну та шпигелейзену, мідного дроту, алюмінієвого дроту, фольги і труб.

Якщо пропозиції будуть схвалені, до списку організацій, торгівлю з якими обмежено, буде додано понад 30 компаній, включаючи фірми в Казахстані, Узбекистані, Сінгапурі та кілька російських машинобудівних компаній.

ЄС також пропонує:

- заборонити росіянам займати посади в європейських компаніях, які надають послуги у галузі криптоактивів;
- заборонити надання програмного забезпечення для управління підприємствами та для промислового проектування та виробництва;
- запровадити для європейських компаній, які належать росіянам, систему дозволів на переказ коштів з ЄС;
- ввести вимогу до експортерів вносити в контракти пункти про заборону реекспорту до Росії окремих товарів.

Переговори щодо вступу України до ЄС: названо терміни, коли почнуться [\(УНІАН\)](#).

Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба: розповів, коли почнуться переговори щодо вступу України до Євросоюзу.

Початок переговорів на початку наступного року у широкому розумінні. Я нічого не загадую, щоб це не перетворилося на якісь порожні обіцянки.

Є чітке розуміння часових рамок, коли для початку переговорів випаде перша можливість.

Натяк міститься у самому рішенні Європейської комісії. Там написано, що до березня Європейська комісія представить ще один звіт про виконання Україною побажань.

Євросоюз відправить в Україну місію для подання пропозицій зобов'язань з безпеки для України.

Віце-президент Єврокомісії, високий представник Євросоюзу з питань зовнішньої політики та політики безпеки Жозеп Боррель:

Ми обговорили нашу військову підтримку і зобов'язання з безпеки. Ви знаєте, що європейські лідери на останній зустрічі Європейської Ради поставили переді мною завдання зміцнити зобов'язання Євросоюзу з безпеки для України. Ми працюємо над цим з країнами-членами. На початку місяця відправимо місію в Україну, щоб обговорити нашу пропозицію з українцями.

США виділили \$1 мільйон Центру з розслідування військових злочинів РФ в Україні (УНІАН).

Вашингтон має намір сприяти всеосяжному правосуддю і відповідальності за міжнародні злочини проти України та її народу.

Держдепартамент США виділить \$1 мільйон Міжнародному центру з розслідування злочинів агресії проти України (ІСРА), який був створений в Гаазі при Євросоюзі за підтримки Європейської комісії.

Як йдеться в заяві Держдепу, кошти виділені в рамках прихильності США територіальній цілісності та суверенітету України, а також сприянню всеосяжному правосуддю та відповідальності за міжнародні злочини проти України та її народу.

«Оскільки Росія продовжує грубо порушувати міжнародне право, а війна президента Путіна з Україною продовжує призводити до надзвичайних страждань, Сполучені Штати як і раніше зосереджені на роботі з Україною та міжнародним співтовариством, щоб притягнути до відповідальності тих, хто несе відповідальність за міжнародні злочини, скоєні в Україні», – зазначили в Держдепі.

Повідомляється, що ІСРА сприятиме розслідуванню агресивної війни Росії, надавши Україні та країнам-партнерам майданчик для співпраці у підготовці максимально вагомої доказової бази для майбутнього судового переслідування.

«Прокурори з різних правових систем, у тому числі нашої власної, вже працюють разом у ІСРА, щоб зібрати і поділитися ключовими доказами, а також провести надійні та незалежні розслідування», – додали в Держдепі.

У США знову відзначили свою прихильність дотриманню Статуту ООН і забезпечення справедливості у зв'язку зі злочином агресії.

«Ми закликаємо інших підтримати ІСРА та зробити свій внесок у міжнародні зусилля щодо забезпечення справедливості для України та відповідальності за агресивну війну Росії», – йдеться в повідомленні.

Чехія об'єдналася з Тайванем для допомоги Україні, – Reuters (УНІАН).

Уряди Чехії та Тайваню підписали угоду про спільну роботу для допомоги у відбудові України. Як пише Reuters, угода між Тайванем і Чеською Республікою, підписана послами в столицях обох країн, передбачає спільну роботу з відновлення водної та енергетичної систем.

Як зазначає видання, Україна має широку симпатію Тайваню після вторгнення Росії, і багато тайванців бачать паралелі між ситуацією в Україні та загрозою, з якою їхня країна стикається з боку Китаю.

Зазначається, що Тайвань пожертвував понад 100 мільйонів доларів на гуманітарну допомогу та приєднався до санкцій Заходу проти Росії.

Уповноважений уряду Чехії з питань відновлення України Томаш Копечні: похвалив Тайбей як «великого союзника», незважаючи на відсутність офіційних дипломатичних зв'язків між країнами (Тайвань не має офіційних дипломатичних відносин з жодною європейською країною, окрім Ватикану).

Ми дуже раді, що країну, яка захищає нас від нашого імені, Україну, разом з нами підтримує наш великий союзник і друг Тайвань.

Заступник міністра закордонних справ Тайваню Рой Лі:

Допомога Україні розшириться на інші сфери, щоб допомогти відновити нормальне життя, «коли Україна наближається до остаточної перемоги».

У Чехії порушили майже 100 кримінальних справ за фактом виправдання війни РФ (Укрінформ).

У Чехії почастишали кримінальні переслідування через схвалення російського вторгнення в Україну та пропаганду терористичних організацій.

З початку російського вторгнення в Україну поліція вже розглянула майже чотири сотні таких справ і висунула обвинувачення майже ста людям, йдеться у матеріалі.

Ще на початку року обвинувачених у цих справах було на третину менше.

Речник поліції Ондржей Моравчик:

384 справи - це все, з чим ми мали справу. Деякі з них потім дійшли до звинувачення конкретної особи, це 99 справ... 121 справа стосується схвалення та інших форм сприяння рухам чи терористичним організаціям.

Головний прокурор Чехії Ігор Стржиж повідомив, що ці справи можуть бути переслідувані за двома статтями Кримінального кодексу - «схвалення злочину» та «заперечення, сумнів, схвалення та виправдання геноциду».

Штат Вайомінг визнав Голодомор геноцидом українців (Українська правда).

Штат Вайомінг став 32-им штатом, який визнав Голодомор 1932-33 років геноцидом українського народу.

Посол України в США Олена Маркарова також додала, що цей штат проголосив листопад місяцем пам'яті про український Голодомор-геноцид.

Санкції проти РФ: 30 аеропортів і 15 авіакомпаній відключать від авіаційної доменної зони (Економічна правда).

Російські авіакомпанії та аеропорти відключать від міжнародної доменної зони .aero.

Таке рішення ухвалив швейцарський провайдер послуг для цивільної авіації SITA, який адмініструє вказану доменну зону, повідомляє Forbes Russia з посиланням на джерела в авіаційній галузі.

Рішення ухвалено у зв'язку із санкціями і війною в Україні.

У доменній зоні .aero зареєстровано понад 200 сайтів. Цей домен використовують близько 30 російських аеропортів (Шереметьєво, Жуковський, Казань, Красноярськ та ін.), а також 15 авіакомпаній («Победа», «Азимут», та ін.).

Водночас, як стверджує видання, Росія спробувала розв'язати цю проблему грошима, хоча й не надовго.

За інформацією одного з джерел, реєстратор Ru-Center, отримавши повідомлення від швейцарської сторони, екстрено продовжив термін дії доменів усіх своїх клієнтів на один рік за свій рахунок, щоб зберегти працездатність сайтів.

Яким чином факт спішної оплати доменів може вплинути на введення санкційних заходів, російські ЗМІ не повідомляють.

Військова допомога

Нідерланди нададуть Україні додаткові 2 мільярда євро на військову допомогу в 2024 році ([УНІАН](#)).

Уряд Нідерландів виділяє додаткові 2 мільярди євро на військову допомогу для України у 2024 році.

Глава оборонного відомства Нідерландів Кайса Оллонгрєн зазначила, що ця допомога є сигналом непохитної підтримки Києва у війні з Росією.

Ці кошти стануть частиною ширшого пакету допомоги, який Нідерланди нададуть Україні наступного року. Цей пакет також включатиме початкові 102 млн євро на відбудову і гуманітарну допомогу, які будуть збільшені впродовж року, якщо це буде потрібно.

Оллонгрєн повідомила, що з врахуванням цього пакета допомоги, загальна сума нідерландської підтримки для України під час війни становить близько 7,5 млрд євро.

Британські фермери та волонтери привезли на Львівщину 35 позашляховиків для ЗСУ ([Укрінформ](#)).

Британські фермери та волонтери особисто привезли на Львівщину 35 позашляховиків для українського війська.

Начальник Львівської ОВА Максим Козицький:

Британські фермери та волонтери особисто привезли на Львівщину ще 35 позашляховиків для наших воїнів! Сьогодні, відповідно до запитів, які

частини подавали у Львівську ОВА, машини передали Повітряному командуванню «Захід», 24 бригаді імені Короля Данила, 125 і 150 бригадам тероборони та іншим формуванням.

Зазначається, що ці машини допоможуть воїнам як пересуватись по бездоріжжю, так і евакуювати поранених й рятувати життя побратимів та мирних жителів, які з якихось причин вимушено залишаються у зоні активних бойових дій.

«Загалом від березня наші британські друзі передали на фронт уже понад 260 автівок. Дякую за ініціативу «Пікапи для миру» великому другові України – британському фермеру Марку Лерду, який підтримує нашу державу з 2014 року, а також усім небайдужим людям зі Сполученого Королівства, які віддають свій транспорт і жертвують кошти, аби наповнити його тим, чого потребують наші захисники та захисниці». - подякував фермерам та волонтерам Козицький.

Литва передала Україні новий пакет військової допомоги (Укрінформ).

Міністерство оборони Литви заявило про надання нової партії допомоги Україні. Зокрема країною були передані генератори та сухпайки.

«Литва твердо дотримуватиметься своїх зобов'язань щодо підтримки України і сьогодні передала їй нову партію військової допомоги», – зазначили у литовському Міноборони.

Там додали, що допомога у вигляді генераторів електроенергії та польових сухпайків «сприятиме нагальній потребі України у підтримці на полі бою, особливо протягом холодної пори року».

Фінляндія надає Україні новий пакет військової допомоги (Укрінформ).

Президент України Володимир Зеленський:

Вдячний Президенту Фінляндії Саулі Ніністьо й уряду Фінляндії за рішення про надання Україні нового пакету оборонної допомоги.

За його словами, «загалом військова допомога Фінляндії вже становить 1,5 млрд євро. Ця підтримка зміцнює не лише Україну, але й безпеку Фінляндії та решти нашої Європи».

«Ціную виконання наших домовленостей і принципову позицію Фінляндії на шляху до справедливого й сталого миру в Україні та в усій Європі», - наголосив Зеленський.

Данія передала українським військовим морським автономні гідрографічні комплекси (Укрінформ).

Військово-морські сили Збройних сил України у рамках міжнародної технічної допомоги отримали від уряду Королівства Данії автономні гідрографічні комплекси.

Начальник гідрографічної служби ВМС ЗСУ Роман Гончаренко зауважив, що цей комплекс обладнаний багатопроменим ехолотом, призначений для зйомки рельєфу дна з метою ситуаційної обізнаності підводного простору. Його можливості дозволяють виявляти підводні об'єкти, що на сьогодні є надзвичайно важливим для військових моряків.

«Цей безекіпажний надводний комплекс виробництва Maritime Robotics (Норвегії), спеціальне обладнання комплексу, зокрема багатопроменим ехолот SeaBat T51, виробництва компанії Teledyne Marine (Данія), яка є одним з провідних виробників гідролокаторів та ехолотів різних типів, а також навігаційного обладнання», - зазначив офіцер.

За його словами, комплекс значно посилить спроможності у вивченні морського дна, що іноді має вирішальне значення для безпеки мореплавства та захисту довкілля.

Британія передала пакет зимової допомоги для ЗСУ: що увійшло ([УНІАН](#)).

Велика Британія передала Україні новий пакет військової допомоги. До нього увійшло різне спорядження та зимовий одяг для військових.

«Для підтримки Збройних Сил України в зимові місяці ми надали різний необхідний одяг та спорядження», – йдеться у повідомленні.

До нової партії допомоги увійшли:

82 000 касок,

25 000 комплектів зимового одягу,

10 000 комплектів бронежилетів,

Крім того, було передано 70 тисяч сухпайків.

Танки, автомобільна техніка, РЛС: Німеччина передала Україні новий пакет допомоги ([Укрінформ](#)).

Німеччина передала Україні черговий пакет військової допомоги, яка складається переважно зі спеціальних автозасобів і танків, а також включає амуніцію, безпілотники та РЛС.

Зокрема, передано:

10 основних бойових танків LEOPARD 1 A5 (раніше їх було передано 20 одиниць);

14 багатоцільових гусеничних транспортних засобів Bandvagn 206 (BV206) (на додаток до переданих раніше 46);

танк для розмінування WISENT 1 (загалом ЗСУ мають їх уже 11);

п'ять гусеничних медичних транспортних засобів Carrier Warthog.

Доставлено також ще три автомобілі прикордонної служби (раніше 230); чотири великотоннажних напівпричепи 8x8 HX81 та стільки ж напівпричепів (раніше відповідно 75/70); 16 вантажівок Zetros (на додаток до 200); три автотранспортних засоби (вантажівка, мікроавтобус, позашляховик) (ФРН передала таких загалом 300) і 13 вантажівок MAN TGS (раніше 12).

Окрім того, Україна отримала понад тисячу снарядів калібру 155 мм; півтора мільйона патронів до пістолетів; 10 безпілотників-розвідників VECTOR (раніше передано 132); 14 наземних оглядових РЛС GO12 (загалом передано 46) і 10 тис. спеціальних окулярів (Бундесвер і промисловість надали їх уже загалом 90,6 тис.).

Німецький концерн Rheinmetall поставить ЗСУ 25 танків Leopard 1 (УНІАН).

Український Кабмін і німецький концерн Rheinmetall уклали договір на поставку систем Leopard 1, в тому числі 25 основних бойових танків Leopard 1A5, п'яти броньованих евакуаційних машин Bergepanzer 2 і двох танків для навчання водіїв.

Як говориться в повідомленні концерну, поставка повинна відбутися в 2024 році. «Замовлення, що фінансується Німеччиною і вартістю в кілька мільйонів євро, також включає навчання, логістику, запасні частини, технічне обслуговування та інші послуги», - розкрив деталі виробник.

За даними концерну, системи Leopard 1 зараз капітально ремонтуються на заводах і готуються до використання.

Франція має намір цього року підготувати 7000 українських військових (Укрінформ).

Франція має намір цього року підготувати 7000 українських військових у межах місії ЄС з надання військової допомоги Україні, яка розпочалася рік тому. Частина військових проходитиме вишкіл у Польщі, частина – на французьких базах.

Як зазначається, початкова мета ЄС полягала в підготовці 15 тис. солдатів, але мета була значно перевищена, і тепер у планах навчити 35 тис. бійців до кінця 2023 року. За даними Єврокомісії, всі країни-члени ЄС, крім трьох, а також Норвегія, яка не є членом Євросоюзу, забезпечили навчальні курси або надали інструкторів.

За даними Пентагона, США підготували близько 18 тис. військових, переважно в Німеччині, і ще 1000 осіб готуються.

У Великій Британії за останні 17 місяців 30 тис. осіб пройшли військову підготовку.

Окрім базової підготовки, інструктори також передають спеціалізовані військові ноу-хау, починаючи від розмінування і проведення десантних операцій на малих катерах до ремонту обладнання, підготовки офіцерів і навіть допомоги військовим капеланам.

Боррель розповів про перспективи мільйона боєприпасів для України (Українська правда).

Високий представник ЄС Жозеп Боррель розповів, що на зустрічі з міністрами оборони країн-членів вони дослідять ситуацію з виробництвом боєприпасів для підтримки України та способи збільшити поставки.

«Ми плануємо детально вивчити, на якому етапі ми зараз...і якими можуть бути темпи», – зазначив Боррель у відповідь на питання про обіцяний мільйон боєприпасів для України.

Він пояснив, що це питання укладених контрактів і наявного для цього фінансування у країн-членів.

За його словами, за першим напрямком – надання того, що європейські армії мали на своїх складах – країни ЄС вийшли на ті показники, яких очікували. За його словами, Україні вже передали понад 300 000 боєприпасів.

«Пам'ятайте, що європейська індустрія дуже багато експортує. Близько 40% виробленого експортується до третіх країн. Тобто, не йдеться про нестачу виробничих потужностей, справа у тому, що ця продукція йде на інші ринки. Можливо, нам варто спробувати скерувати цю продукцію потім на пріоритет номер один – тобто Україну», – зазначив головний дипломат ЄС.

На запитання про політичну підтримку для такого рішення Боррель відповів, що європейські виробники зброї діють за логікою гравців на ринку.

«Тож питання у тому, щоб запропонувати ринок, який буде цікавішим для них», – зазначив Жозеп Боррель.

Поставка Україні мільйона снарядів залишається для ЄС політичною метою – Боррель ([Укрінформ](#)).

Передача Україні мільйона артснарядів, які ЄС зобов'язався поставити за рішенням у березні, залишається амбітною політичною метою, тож Євросоюз звернеться до країн-членів з проханням прискорити оборонне виробництво та збільшити обсяги постачання боєприпасів для України.

Високий представник ЄС Жозеп Боррель:

У питанні про боєприпаси, імплементація продовжується, це триваючий процес. Ми орієнтуємося на ці три «треки», які були погоджені весною країнами-членами. Поставка 1 мільйона боєприпасів залишається політичною метою, яку ми зафіксували. Це амбітний намір, але він залишається нашою метою. І ми будемо продовжувати підштовхувати до нього, робити все і кожного дня, з метою доставляти боєприпаси швидше й більше.

Він нагадав, що за підсумками першого «треку» країни-члени ЄС за рахунок власних запасів та шляхом переорієнтації вже зроблених оборонних замовлень, поставили Україні вже більше 300 тисяч снарядів. При цьому, за словами Високого представника ЄС, європейська оборонна промисловість дуже багато експортує, тож він просив країни-члени переспрямувати ці потоки та переглянути пріоритети, з метою надати пріоритет виробництву снарядів саме для України. Те саме стосується й наявних запасів, які ніколи не бувають статичними – частина з них використовується, потім відбувається поповнення. Тож країни-члени мають зважити на можливість подальшого використання власних резервних спроможностей у цьому сенсі, зауважив Боррель.

«За спільним замовленням, яке ми провели через Європейське оборонне агентство, а також через держав-лідерів, зокрема, через Францію й Німеччину, у промисловості вже були замовлені, принаймні, 180 тисяч снарядів, що були вже законтрактовані та мають бути доставлені у 2023-2024 роках. Я наполягаю, що це є робочим процесом, і ці цифри будуть зростати, оскільки є простір для більшої кількості замовлень», - наголосив Жозеп Боррель.

Він зауважив, що європейська промисловість, за даними Єврокомісії, має спроможності виробити 1 мільйон снарядів на рік, але частина з цієї кількості має бути експортована до третіх країн.

«Відповідно до інформації єврокомісара Тьєррі Бретона, ЄС має спроможність виробити 1 мільйон снарядів протягом року. Але це не означає, що ми матимемо цей мільйон пострілів вже до березня. Ймовірно, ми не матимемо їх до березня. Але це також залежить від того, як швидко промисловість буде реагувати на наші замовлення. Якщо промисловість має можливість їх (снаряди – ред.) виробити, це справа країн-членів - розмістити відповідні замовлення, щоб прискорити виробництво. Тож ми говоримо про різні етапи цього процесу», - зазначив Високий представник ЄС.

Боррель зауважив, що для нарощування власних спроможностей європейська оборонна промисловість має отримати чіткий горизонт замовлень та їх передбачуваність, що ЄС очікує також від промисловості. У цьому контексті Акт з прискорення виробництва боєприпасів (ASAP) вже розглядається промисловістю як позитивний внесок у збільшення європейської виробничої спроможності.

«Разом з Єврокомісаром Бретоном ми будемо підштовхувати до цього далі. На середньострокову перспективу, ми представимо Стратегію для європейської оборонної індустрії, і зробимо це вже на початку наступного року», - додав Високий представник ЄС.

Міністр оборони Словаччини заявив Столтенбергу, що країна більше не передаватиме Україні зброю ([Укрінформ](#)).

Міністр оборони Словаччини Роберт Калиняк поінформував генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга на зустрічі у Брюсселі про рішення нового словацького уряду припинити передачу військової допомоги Києву зі своїх складів.

«Попри це, ми пропонуємо Україні досить широкий спектр гуманітарної, цивільної та технічної нелетальної допомоги. Наші зарубіжні партнери повністю поважають рішення нового уряду», - зазначив Калиняк.

США викупили у Йорданії 60 установок Gerard для України ([Укрінформ](#)).

США викупили у Йорданії партію самохідних зенітних установок Gerard, які будуть передані Україні.

«США викупили в Йорданії 60 самохідних зенітних установок Gepard для відправки в Україну. Раніше зброя була продана Амману Нідерландами», - йдеться у повідомленні.

У Румунії розпочинається навчання українських пілотів на F-16 – міністр оборони країни ([ЛІГА.Новини](#)).

Міністр оборони Румунії Анджел Тилвар разом з нідерландською колегою Кайсою Оллонгреном відкривають Європейський навчальний центр винищувачів F-16 на військово-повітряній базі Фетешті, де проходитимуть навчання українські пілоти. Про це повідомляє DW.

За оцінками, навчання пілотів у центрі, що розташований за 150 км на схід від Бухареста, триватимуть пів року і розпочнуться сьогодні.

Компанія Lockheed, яка виробляє бойові літаки F-16, надала інструкторів і технічний персонал для проведення навчань.

Нідерланди надають від 12 до 18 винищувачів для тренувань як українських, так і румунських пілотів. Перші п'ять Амстердам відправив до Румунії цього тижня.

Вісім мільярдів євро підтримки України стануть потужним сигналом – Пісторіус ([Укрінформ](#)).

Заплановане збільшення Німеччиною фінансування на зброю для України було б потужним сигналом Києву та партнерам.

Міністр оборони ФРН Борис Пісторіус:

Вісім мільярдів (євро) можуть бути, я сподіваюсь, вони будуть. Це добра ініціатива, ... яку, ми спробували запуснути і... яку, я дуже сподіваюсь, підтримує парламент наступного тижня... Вісім мільярдів плюс 2 мільярди на авторизовані зобов'язання – це було б дуже потужним, чітким сигналом для України, що ми стоїмо на її боці.

Пісторіус висловив побажання, щоб й інші партнери збільшили свої витрати на підтримку України.

Очільник німецького оборонного відомства також зазначив, що Бундесвер продовжує навчання українських солдатів, яких уже підготовлено понад 8 тисяч і до кінця року кількість сягне 10 тисяч.

За його словами, ФРН разом з Нідерландами, Данією і Естонією просунулися вперед, укладено 2 великих рамкових контракти на виробництво 155-мм боєприпасів, які планується виготовити наступного року. Пісторіус підкреслив, що таким чином посилюється одночасно і європейська збройна промисловість.

Водночас він дещо скептично поставився до даної раніше обіцянки щодо 1 мільйона боєприпасів.

«Позначки в 1 мільйон ми не досягнемо, треба виходити з цього», - сказав міністр і пояснив, що проблема не в грошах, а в можливостях виробників.

Німеччина до кінця року передасть Україні ще дві системи IRIS-T ([Укрінформ](#)).

Посол ФРН в Україні Мартін Єгер:

Оборонна промисловість нашої країни теж зацікавлена вибудувати довготривалі стратегічні відносини з вашою країною. Наша підтримка в основному спрямовується на галузь ППО – це Gepard, IRIS-T, Patriot.

Він зазначив, що Німеччина й Україна домовилися про постачання додаткових систем Patriot та IRIS-T. До кінця року планується поставити Україні ще дві системи ППО IRIS-T на додачу до трьох переданих раніше. Дипломат підкреслив, що це важливо для кращого захисту українських міст від російських ракет.

ЄС уже надав Україні військову допомогу на €27 мільярдів ([Укрінформ](#)).

Європейський Союз вже надав Україні безпрецедентну суму військової допомоги у 27 мільярдів євро та продовжуватиме свою підтримку, оскільки війна в Україні триває та набуває подальшого загострення.

Високий представник ЄС Жозеп Боррель:

На тлі подій на Близькому Сході... не можна забувати про Україну, де продовжується боротьба. Київ вже знову бомбардують, Росія атакує цивільні судна у Чорноморському коридорі, які транспортують зерно. Наша підтримка (Україні – ред.) зростає. Я можу сказати вам, що наша допомога для України сягнула 27 мільярдів військової підтримки. Це найбільша цифра, яку ми будь-коли досягали. Ми продовжуємо тренувати українських солдатів. Ми продовжуємо стояти поряд з Україною.

Гуманітарна та фінансова допомога

США передали 22 мобільні котельні для громад у 5 областях України ([Європейська правда](#)).

Сполучені Штати передали українським громадам 22 мобільні котельні для проходження зими в умовах війни, та готують нові такі поставки.

Посол США в Україні Бріджит Брінк:

Ми передали 22 мобільні котельні, які забезпечать теплом вразливі громади в Чернігівській, Одеській, Вінницькій, Сумській та Донецькій областях. Далі буде більше.

Австрія продовжила для українців стипендії та звільнення від плати за навчання ([Укрінформ](#)).

Міністерство освіти Австрії продовжує стипендії для українських студентів та науковців ще на один рік, як і загальне звільнення українців від плати за навчання.

Міністр освіти Австрії Мартін Полашек:

Міністерство освіти продовжує стипендії імені Ернста Маха для українських студентів та науковців, термін дії яких закінчується наприкінці лютого 2024 року, ще на один рік. Це означає, що близько 1 300 осіб продовжать отримувати 715 євро на місяць для продовження навчання або наукових досліджень. Загальне звільнення від плати за навчання для українців також буде продовжено на літній семестр 2024 року.

Зазначається, що спеціальна стипендія «Ернст Мах Україна» діє з літнього семестру 2022 року, підтримуючи українських студентів бакалаврату, магістратури, аспірантів та докторантів, а також аспірантів та визнаних науковців, які бажають продовжити або розпочати навчання чи дослідницьку роботу в австрійському університеті чи вищому навчальному закладі. Вона виплачується на період від одного до дев'яти місяців, який може бути продовжений максимум до 21 місяця.

Раніше ці стипендії були обмежені до кінця лютого 2024 року. Усім, хто отримає стипендію до цього часу, її тривалість буде продовжено на один рік (за умови успішності).

За словами міністра Полашека, на це буде витрачено близько 10 млн євро. «Таким чином, ми продовжуємо надавати всебічну підтримку студентам і дослідникам, які були змушені покинути свою рідну країну, Україну, через війну, або які вже навчалися або проводили дослідження в Австрії до початку війни в лютому 2022 року», - заявив він.

Продовження пов'язане з пропозицією Європейської комісії продовжити статус переміщених осіб для українців до початку березня 2025 року.

«Крім того, всім українським студентам не доведеться платити за навчання в державних університетах і педагогічних коледжах (PH) ще один семестр. Відповідне звільнення в Постанові про плату за навчання буде знову продовжено, а університетам та педагогічним університетам міністерство відшкодує недоотримані кошти», - йдеться у повідомленні.

Зазначається, що близько 2 500 українців наразі навчаються у 22 державних університетах та 14 педагогічних коледжах Австрії. Як громадяни третіх країн, вони зазвичай мають платити 726,72 євро за семестр, що вдвічі перевищує звичайну вартість навчання. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну цей обов'язок був скасований.

Британія збільшить фінансову підтримку України ([Укрінформ](#)).

Глава МЗС Великої Британії Девід Кемерон оголосив про нову фінансову допомогу низці організацій.

Глава МЗС Британії також заявив про допомогу українцям, які безпосередньо постраждали від вторгнення РФ. Ця допомога включає забезпечення основних зимових запасів та підтримку людей, які евакуювалися з прифронтових районів.

Зазначається що Велика Британія виділяє 10 млн фунтів стерлінгів для Товариства Червоного Хреста України (ТЧХУ) на надання товарів медичного призначення громадам, які безпосередньо постраждали від російської агресії, та для підтримки ТЧХУ.

Британія також надасть понад 7 млн фунтів стерлінгів консорціуму під керівництвом міжнародної неприбуткової організації Nonviolent Peaceforce (Ненасильницька сила миру), який підтримує волонтерські організації, що доставляють гуманітарну допомогу в небезпечні місця на лінії фронту.

Крім цього, Британія виділяє додаткові 1,4 млн фунтів стерлінгів на поточну та рятувальну роботу Корпусу милосердя в Україні (Mercy Corps).

Папа Римський передав українським біженцям 100 тисяч євро ([Цензор.НЕТ](#)).

У Ватикані відбулася зустріч між **Папою Римським Франциском** та **спікеркою Сейму Литви Вікторією Чміліте-Нільсен**.

«Слово Папи Римського щодо припинення війни і припинення агресії дуже важливе. Під час аудієнції я також сказала, що Литва цінує увагу Святого Престолу, молитви за український народ, який страждає, і допомогу воєнним біженцям з України. Нещодавно Папа Франциск перерахував 100 тис. євро литовській організації Caritas на потреби біженців», - сказала Чміліте-Нільсен.

Франція додатково виділить €12 мільйонів на охорону здоров'я в Україні ([Укрінформ](#)).

Як повідомляє Міністерство охорони здоров'я, ключові напрями спрямування виділених коштів під час зустрічі зі спеціальним уповноваженим президента Франції з питань допомоги та відновлення України П'єром Ельброном обговорив міністр охорони здоров'я України Віктор Ляшко.

Кошти у сумі 12 млн євро, виділені на наступний рік на невідкладну підтримку охорони здоров'я в Україні, будуть використані на реалізацію проєктів у сфері ментального здоров'я, покращення діагностики онкологічних захворювань, відновлення медичних закладів у Чернігівській області та створення окремого фонду для закупівлі медичного обладнання у відповідь на термінові потреби.

Крім цього, під час зустрічі обговорили плани розширення програми міжнародного медичного партнерства, яка була започаткована у вересні цього року в Києві в рамках Третього саміту перших леді та джентльменів. 10 медичних закладів з різних куточків Франції вже стали «побратимами» українських лікарень з Києва, Львова, Тернополя, Ужгорода. Практика безпосередньої поглибленої співпраці між лікарями-побратимами демонструє свою ефективність. Вона дає змогу медичним фахівцям регулярно обмінюватись досвідом та переймати найкращі практики задля розвитку медичних систем обох країн. (...).

За даними міністерства, також приділили увагу стану опрацювання міжурядових угод щодо закупівлі 30 сучасних інноваційних мамографів та будівництва модульних відділень в існуючих лікарнях, де пацієнтам надаватиметься допомога у разі невідкладних станів, зокрема на базі Бородянської центральної районної лікарні. Наразі обидві угоди перебувають на фінальній стадії погодження всіма залученими органами виконавчої влади.

Данія внесе €7 мільйонів у Фонд підтримки енергетики України (Укрінформ).

До Фонду підтримки енергетики України невдовзі надійде перша частина внеску від Данії в розмірі 4 млн євро, ще 3 млн євро країна-партнерка надасть пізніше.

Міністр клімату, енергетики та комунальних послуг Данії Ларс Огор:

Данія перерахує до Фонду підтримки енергетики України грантовий внесок на загальну суму 7 млн євро, які будуть спрямовані на закупівлю обладнання для відновлення енергетичної інфраструктури, що постраждала від російських атак.

Огор наголосив, що Данія продовжить допомагати Україні у протистоянні російському агресору, зокрема на енергетичному фронті. Це чітка позиція як уряду країни, так і данського бізнесу.

Словаччина профінансує дві машини розмінування Vozena IV для України (Укрінформ).

Міністр закордонних справ Словаччини Юрай Бланар заявив, що Словаччина хоче допомогти українцям взимку гуманітарною допомогою та розмінуванням.

«Словацька Республіка продовжить фінансувати виробництво двох машин для розмінування Vozena IV на замовлення України, які мають розпочати роботу вже на початку 2024 року в Херсонській області», – сказав Бланар.

Він повторив заяви про те, що уряд Словаччини не надаватиме військову допомогу Україні. Водночас влада не блокуватиме постачання зброї та боєприпасів Україну від приватних виробників.

З початку повномасштабної війни Британія надала Україні понад \$1,6 мільярда допомоги (Укрінформ).

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Велика Британія надала понад 1,6 млрд доларів США прямої бюджетної підтримки, яка була спрямована на фінансування першочергових соціальних видатків.

Міністра фінансів України Сергія Марченка:

Вдячний Уряду Великої Британії за фінансову допомогу та військову підтримку у вирішальний для України час. З початку повномасштабного

вторгнення росії в Україну Великобританія надала понад 1,6 млрд доларів США прямої бюджетної підтримки, яка була спрямована на фінансування першочергових соціальних видатків.

Єврокомісія виділить 110 мільйонів євро на гуманітарну допомогу Україні ([Цензор.НЕТ](#)).

Європейська комісія ухвалила рішення про виділення Україні додаткових 110 млн євро гуманітарної допомоги. З них 10 мільйонів євро буде спрямовано підтримку українських біженців і приймаючих спільнот у Молдові.

«Оскільки війна росії проти України триває, гуманітарна ситуація в країні залишається важкою. Наступ зими створює додаткові проблеми для і без того вразливих спільнот, які постраждали від війни. Отже, комісія виділить 110 мільйонів євро на гуманітарну допомогу, з яких 100 мільйонів євро підуть Україні, а 10 мільйонів євро - на підтримку українських біженців і приймаючих спільнот у Молдові», - йдеться в повідомленні.

У ЄК уточнили, що це нове фінансування допоможе гуманітарним партнерам ЄС надавати основні послуги, як-от грошова допомога, їжа, вода, житло, охорона здоров'я, психосоціальна підтримка та захист.

Згідно з останніми даними, загальна сума гуманітарної допомоги ЄС у відповідь на війну росії в Україні становила 843 мільйони євро.

Крім того, у світлі минулорічних навмисних атак росії на енергетичну інфраструктуру України ЄС також приділяє пріоритетну увагу екстреній енергетичній підтримці, розгорнувши ще 84 електрогенератори зі своїх стратегічних резервів ЄС. Загалом в Україну через Механізм цивільного захисту ЄС було відправлено понад 5 000 електрогенераторів. Окрім того, ЄС координує пожертвування приватного сектору на постачання найважливішого енергетичного обладнання в Україну.

У Німеччині пропонують карати українських біженців, які не бажають шукати роботу ([УНІАН](#)).

Глава парламентської фракції ХДС в Бундестазі і колишній міністр транспорту Німеччини Олександр Добріндт: розкритикував практику виплат допомог українським біженцям.

Дуже багато біженців живуть тільки на допомогу і не бажають влаштуватися на роботу.

Менше 20 % українців, які живуть у Німеччині, мають роботу. У Нідерландах цей показник перевищує 70 %, у Польщі – ще більше. Це показує, що Німеччина пропонує неправильні стимули. Потрібно зменшити допомогу хронічним «дармоїдам».

Пріоритетом має бути надання кожному дорослому українському біженцю пропозиції про роботу. Якщо вони відмовляться, пільги повинні бути зменшені.

Україна отримала гуманітарну допомогу: ліки, медичні меблі та дитяче харчування ([Укрінформ](#)).

Міністерство охорони здоров'я отримало як гуманітарну допомогу медичні меблі, дитяче харчування та ліки.

«Впродовж цього тижня ми отримали: медичні меблі – 33 палети; лікарські засоби – 14 палет; харчування, зокрема дитяче харчування – 84 палети», - йдеться у повідомленні.

Цього разу гуманітарну допомогу Україна отримала від організації Direct Relief з Республіки Куба, німецької організації медичної допомоги Action Medeor, Дитячого фонду ООН (UNICEF), Міжнародної агенції з атомної енергетики.

Швеція від початку війни надала Україні €2,3 мільярда допомоги ([Укрінформ](#)).

Міністр фінансів України Сергій Марченко:

Швеція стала першою країною Північної Європи, яка визнала незалежність України в 1991 році, і з того часу дві країни підтримують тісні зв'язки. А сьогодні рішуче підтримує європейську інтеграцію України. Подякував за потужну підтримку справжньому другу України, міністерці фінансів Королівства Швеція Елізабет Свантессон під час її візиту в Київ. За час від початку повномасштабного вторгнення військова, фінансова та гуманітарна допомога від Швеції сягає понад 2,3 млрд євро.

Норвегія виділила ще мільярд крон на гуманітарну підтримку України ([Цензор.НЕТ](#)).

Норвегія виділила ще мільярд крон на гуманітарну підтримку України

Норвезький уряд ухвалив рішення про виділення ще 84 млн євро на гуманітарну підтримку України через норвезькі профільні організації.

Зокрема, Осло виділяє 1 млрд норвезьких крон – близько 84 млн євро – на гуманітарну підтримку для українців через діяльність норвезького Червоного Хреста, Ради у справах біженців та її проєкт NORCAP, Norwegian Church Aid, Norwegian People's Aid, Caritas Norway, Save the Children. Гроші надають через багаторічну норвезьку програму з підтримки України Nansen.

Кошти спрямують передусім на гуманітарну підтримку людей, які втратили своє житло, також на освіту, медичні послуги, психологічну підтримку, захист цивільного населення.

Із початку повномасштабної війни Норвегія виділила на гуманітарну підтримку України та українських біженців у сусідніх країнах понад 4,5 млрд крон.

Фінляндія від початку повномасштабної війни надала Україні допомоги на €2,1 мільярда ([Укрінформ](#)).

Фінляндія від початку повномасштабної збройної агресії Росії проти України надала Києву допомоги на загальну суму 2,1 млрд євро.

Міністр зовнішньої торгівлі і розвитку Фінляндії Вілле Тавіо:

Загальна підтримка Фінляндією України з початку повномасштабної агресії Росії становить 2,1 млрд євро, з яких 1,4 млрд – на оборону. Україна є найбільшим партнером Фінляндії у сфері розвитку. Ми рішуче налаштовані продовжувати підтримувати Україну стільки, скільки це буде потрібно.

ЄС виділив понад тисячу грантів на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні ([Укрінформ](#)).

Координатор сектору економічної співпраці та співробітництва з міжнародними фінансовими установами представництва Європейського Союзу в Україні Станіслав Тошков:

«Щодо допомоги Європейського Союзу Україні, то мова йде про понад 1000 грантів від початку повномасштабної війни. Ми активно співпрацюємо з нашими міжнародними партнерами, зокрема з GIZ. Для нас надзвичайно важливо підтримувати жіноче підприємництво в Україні. У межах нашого співробітництва через GIZ 350 грантів надано саме жінкам», - зазначив Тошков.

За його словами, ключовими напрямками в підтримці українського приватного сектору з боку ЄС є цифровізація і забезпечення так званого «зеленого бізнесу».

Тошков додав, що на Житомирщині ЄС надає підтримку сільськогосподарським підприємствам, харчовій промисловості та підприємствам, що виробляють вікна.

Плани врегулювання. Переговорний процес

Кулеба: Ніхто не може всерйоз вживати слова «Росія» і «переговори» в одному реченні ([Європейська правда](#)).

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба, відповідаючи прихильникам мирних переговорів з РФ, перелічив випадки, коли РФ порушувала домовленості.

Про це міністр написав у себе в Twitter (X).

Зокрема, Кулеба нагадав про Будапештський меморандум, де РФ погодилася «поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України», а також «утримуватися від загрози силою чи її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України».

Також глава українського МЗС вказав на Договір про російсько-українську дружбу 1997 року, згідно з яким Росія погодилася поважати територіальну цілісність України і «підтвердила непорушність кордонів».

Крім того, Кулеба згадав про Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 року, коли Росія зобов'язалася вивести свої війська з Придністровського регіону Молдови, а також з Грузії до кінця 2002 року.

Також, за словами міністра, РФ порушила угоду про припинення вогню з Грузією від 2008 року.

Кулеба також згадав про порушену РФ домовленість щодо Іловайського «зеленого коридору», «Мінські» домовленості 2014 та 2015 років, а також про Чорноморську зернову ініціативу (...).

Нові прогнози Буданова: коли закінчиться війна та чи піде Росія на переговори ([ТСН](#)).

(...) За словами очільника ГУР, війна може тривати ще довго, а за такого сценарію вже найближчими роками у Росії почнуться серйозні проблеми. Таку думку Буданов висловив у статті NV й розповів, якою бачить подальшу війну. Отож, один із варіантів – Росія й надалі здійснюватиме хаотичні обстріли території України, але без ведення потужних бойових дій й навів приклад іншої країни, де Росія заморозила війну на роки (...).

У жодному разі міжнародна спільнота не повинно чинити тиск на Україну щодо переговорів з Росією ([Укрінформ](#)).

Посол Японії в Україні Мацуда Кунінорі:

Рішення про те, як і коли брати участь у переговорах, щоб покласти край цій війні, завжди залишається за українським урядом та українським народом. У жодному разі міжнародне співтовариство не повинно чинити тиск на Україну.

Столтенберг зробив заяву про переговори України та РФ ([ТСН](#)).

Генсек НАТО Єнс Столтенберг заявив, що поки країни Альянсу не бачать бажання вести перемовини з російським диктатором Володимиром Путіним про прийнятне рішення для України. Тож нині головне – підтримувати ЗСУ.

Україна буде сама вирішувати щодо доцільності мирних перемовин з Росією. Союзники НАТО мають підтримувати її у цьому рішенні.

Про це генсек НАТО Єнс Столтенберг заявив перед зустріччю Ради закордонних справ Європейського Союзу з міністрами оборони.

Столтенберг додав, що війни непередбачувані, і ніхто не може сказати, як і коли ця війна закінчиться. Однак нині ймовірність досягнення прийняттого для України результату переговорів зростає з більшою військовою підтримкою, яку надають США.

Генсек НАТО зауважив, що наразі країни НАТО не бачать бажання вести перемовини з російським диктатором Володимиром Путіним про прийнятне рішення для України (...).

Майже половина росіян хочуть, щоб Путін почав переговори про припинення війни в Україні — опитування ([Суспільне.Новини](#)).

Близько 48% росіян вважають, що Росії необхідно переходити до мирних переговорів, а 39% висловилися за продовження війни проти України.

Про це свідчать результати телефонного опитування компанії «Російське поле».

Частка прихильників переговорів була найвищою відтоді, як компанія почала моніторинг ставлення до війни у квітні минулого року.

Майже половина опитаних (48%) вважає, що Росії необхідно переходити до мирних переговорів, 39% виступають за продовження військової операції – це максимальний показник серед прихильників переговорів за весь час спостережень. За продовження значно частіше виступають чоловіки та респонденти від 45 років, за переговори – жінки та опитані до 45 років.

Згідно з дослідженням, майже 74% заявили, що підтримають Путіна, якщо він підпише мирну угоду завтра. Не підтримали б таке рішення 18% опитаних. На підтримку «мирного рішення президента» частіше виступають жінки та респонденти до 45 років, проти – чоловіки та опитані від 45 років і старші.

Соціологи зазначають, що показники підтримки мирного рішення Путіна практично досягли найвищого рівня за весь період спостережень, який був зафіксований одразу після початку мобілізації у вересні-жовтні 2022 року (...).

Перемовини з Російською Федерацією, ціною яких будуть територіальні поступки, неприйнятні для України ([Укрінформ](#)).

Голова Верховної Ради Руслан Стефанчук:

Питання не в миру, а в ціні цього миру. Чи готові ми на мир за будь-яких умов? Звісно, ні, тому що не за це воюють наші кращі сини і доньки на передовій. Вони воюють за те, щоб діти України мали майбутнє, щоб сміялися на вулицях міста, щоб ми жили нормальним життям, тому будь-які перемовини, ціною яких будуть територіальні поступки, для України, мені здається, неприйнятні, адже ця війна за Україну і її майбутнє.

Але знаєте, із кожною Бучею, із кожним Ірпенем, із кожним Гостомелем коридор для перемовин ставав вужчим і вужчим. Після того, коли Президент України, а потім я із парламентаріями приїхали в Бучу, Ірпінь і побачили велику кількість вбитих людей, дітей, колективні могили, ми зрозуміли, що шляху для перемовин немає, бо з терористами немає про що домовлятися. Єдина мова, яку розуміє Росія, це мова сили. А ми сильні, тому що за нами принципи міжнародного права.

Відвертий обман Путіна. Чому Україна відмовляється від переговорів із Росією (NV).

Пітер Дікінсон, науковий співробітник Atlantic Council: Припинення вогню може видатися найшвидшим способом припинити кровопролиття, але це лише ілюзія. Щоб забезпечити міцний мир, Україна повинна перемогти.

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба відкинув наполегливі заклики до переговорів із Росією, заявивши, що Володимиру Путіну просто не можна довіряти в тому, що він дотримається свого слова. У своєму уїдливому пості в соціальних мережах, опублікованому 14 листопада, головний дипломат України заявив, що Росія постійно нехтує своїми міжнародними зобов'язаннями, і навів численні приклади грубого порушення домовленостей, досягнутих за столом переговорів.

Відверта відмова міністра закордонних справ України від перемовин із путінським режимом припала на непростий момент для коаліції країн, які виступають проти російського вторгнення в Україну. З кінця літа міжнародна громадськість дедалі частіше висловлює стурбованість повільним перебігом широко розрекламованого контрнаступу України, а деякі коментатори вказують на відсутність рішучого воєнного перелому як на свідчення того, що колишні надії на перемогу над Росією на полі бою тепер нереальні. Настрій ще більше погіршився на початку листопада, коли український головнокомандувач Валерій Залужний в інтерв'ю британському журналу The Economist визнав, що війна з Росією зайшла в глухий кут.

Офіційні особи в Києві спростовують повідомлення, що з'явилися останнім часом, про те, що союзники України підштовхують країну до мирних переговорів із Росією. «Ніхто з лідерів США або Євросоюзу, наших партнерів не тисне на нас, щоб ми сіли за стіл переговорів із Росією і щось віддали», — заявив на початку листопада президент України Володимир Зеленський. (...)

Політолог Шлінчак припустив терміни «вікна можливостей» Путіна і пояснив, чому Кремль зараз не піде на переговори ([Еспресо](#)).

Віктор Шлінчак, голова правління Інституту світової політики, зазначив, що у наступні два роки у 70 країнах світу відбудуться вибори, тому можливе перезавантаження світової політики, економіки та впливів.

(...) Віктор Шлінчак додав, що у питаннях про мирні переговори, фіксацію якоїсь зони, вступ України у НАТО, що РФ не буде нам суперечити у цьому, дуже часто ми не враховуємо одного – позиції Росії. Тому, з точки зору Росії, наступний рік, на жаль, ще буде роком, коли війна триватиме у такій самій гарячій фазі, яку ми маємо і зараз.

Переговори з РФ - капітуляція, - Портников ([Вголос](#)).

Журналіст, письменник, телеведучий, публіцист та політичний оглядач Віталій Портников:

Російські чиновники під перемовинами мають на увазі капітуляцію. І вони завжди вкидають пробні меседжі: «Чи не хочете ви зараз капітулювати?»

МЗС Литви: перемовини – шлях до перемоги Росії ([Українська правда](#)).

Міністр закордонних справ Габріелюс Ландсбергіс на питання, чи, на його думку, не час Україні почати думати про перемовини, з огляду на усі поточні обставини, відповів:

Будь-які припинення вогню, будь-які перемовини – це шлях до дня перемоги у Москві. Путін дуже активно над цим працював. І такий день може настати. День, коли українці не зможуть далі воювати, тому що ми не можемо надати їм зброю...

Тут не можна «зійтися посередині»... Якщо дійде до припинення вогню і ми спробуємо це повернути з аргументами, що ми захистили Київ, інші українські території – буде чітко зрозуміло, що це перемога Путіна.

Плани повоєнного відновлення України

В Україні повністю або частково відновили 834 об'єкти медзакладів ([Укрінформ](#)).

В Україні повністю відновили 421 об'єкт медзакладів, пошкоджених Росією, ще 413 – у процесі відновлення.

«Станом на майже середину листопада 2023 року в Україні вже вдалося відновити повністю або частково 834 об'єкти медзакладів. З них 421 об'єкт відновлено повністю та ще 413 – частково», - йдеться у повідомленні Міністерства охорони здоров'я.

Загалом, як зазначили в МОЗ, від початку повномасштабної війни ворог пошкодив 1468 об'єктів медзакладів та ще 193 об'єкти зруйнував повністю (відновленню не підлягають). Найбільших втрат зазнала медична інфраструктура Харківської, Донецької, Дніпропетровської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Київської та Чернігівської областей.

До «Армії відновлення» залучили вже понад 67 тисяч безробітних ([Укрінформ](#)).

Державна служба зайнятості станом на 13 листопада 2023 року видала вже 67,4 тис. направлень на виконання суспільно-корисних робіт.

Згідно з оприлюдненими даними, станом на 13 листопада 2023 року, починаючи з 1 жовтня минулого року, Державна служба зайнятості видала 67 413 направлень на виконання суспільно-корисних робіт, найбільше – у Харківській області (12 613 направлень).

Крім того, серед регіонів із найбільшою кількістю залучених безробітних є Полтавська (8 908 направлень), Донецька (8 113), Київська (7 916) та Чернігівська (7 554) області.

Загалом до проекту «Армія відновлення» залучено 19 регіонів.

Черкаські будівельники відновили понад сотню будинків на Херсонщині ([Укрінформ](#)).

Черкащина продовжує відбудовувати та підтримувати деокуповані села на Херсонщині.

Начальник Черкаської ОВА Ігор Табурець:

Нині більше сотні будинків вже відбудували. Ще на 13 зараз працюють будівельники.

За його словами, роботи тривають у херсонських селах – Іванівці, Новопетрівці та Миколаївці.

«Наші будівельники роблять все можливе, щоб встигнути якомога більше до сильних холодів», – сказав Табурець.

Також тривають відновлювальні роботи у школі в Іванівці.

«Як і обіцяли місцевим жителям, взялись і за неї, – зауважив Табурець. – Над школою росіяни познущались сповна. Уперше приїхавши, на місці колись затишного закладу ми застали руїни: розтрощений місцями дах, вибиті практично всі вікна, посічені стіни. Тепер тут теж працюють наші будівельники».

На Сумщині понад тисяча громадян отримали гроші на ремонт житла за програмою «ЄВідновлення» ([Укрінформ](#)).

На Сумщині понад тисяча громадян отримали виплати від держави у рамках програми «ЄВідновлення», компенсація передбачає €200 тисяч за пошкоджене під час війни житло.

Начальник управління містобудування та архітектури Сумської ОВА Володимир Биков.

Сумщина перебуває у п'ятірці областей за реалізацією державної програми «ЄВідновлення». У травні 2023 року стартував перший етап електронної публічної послуги «Відновлення», що стосувався надання компенсації за пошкоджене житлове майно у розмірі до 200 тисяч гривень. Наразі мешканцями області направлено 1 623 заяви щодо надання компенсації за пошкоджене майно. Стосовно 1 120 жителів вже прийняті рішення щодо компенсації на суму 102,9 мільйона гривень. 1 037 – вже отримали виплати.

За його словами, загальна сума виплат становить 82,5 мільйони гривень.

Як зазначив Биков, найбільше рішень про надання компенсації прийняла Охтирська територіальна громада - 550 позитивних рішень на суму 55,5 млн грн.

Другий етап, який стартував у серпні, стосується компенсації за знищені об'єкти житлового призначення і передбачає надання сертифікатів на придбання житла взамін зруйнованого.

«Жителями області направлені 88 заяв щодо надання компенсації за зруйноване майно та прийняті позитивні рішення стосовно житла 22 жителів області на суму понад 23 мільйони гривень», - сказав Биков.

За його словами, нині на рівні держави розглядаються питання щодо наступних етапів держпрограми «ЄВідновлення». Зокрема, це стосується надання компенсації на відбудову зруйнованого житла та компенсації на ремонт пошкодженого житла вартістю понад 200 тисяч гривень.

Провідна корейська компанія братиме участь у відновленні України ([Укрінформ](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Компанія, яка залишається працювати на українському ринку, зацікавлена в подальших інвестиціях в нашу економіку. Зокрема, розглянули співпрацю в трьох напрямках: аграрна промисловість з акцентом на

переробці, металургія з використанням зелених технологій та будівництво з повним циклом виробництва матеріалів на території України.

Про це йшлося під час зустрічі Прем'єр-міністра Дениса Шмигала із гендиректором POSCO Чон Такон і його командою.

Шмигаль подякував представникам POSCO за те, що вони розглядають Україну як потенційну країну для інвестицій та розвитку. Досвід Південної Кореї у післявоєнній відбудові стане корисним для реалізації проєктів в Україні, переконаний прем'єр.

Південнокорейська компанія POSCO - один із найбільших виробників сталі у світі.

На Харківщині протягом року повністю відремонтували вісім мостів ([Укрінформ](#)).

У Харківській області станом на сьогодні, 15 листопада, повністю вдалося відновити 8 мостів, а на 14 – облаштувати тимчасові проїзди.

Директор ДП «Дороги Харківщини» Ігор Турченко:

В результаті збройної агресії РФ в регіоні постраждали 27 мостів, з них 25 – зруйновані повністю, 2 – зазнали часткових ушкоджень. Станом на сьогодні цілком відновити вдалося 8 споруд, на 14 – облаштовано тимчасові проїзди. Ще 5 мостів розташовані на територіях, наближених до лінії ведення бойових дій.

Він зазначив, що цього року підприємство «Дороги Харківщини» виконує капітальний ремонт на 5 мостах, які розташовані на деокупованих територіях: поблизу населених пунктів Борщова, Базаліївка, Липці, Черкаські Тишки та міста Балаклія. На виконання цих робіт передбачена субвенція з державного бюджету, з урахуванням залишків попередніх років, у розмірі 167,9 млн грн.

Турченко додав, що за рахунок експлуатаційного утримання було проведено ремонт майже 88 тисяч квадратних метрів дорожнього покриття, нанесено понад 200 кілометрів дорожньої та поновлено майже 300 квадратних метрів пішохідної розмітки.

У двох селах на Харківщині відновили електропостачання, якого не було з початку вторгнення РФ ([Укрінформ](#)).

У селах Донецьке та Сніжківка Оскільської громади Харківської області повністю відновили електропостачання, якого не було там з початку вторгнення РФ.

«Фахівці Ізюмського району електричних мереж АТ "Харківобленерго" повністю відновили електропостачання у селах Донецьке та Сніжківка Оскільської територіальної громади», - йдеться в повідомленні пресслужби АТ «Харківобленерго».

Енергетики були вражені масштабами руйнувань як інфраструктурних об'єктів, так і житлових будинків. Деякі села були знищені вщент. Після окупації залишилися розбиті підстанції, обірвані дроти та зруйновані опори.

Енергетики працювали паралельно із саперами, щоб не втратити час та якомога швидше заживити знеструмлені села.

За даними обленерго, станом на 16 листопада в Харківській області залишаються знеструмленими менш як 70 населених пунктів. Більше половини з них знаходяться у прифронтовій зоні, де провести відновлювальні роботи неможливо, поки іде війна.

Загалом спеціалісти АТ «Харківобленерго» відновили електропостачання у майже 400 населених пунктах, де зареєстровано понад 215 тис. абонентів.

На Дніпропетровщині відновили пошкоджену окупантами лікарню (Укрінформ).

«Восени 2022 року на Дніпропетровщині внаслідок вибухової хвилі від ворожої атаки було пошкоджено Криворізьку центральну районну лікарню. Постраждав фасад медзакладу та вилетіли вікна. Будівля лікарні потребувала поточного ремонту. (...) Завдяки спільним зусиллям партнерів, зокрема Дніпропетровської обласної організації Товариства Червоного Хреста України за підтримки Люксембурзького Червоного Хреста, повністю вдалося замінити 141 вікно у лікарні та здійснити поточний ремонт. Зараз медичний заклад продовжує працювати та повноцінно надавати потрібні медичні послуги населенню регіону», - йдеться у повідомленні МОЗ України.

В МОЗ зазначають, що попри пошкодження, лікарня не припиняла надавати медичну допомогу населенню.

На Житомирщині відновили зруйнований під час бойових дій міст (Укрінформ).

У Народицькій громаді на півночі Житомирщини відновили міст через річку Норинь, що був зруйнований під час бойових дій.

«У Народицькій громаді провели відкриття відновленого мосту в селі Славенщина через річку Норинь. Будівництво здійснювалось першою окремою бригадою ім. князя Лева Державної спеціальної служби транспорту Міністерства оборони України за допомогою Житомирської обласної військової адміністрації та Народицької селищної військової адміністрації», - йдеться у повідомленні Народицької селищної військової адміністрації.

За словами начальника військової адміністрації Олега Ярмолюка, ще вже другий міст у громаді, збудований Державною спеціальною службою транспорту. На черзі ще два об'єкти.

Коментарі європейських та американських політиків

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Хорватії Гордан Грлич-Радман:

У тому, що стосується України, є імперативом дотримуватися наших зобов'язань у сфері безпеки. Хорватія робитиме свій внесок та продовжуватиме суттєву допомогу, що була вже надана на цей час. Безумовно, ми вітаємо рішення Єврокомісії розпочати переговори про входження (до ЄС – ред.) з Україною.

(Українська правда)

Міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс:

Зараз ситуація виглядає так, що Путін готується здмухувати пил зі своїх планів на день перемоги, які він відклав на полицю на деякий час, але побачивши дискусії у Вашингтоні, неспроможність Європи рухатися далі у питанні військової підтримки України та зростаючий тиск на українські сили на фронті, він, думаю, зараз може радісно почати планувати знову.

Гадаю, Європа була спроможна тиснути так, щоби єдиний день перемоги у цій війні міг бути у Києві і святкували українці. Але тепер, схоже, ситуація знову непевна.

Ми вже демонстрували спроможність ухвалювати дуже важливі рішення. Європа вже демонструвала лідерство. Зараз час, щоб ми знову зробили це.

(Українська правда)

Міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс, якого запитали про перспективи схвалення коштів для фінансування військової допомоги Україні через Європейський фонд миру, зазначив:

Є пропозиції, щоб країни, які не хочуть брати участь, могли цього не робити. Це означає, що моя та інші країни, які братимуть участь, візьмуть на себе більше навантаження. Ми, Литва, готові на це... Тобто це будуть не 27 країн-членів, а менша група країн.

(Укрінформ)

Єврокомісія рекомендувала розпочати переговори з Україною про вступ до ЄС.

Високий представник ЄС Жозеп Боррель:

Факт (рекомендації ЄК – ред.) говорить сам за себе – наскільки важливою є пропозиція Єврокомісії відкрити переговори з Україною. Це створить рух та підштовхне всю чергу країн, які хочуть стати членами ЄС. Є певні перешкоди для Сербії й Косово - так, але динаміка, яка була створена

Україною, що подала заявку на членство, буде впливати на весь процес та на всіх кандидатів, які знайшли себе у стадії певного застою.

Він зауважив, що ЄС має продовжувати уважно враховувати прогрес, якого досягають країни-кандидати, а також те, як зовнішньополітичні позиції ЄС враховуються у практичній політиці цих країн. За словами Борреля, станом на сьогодні поки не всі країни-кандидати приєднуються до заяв ЄС в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС або до дій ЄС в рамках санкційної політики.

[\(Українська правда\)](#)

Глава дипломатії ЄС Жозеп Боррель заявив, що проводить роботу над підготовкою майбутніх зобов'язань Євросоюзу у сфері безпеки для України.

Боррель зазначив, що на зустрічі 27 міністрів закордонних справ ЄС «прийняли спільне послання на підтримку України». На засіданні міністри також заслухали міністра закордонних справ України Дмитра Кулебу.

«Україна є пріоритетом ЄС – не буде ніякої втоми від наших зобов'язань. Я працюю над нашими майбутніми зобов'язаннями у сфері безпеки, виконуючи завдання Європейської ради», – зазначив Боррель.

[\(Укрінформ\)](#)

У Брюсселі відбудеться зустріч міністрів закордонних справ країн ЄС.

Міністр закордонних справ Швеції Тобіас Більстрем:

Сьогодні ми будемо, зрозуміло, обговорювати Близький Схід та проблеми між Ізраїлем і Палестиною. Ми також будемо говорити про Україну. Безумовно, ми маємо підтримати Україну та подивитися, як допомогти їй перемогти у цій війні, а також, досягти миру - це і є головною метою. Ми привітаємо міністра Кулебу під час цього обговорення. Ми дуже щасливі, що доповідь про розширення, яка була оприлюднена Європейською комісією, була позитивною стосовно України. Це те, що ми дуже потужно підтримуємо з боку Швеції.

[\(ЛІГА.Новини\)](#)

Міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок анонсувала «значне розширення» підтримки України всупереч сподіванням Кремля на протилежне.

«Наша підтримка буде значно розширена, особливо наступного року», – сказала Бербок, не вдаючись до подробиць.

Щодо можливих надій російського диктатора Володимира Путіна на зменшення підтримки України з боку ЄС через ескалацію конфлікту на Близькому Сході, Бербок сказала: «Путін дуже рано радіє через драматичну ситуацію в усьому світі. Тому що ми не тільки продовжимо нашу підтримку України – ми продовжимо її розширювати та збільшувати».

(Укрінформ)

23 червня Європейська рада ухвалила рішення про надання Україні статусу кандидата в ЄС.

Міністр закордонних справ Люксембургу Жан Ассельборн:

Я думаю, що це було дійсно дуже політичне рішення минулого літа і ми також повинні дивитися на цю процедуру політично. Я вважаю, що Україна заслуговує на те, щоб ця перспектива не була закрита, а була відкрита. При усіх наявних проблемах.

Міністр нагадав, що у 2005 році різні країни отримали статус кандидатів на членство в ЄС і «деякі з них чекають на нього і сьогодні». «Так не має бути», - заявив він.

Поруч із цим, глава МЗС Люксембургу зазначив, що «було б помилкою говорити, що Україна буде членом Європейського Союзу через два, три, чотири або п'ять років». На його переконання, не потрібно гратися з конкретними датами, оскільки це розчарує багатьох людей, а натомість «треба працювати».

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Латвії Кріш'яніс Каріньш:

Маємо пам'ятати, що війна в Україні продовжується, і Україна потребує нашої допомоги сьогодні так само сильно, як потребувала її рік тому... Українці віддають життя у битві за цінності, які ми сприймали як даність у багатьох частинах Європи, - за свободу, демократію та верховенство права.

Він зауважив, що почувается щасливим після того, як Єврокомісія рекомендувала Європейській раді відкрити переговори про входження до ЄС з Україною і з Молдовою. Дуже важливим, за його словами, є те, щоб Європейська рада у грудні ухвалила важливе політичне рішення, що дозволить рухати весь цей процес уперед. Зі свого боку, Україна вже зараз багато зробила для внутрішніх реформ на цьому шляху, навіть попри повномасштабну війну, розв'язану Росією.

«(Президент – ред.) Володимир Зеленський запропонував українську мирну ініціативу. Українці воюють за повернення територій, які були окуповані Росією, і вони мають повне право це робити. Наша роль, роль європейців - продовжувати підтримувати Україну, яка зараз на лінії фронту проти агресивної країни - Росії, яка на кордонах усього Європейського Союзу. Якщо Росія дійде висновку, що сила визначає право, це буде початком кінця для усього світового порядку, побудованого на верховенстві права. Тож ми маємо підтримати Україну в її боротьбі за такий порядок», - додав Каріньш.

(Укрінформ)

Міністерка оборони Нідерландів Кайса Оллонгрєн взяла участь у відкритті навчального центру пілотів F-16 в Румунії:

Під час виступу я згадала полеглого Андрія Пільщикова, льотчика-аса України з позивним «Джус». Він був великим прихильником переходу на F-16. Частково завдяки його зусиллям ми зараз можемо готувати нове покоління пілотів.

На сайті міністерства оборони Нідерландів зазначається, що за словами Оллонгрена, навчальний центр символізує поєднання зусиль європейських країн. Тим самим вони зміцнюють оборону Європи.

(Укрінформ)

Новий міністр закордонних справ Британії Девід Кемерон у своїй першій промові на цій посаді наголосив на важливості зусиль щодо припинення війни в Україні та на Близькому Сході.

«Ми стикаємося із низкою складних міжнародних викликів, включаючи війну в Україні та кризу на Близькому Сході. У цей час глибоких глобальних змін для нашої країни як ніколи важливо підтримувати наших союзників, зміцнювати наше партнерство та переконатися в тому, що наш голос почутий», – написав Кемерон.

(Укрінформ)

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг:

Я очікую, що під час зустрічі ми розглянемо ситуацію в Україні, де тривають інтенсивні бої. Ситуація на полі бою є важкою, і це робить навіть більш важливим продовження та нарощення нашої підтримки для України. Ми не можемо дозволити президента Путіну перемогти. Україна має зберегтися як суверенна незалежна держава в Європі, і це в наших інтересах – підтримати Україну.

Відповідаючи на запитання преси щодо того, чи має Україна шукати шляхи для переговорів з Росією, керівник НАТО зауважив, що це питання є виключним питанням для України, справою союзників по Альянсу є підтримувати її у зусиллях із захисту країни.

«Це справа України – вирішувати, якими є прийнятні умови для переговорів, та навіть більш важливо – якими є прийнятні умови для будь-якої угоди. Відповідальність союзників по НАТО – допомогти Україні захистити себе. Тому що це також в наших інтересах – продемонструвати, що ми стоїмо за верховенство права, за міжнародне право та допомагаємо Україні відбиватися від агресивної війни», – сказав генеральний секретар НАТО.

Він підкреслив, що війни є непередбачуваними за своєю природою, тож ніхто не може сказати, як і коли завершиться ця російська війна проти України.

«Що ми можемо сказати – що в міру того, як імовірність неприйняттого переговорного результату зростає, ми маємо збільшувати допомогу, яку ми надаємо Україні. На цей час ми не бачимо жодного бажання з боку президента Путіна вести переговори навколо прийняттого

рішення по Україні. Щоб досягти цього, треба переконати президента Путіна, що він не перемає на полі бою», – наголосив Столтенберг.

«Єдиний шлях для того, щоб це зробити, – це зміцнювати військові спроможності України шляхом надання військової допомоги. Тож, якщо ми хочемо досягти рішення шляхом переговорів, шлях для цього – продовження військової підтримки для України», – додав керівник Альянсу.

[\(Українська правда\)](#)

Радник президента США з питань нацбезпеки Джейк Салліван:

Без затвердження нового масштабного пакета допомоги Україні в Конгресі можливості США зменшуються з кожним тижнем.

Це вже впливає на нашу здатність дати Україні все, що їй потрібно. І цей ефект з часом лише посилюватиметься.

Салліван наголосив, що Конгрес США має ухвалити запит президента, який включає допомогу Україні й Ізраїлю, якомога швидше, оскільки це прямо впливає на національні інтереси США.

За його словами, адміністрація Байдена надіслала запит щодо виділення фінансів у питаннях Ізраїлю, Україні, Індо-Тихоокеанського регіону, а також посилення кордону: «Ми детально описали все, що нам потрібно, в тому числі для України, і нам це потрібно досі, нам це потрібно якомога скоріше».

Він підкреслив, що уряд активно працює з республіканцями і демократами в обох палатах американського Конгресу, щоби забезпечити підтримку цієї ініціативи.

У цьому контексті він зауважив, що в обох палатах зберігається потужна більшість для того, щоби ухвалити запит президента США. За його словами, «національні інтереси Сполучених Штатів зазнають серйозної шкоди, якщо ми не зможемо забезпечити стабільне фінансування для Ізраїлю, України, Індо-Тихоокеанського регіону та кордону».

Салліван також застеріг Конгрес від доведення ситуації до урядового «шатдауну», який загрожує країні після 17 жовтня. Він зазначив, що такий розвиток може стати «нищівним ударом» передусім для американських військових, які захищають інтереси національної безпеки США.

Крім того, за його словами, потенційний «шатдаун» надішле міжнародній спільності сигнал, «що Сполучені Штати не можуть об'єднатися на двопартійній основі». Це особливо важливо в момент, коли світ відчуває турбулентність, у тому числі через війну РФ проти України та боротьбу Ізраїлю проти терористів ХАМАС.

[\(ЛІГА.Новини\)](#)

Речник Держдепу США Меттью Міллер зазначив, що з урахуванням можливих російських атак на енергетичні об'єкти України в зимовий період, США обговорюють з українською владою заходи підготовки до подібних сценаріїв.

«Ми обговоримо Україну, війну в Україні й наші можливості щодо поліпшення захисту її інфраструктури. Ми завжди шукаємо способи допомоги Україні, щоб забезпечити її безпеку», – сказав він.

За його словами, в усіх розмовах з представниками українського уряду, Держдеп дає чітко зрозуміти, що США продовжать підтримувати Україну.

Він також наголосив, що Білий дім не ухвалюватиме рішення, що зачіпають Україну, без активної участі та узгодження з українською владою.

([ЛІГА.Новини](#))

Міністр оборони Німеччини Борис Пісторіус виступив проти запровадження військової економіки у Європі.

За його словами, він переконаний, що військова економіка в Європі не призведе до різкого зростання виробництва боєприпасів та не покриє всі потреби, оскільки технологічні процеси не можна прискорити.

Він зазначив, що не даватиме прогнозів щодо ситуації на фронті.

«Сторони використовують багато гібридних та цифрових елементів ведення бойових дій, а з іншого боку – це дуже нагадує позиційні війни минулого століття», — сказав Пісторіус.

Глава відомства підкреслив, що союзники очікують на удари по критичній інфраструктурі України взимку, а тому необхідно постачання додаткових засобів протиповітряної оборони.

([Цензор.НЕТ](#))

Спікер Палати представників Конгресу США Майк Джонсон наголосив, що головним завданням Конгресу до Різдва є уникнути «шатдауну» - часткової зупинки роботи уряду. Інші питання, включаючи допомогу Україні та Ізраїлю, потребують подальшого обговорення. Зокрема на окрему увагу заслуговує питання нагляду за допомогою Україні.

Тимчасову бюджетну резолюцію законодавці мають намір ухвалити якнайскоріше, для уникнення шатдауну (термін дії попередньої такої резолюції спливає 17 листопада). Постанова, якщо її буде остаточно затверджено, забезпечить фінансування урядових програм до 19 січня та 2 лютого в залежності від програми. Натомість інші бюджетні питання, каже Джонсон, вимагають більше уваги конгресменів та великої політичної дискусії.

Новий спікер заявив, що напередодні Святвечора конгресмени не зможуть уважно опрацювати величезний масив бюджетних документів, тому візьмуться за них після свят.

([ЛІГА.Новини](#))

Голова дипломатії Європейського Союзу Жозеп Боррель заявив, що план блоку з постачання боєприпасів Україні зривається також через те, що близько 40% снарядів виробники в ЄС все ще експортують до третіх країн.

Виробники боєприпасів у країнах Євросоюзу можуть переглянути свої експортні плани, щоб допомогти з боєприпасами Україні, вважає він.

«Близько 40% продукції експортується до третіх країн. Отже, браку виробничих потужностей немає, проблема в тому, що вони відправляють свою продукцію на інші ринки. Тому, можливо, нам потрібно спробувати перевести це виробництво на пріоритетне – для України», – сказав Боррель.

([Цензор.НЕТ](#))

Ж.Боррель прокоментував слова В.Залужного в інтерв'ю The Economist, що бойові дії зайшли в глухий кут.

Високий представник Європейського Союзу з питань зовнішньої політики й політики безпеки Жозеп Боррель:

Головнокомандувач української армії знає краще за мене ситуацію, і я не маю наміру обговорювати з ним ситуацію на полі бою - йому вона відома. І якщо він сказав те, що він сказав, він - не я, хто буде оцінювати, правий він чи ні. Мій обов'язок, моя робота - його підтримувати, надавати підтримку (Україні). Я не є тим, хто веде бій. Ми не є тими, хто бореться. Це українці. Цілком очевидно, що війна триває довше, ніж очікувалося. Довше, ніж очікував Путін, і ми маємо і далі підтримувати Україну.

За його словами, під час засідання «не було жодного міністра, який висловив би сумніви в необхідності підтримувати Україну, роблячи все, що ми можемо, з інструментами, які ми маємо». «І це те, що ми робимо», - наголосив високий представник.

Відповідаючи на запитання, чи відомо йому, коли F16 будуть задіяні безпосередньо в бою, Боррель сказав: «У мене немає конкретної інформації, коли перший F16 літатиме в українському небі. Я знаю, що навчання пілотів триває. Я знаю зі свого власного досвіду, що це займе деякий час».

Відповідаючи на запитання, чи обговорювали міністри питання, що робити в разі можливих невдач української сторони на полі бою і якими будуть дії ЄС у разі зниження підтримки України з боку США, високий представник констатував, що «Рада міністрів - це не ток-шоу, а він - не астролог». «Я не знаю, що станеться у США наступного року. Щиро кажучи, ми зайняті більш серйозними речами, ніж просто міркувати, що може статися, якщо. Ми не говоримо про "якщо", ми займаємося "що". І ми знаємо, "що" ми маємо зробити просто зараз, сьогодні, завтра, наступного тижня, наступного місяця. Це забирає всю нашу енергію», - констатував Боррель.

([Українформ](#))

У Брюсселі відбулося засідання Ради ЄС із зовнішніх відносин.

Високий представник ЄС Жозеп Боррель:

Міністри сьогодні говорили про Україну. Я знову наголосив на терміновій необхідності збільшити нашу військову допомогу для України, зокрема, нагадав про нагальні потреби української армії для захисту від російської агресії. Це означає постачання засобів протиповітряної оборони,

досягнення робочого прогресу в підготовці пілотів для F-16, надання зимового обладнання та боєприпасів. Ми вже робимо багато для цього, але всі (міністри – ред.) погодилися, що ми маємо робити більше та швидше. Час нині вимірюється не лише руйнуваннями інфраструктури та домівок, але втратами людських життів.

Він зазначив, що країни ЄС мають бути готовими підтримувати Україну тривалий час. Така підтримка є частиною безпекових зобов'язань перед Україною, розробку яких високому представнику доручила Європейська Рада. Наразі ці пропозиції опрацьовуються з міністрами держав-членів, щоб скоординувати позиції на рівні ЄС. У перших числах грудня заступник гендиректора Європейської служби зовнішніх дій з безпеки відвідає Київ, щоб обговорити ці пропозиції з українською стороною.

Високий представник ЄС також зауважив, що підготовка українських військових в рамках Військової допоміжної місії ЄС для України (EUMAM-Ukraine – ред.) просувається «дуже добре».

«На цей час було підготовлено вже більш як 30 тисяч (українських – ред.) солдатів. Добра підготовка означає також збережені життя. Ми будемо тренувати ще 10 тисяч більше протягом наступного періоду. Я не можу надати вам конкретні дати, але, якщо враховувати швидкість, з якою ми готували ці 30 тисяч, додаткові 10 тисяч військовослужбовців можуть бути підготовлені дуже швидко», - додав Боррель.

[\(Цензор.НЕТ\)](#)

Речник Держдепу Метью Міллер:

Ми перебуваємо у критичній точці щодо допомоги Україні. Пентагон публічно заявив, що вони вичерпали десь близько 95% своїх коштів для надання допомоги Україні.

За словами Міллера, у Держдепі вважають, що Палаті представників необхідно терміново прийняти додаткові запити на фінансування для України та Ізраїлю «не лише для фінансування безпекової допомоги Ізраїлю, але й фінансування гуманітарної допомоги, яку ми запитували для населення Гази».

[\(Укрінформ\)](#)

Експерт НАТО Андерс фон Расмуссен висунув ідею часткового приєднання України до Альянсу (без тимчасово окупованих Росією територій).

Міністр оборони Нідерландів Кайса Оллонгрєн:

Я дуже вітаю таку творчу ідею. Побачимо. (...). Україні просто необхідно мати можливість розраховувати на стабільне постачання необхідних їй боєприпасів. І це означає, що Україна залежить від наших обіцянок... Ці боєприпаси українські необхідні тому ми повинні зробити все можливе, щоб вони отримали якнайбільше і якнайшвидше.

Вона також наголосила, що війна є незаконною і коштує багатьох людських життів, а Путін продовжує загарбницьку війну та не думає зупинитися.

([Цензор.НЕТ](#))

15 листопада має відбутися зустріч президента США Джо Байдена та керівника КНР Сі Цзіньпіна.

Координатор стратегічної комунікації Ради з нацбезпеки США Джон Кірбі 14 листопада заявив, що Китай міг би зіграти певну роль, допомагаючи США підтримувати Україну, а також сприяти просуванню бачення президента України Володимира Зеленського стосовно справедливого миру в Україні.

За словами Кірбі, на зустрічі з керівником Китаю Сі Цзіньпіном президент США Джо Байден говоритиме про події в Україні: «Розмова ще не відбулась і я не хочу забігати наперед. Думаю, вони, безумовно, будуть говорити про те, що відбувається в Україні і президент чітко дасть зрозуміти, що ми будемо й надалі підтримувати Україну проти російської агресії».

Безумовно, ми вітали б можливості, щоб Китай захотів бути корисним в наданні підтримки Ізраїлю, необхідної для його захисту, а також для надання гуманітарної допомоги тим, хто її потребує».

([Цензор.НЕТ](#))

Конгресмен від Демократичної партії Адам Сміт:

Київ може втриматися, але його позиція буде не така сильна. Вони опиняться в дуже небезпечному становищі, якщо ми не надамо їм ресурси в розумні терміни.

Він зазначив, що не згоден з республіканцями, які пов'язують допомогу Україні із забезпеченням безпеки південного кордону США, оскільки це «не має жодного сенсу».

«Основна причина тут у тому, що Трамп вирішив, що йому не подобається Україна. У вас є багато республіканців, яких я знаю, знаю, в їхніх серцях і умах - вони підтримують Україну, але як вони справляються з Трампом та його, скажімо так, доволі захопленими прихильниками?» - заявив законодавець.

([РБК-Україна](#))

Президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр:

Розрахунок Путіна полягає в тому, що світ має забути про Україну. Німеччина не повинна і не надаватиме російському президенту таку послугу.

Президент запевнив, що його країна не буде звикати «до незаконної та нелюдської агресивної війни Росії»».

За словами Штайнмаєра, загроза з боку російського режиму нависла не лише над Україною, а й над сусідніми країнами.

(Укрінформ)

Канцлер ФРН Олаф Шольц:

Питання довгострокової підтримки України є для нас одним із центральних.

Він нагадав, що російський президент Путін чітко заявив, що сподівається, що готовність Німеччини, Європи, США підтримувати Україну зменшуватиметься. Путін сам готовий витратити гроші, ресурси, ризикувати життям солдатів, щоб продовжувати руйнувати Україну, і розраховує на те, що матиме для цього достатньо ресурсів, більше ніж Захід, а відтак у перспективі досягне реалізації своїх планів, зазначив Шольц.

«Тому важливим меседжем, можливо, найважливішим, який Німеччина може надіслати, є те, що ми продовжуватимемо підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно. В цьому Україна може на нас покластися», - підкреслив Шольц і додав, що наразі ФРН є другим після США «донором» України та планує продовжувати бути одним з лідерів у наданні допомоги.

Німецький канцлер згадав і те, що ФРН готова допомагати Україні у відбудові, зокрема, проведе в себе наступного року конференцію на цю тему.

(Укрінформ)

Відбулася зустріч президента Латвії Едгарса Рінкевичса та президента Європарламенту Роберти Мецола.

Президент Європарламенту Роберта Мецола:

Ми говорили про те, що маємо демонструвати тверду підтримку для України, показати солідарність з її народом. Тому що це такою ж мірою про європейську безпеку, як і про українську.

Вона зауважила, що країни Балтії і, зокрема, Латвія, краще за будь-кого розуміють, що свобода й демократія варті того, щоб за них боротися.

«Ми не можемо допустити жодної втоми. Україна перетворилася на головний пункт в системі європейської оборони й безпеки. Зараз ми всі розуміємо, напевно, розуміємо надто добре, всі попередження, які Латвія робила щодо Росії», - зазначила Мецола.

Вона підкреслила, що народи країн Балтії продемонстрували непохитне лідерство у спільній європейській підтримці України. Україна як і раніше буде в центрі пріоритетів ЄС. Саме тому цей Європарламент був серед головних рушіїв для рішення про відкриття переговорів із входження до ЄС з Україною й Молдовою та вітає позитивне рішення Єврокомісії з цього приводу.

«Немає жодного сумніву, що майбутні європейські вибори, що відбудуться 6-9 червня наступного року, будуть дуже «геополітичною» кампанією... Якщо б мене хтось спитав у день початку російського вторгнення, що ми (ЄС- ред.) зможемо піти так далеко і залишатися єдиними, - я б у це не повірила. Сьогодні ми не можемо дозволити Путіну розраховувати на нашу «втому». Це послання і це почуття ми будемо

намагатися зберегти під час формування майбутнього Європарламенту», - наголосила Мецола.

(РБК-Україна)

Міністр Угорщини у справах ЄС Янош Бока перед зустріччю міністрів у справах ЄС сказав, що «без стратегічних дебатів ми не в змозі ухвалювати рішення щодо подальших кроків зі вступу України або перегляду багаторічних фінансових рамок».

За його словами, дебати повинні будуть показати результати, які вже дала стратегія ЄС з підтримки України, включно з наданими ресурсами, те, як ці ресурси були використані та досягнуті результати, а також стратегії подолання труднощів.

Міністр хоче створити альтернативну стратегію

Бока заявив, що стійкість стратегії ЄС також має стати предметом обговорення.

«ЄС побудував свій курс дій на припущенні, що Україна виграє війну і викличе політичні перестановки у РФ. Якщо ця презумпція виявиться неспроможною, Євросоюз повинен намітити альтернативну стратегію з метою створення функціональної системи безпеки в Європі», - додав чиновник.

(Укрінформ)

15 листопада відбулася зустріч президента США Джо Байдена та керівника КНР Сі Цзіньпіна.

Президент США Джо Байден:

Я вважаю, що це - одні з найбільш конструктивних і продуктивних дискусій, які ми мали.

Президент США також зазначив, що завдяки дипломатичним зусиллям високого рівня між двома країнами, які мали місце протягом останніх місяців, сьогодні було досягнуто «важливого прогресу». (...).

Байден повідомив, що під час переговорів із Сі відбувся «обмін думками щодо регіональних і глобальних питань», у тому числі стосовно відмови Росії припинити жорстоку війну проти України, а також конфлікту в секторі Гази.

Глава Білого дому нагадав, що між Китаєм і США існує конкуренція в багатьох питаннях. Але, за його словами, необхідно конкурувати відповідально, аби це не переросло в конфлікт.

(Укрінформ)

Постійний представник США при ОБСЄ Майкл Карпентер:

Я не думаю, що ОБСЄ втрачає свою роль, і я не думаю, що вона вмирає. На мою думку, є дуже важливі організаційні питання, які вона повинна вирішити, щоб продовжувати функціонувати за призначенням. Але є одна держава-учасниця, Росія, яка перешкоджає роботі ОБСЄ.

Він указав, що Росія зараз почувається «дуже некомфортно» в ОБСЄ: «Вони повністю дипломатично ізольовані в Постійній раді. Жодна країна не захищає агресивну війну РФ проти України. Саме тому Росія намагається перешкоджати цій організації та підірвати її ефективність».

За словами дипломата, ОБСЄ переживає складні часи. Зокрема, через позицію Росії досі не узгоджено, яка країна головуватиме в організації у 2024 році, як і немає домовленості щодо керівних посад – генерального секретаря, директора БДПЛ, Верховного комісара у справах національних меншин та Представника з питань свободи ЗМІ. Крім того, все ще немає домовленості про бюджет ОБСЄ на нинішній та наступний роки.

Водночас, зауважив Карпентер, що держави-однодумці, які становлять абсолютну більшість в ОБСЄ, «знаходять обхідні шляхи і не дозволяють Росії вбити цю організацію». «Я не думаю, що їй загрожує смерть. Насправді, я вважаю, що ОБСЄ досягає значних успіхів, які часто є непомітними для тих, хто не стежить за роботою організації на щоденній основі», - сказав він.

У цьому контексті американський посол нагадав про запровадження фінансованої донорами Програми підтримки України: «Я вважаю, те, що ОБСЄ зробила за останні півтора року, особливо після жорстокого вторгнення Росії в Україну, є досить визначним. Адже ми знайшли спосіб обійти правило консенсусу і підтримати Україну за допомогою новаторської донорської польової місії в самій Україні. І все це всупереч наполегливому спротиву Росії проводити будь-яку значущу роботу в Україні. Я думаю, що це важливо».

Також Карпентер нагадав, що країнам-однодумцям в ОБСЄ вдалося здолати блокування Росією щорічної Наради з людського виміру – вона відбулася як у минулому, так і в нинішньому році під егідою Головування ОБСЄ. Поруч із цим, завдяки використанню креативних інструментів, таких як «Московський механізм», який тричі застосували щодо нашої країни, «було пролито світло на звірства Росії в Україні». ОБСЄ також однією з перших міжнародних організацій зайнялася питанням депортації дітей з України на територію РФ.

«Існує причина, чому Росія звинувачує організацію в тому, що її нібито "захопили" країни Заходу. Насправді, це не є ніяким захопленням. Це – країни-однодумці, які обурені цим незаконним, жорстоким вторгненням в Україну, що порушує Статут ООН, зібралися разом і закликають Росію до відповідальності. І ми будемо продовжувати це робити», - наголосив очільник американської місії в ОБСЄ.

Він повідомив, що під час засідання Ради міністрів ОБСЄ у Скоп'є (30 листопада - 1 грудня) загарбницька війна Росії проти України буде одним з найважливіших пунктів порядку денного. «Тому ми з нетерпінням чекаємо на консультації з нашими союзниками і партнерами з цього важливого питання», - додав Карпентер.

Окремо американський посол прокоментував питання можливої участі глави МЗС РФ Сергія Лаврова у зустрічі в Скоп'є.

«Я думаю, що ніхто не зустрічатиме міністра закордонних справ Лаврова з розкритими обіймами на цій міністерській зустрічі. Росія вчинила жахливе вторгнення в Україну, вона обвинувачується в тортурах та атаках на цивільні об'єкти. Росія також зайняла дуже антагоністичну позицію стосовно ОБСЄ. Вони утримують у заручниках трьох співробітників Спеціальної моніторингової місії. Вони конфіскували автомобілі організації. Вони затримують сплату внесків до організації. Тож ніхто не готовий вітати міністра закордонних справ Лаврова», - запевнив Карпендер.

(Укрінформ)

Прем'єр-міністр Естонії Кая Каллас:

Це війна на виснаження. Це не безвихідь, але потрібно багато часу. У війні на виснаження є три основні елементи. Це люди, ресурси та бойовий дух. Росія думає, що може протриматися довше, ніж Україна. Але я маю підстави вірити, що наша підтримка допоможе Україні протриматися довше, ніж Росії. Щодо людей, то Європа навчає від 30 до 40 тисяч українських військових. Якщо стільки ж тренує Америка, то це 80 000 тренуваних солдатів проти строковиків, які відправляються у бій з боку Росії. Отже, ми можемо бути більш витривалими, ніж Росія з точки зору людей.

За її словами, якщо подивитися на питання ресурсів, то сукупний ВВП Європи в сім разів більший, ніж у Росії.

«Також діють санкції, а це означає, що російський бюджет має проблеми. Вони втратили третину свого бюджету і не можуть нічого отримати ззовні. У них проблеми», додала вона.

Каллас також нагадала, що оборонний бюджет коаліції «Рамштайн» у 13 разів більший, ніж у Росії.

«І третій елемент – моральний дух українців, які борються за свої домівки. Бойовий дух у них однозначно вищий, ніж у Росії. Нам також залишається вірити в перемогу України», - зазначила вона.

(Укрінформ)

Новопризначений глава МЗС Великої Британії Девід Кемерон:

Росія вважає, що вона може «перечекати» цю війну, і що Захід зрештою перенесе свою увагу на інші справи. Така думка є найвіддаленішою від правди. Під час моїх перших розмов із Президентом Зеленським на моїй новій посаді я чітко дав зрозуміти, що Велика Британія та наші партнери підтримуватимуть Україну та її народ стільки, скільки їм потрібно для перемоги.

Він додав, що з наближенням зими Британія продовжує підтримувати український народ, який протистоїть незаконному вторгненню Путіна.

«За останні три місяці вони (українці - ред.) відтіснили Росію в Чорному морі та відкрили життєво важливі морські торговельні шляхи для української економіки та світових поставок продовольства», - додав новий глава МЗС Великої Британії.

(Укрінформ)

15 листопада відбулася зустріч президента США Джо Байдена та керівника КНР Сі Цзіньпіна.

Речниця МЗС КНР Мао Нін повідомила, що в ході переговорів лідери Китаю і Сполучених Штатів обмінялися думками щодо міжнародних і регіональних питань, що викликають спільне занепокоєння, таких як «криза в Україні» (так у Китаї називають розв'язану Росією агресивну війну – ред.) та конфлікт Ізраїлю і Палестини (китайські чиновники ретельно уникають згадувати, що Ізраїль воює лише з терористами ХАМАС – ред.).

«Позиція Китаю щодо «української кризи» та палестино-ізраїльського конфлікту дуже чітка і послідовна. Ми завжди стоїмо на боці чесності і справедливості, прагнемо сприяти миру й переговорам, а також деескалації ситуації», - сказала Мао.

(Укрінформ)

Міністерка закордонних справ Болгарії Марія Габріель підкреслила, що її країна вважає за необхідне продовжувати підтримку України на тлі російської агресії.

Вона назвала непростим рішення не продовжувати заборону імпорту українського збіжжя.

«Це був непростий для нас захід, але ми всі знаємо, як важлива солідарність у важкій ситуації. Отже, ми будемо разом з Молдовою, Румунією і Грецією шукати альтернативні шляхи», - сказала дипломатка.

Міністерка також нагадала, що Болгарія прийняла тисячі українських біженців і надає іншу гуманітарну, економічну, а також військову допомогу. Болгарія також долучиться до повоєнної відбудови, а наразі бере участь у трьох робочих групах у рамках Мирного плану Президента України Володимира Зеленського.

«Підтримка триватиме стільки, скільки буде потрібно», - запевнила Габріель та додала, що з боку Софії буде продовжена «дуже конкретна робота» щодо санкцій та унеможливлення їх обходження.

Міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок подякувала Болгарії за солідарність з Україною, зокрема, за її участь у створенні «коридорів солідарності» та розмінування Чорного моря.

«Розширення ЄС є геополітичною необхідністю... Ми не повинні робити з України або зі Західних Балкан європейський зал очікування, це лише дасть Путіну привід для дестабілізації цілих регіонів», - підкреслила Бербок.

(Укрінформ)

Постійний представник США при ОБСЄ Майкл Карпентер:

Як ви знаєте, на розгляді (Конгресу США, – ред.) все ще лишається запит на додаткове фінансування, що дасть змогу продовжувати надавати допомогу Україні, яка, на нашу думку, є критично важливою для захисту її

території, але також для підтримки макроекономічної стабільності, продовження підтримки тих, хто потребує гуманітарної допомоги, а також внутрішньо переміщених осіб та біженців, які перебувають за межами країни.

За словами американського посла, Адміністрація США буде «продовжувати шукати шляхи підтримки України».

«І ми вважаємо, що це додаткове фінансування є найкращим способом це зробити. Багато республіканців і демократів висловили рішучу підтримку продовженню підтримки України, і ми продовжуватимемо розглядати це як наше рішення», – заявив Карпентер.

(Укрінформ)

Помічник держсекретаря США з питань енергетичних ресурсів Джеффри Паєтт:

Передусім, я думаю, що американський народ – з Україною. І я стверджую це на основі моїх дискусій з Конгресом, моїх дискусій по всьому світу.

Представник Держдепу зазначив, що Конгрес продовжує «важливі дебати» стосовно бюджету й допомоги Україні, і адміністрація США висловила з цього приводу дуже чітку позицію. Паєтт нагадав, що минулого тижня обговорював ці питання на слуханнях в Конгресі.

«Те, що я відчув від республіканців і демократів під час цих слухань – це подальша відданість Україні, розуміння інтересів нашої нацбезпеки в успіху України. А також розуміння того, що в контексті цієї війни (руйнування – ред.) енергетики є такою ж важливою частиною російського арсеналу, як і безпілотники, які Путін запускає на українські міста», – зазначив урядовець.

Водночас, за його словами, дуже надихає той факт, що обсяги допомоги енергетичному сектору України з боку ЄС перевищили фінансування, яке надали Сполучені Штати. «Тож наші європейські союзники несуть свій тягар», – підкреслив він.

Паєтт також позитивно оцінив зусилля Японії в питаннях зміцнення української інфраструктури.

Крім того, він підкреслив, що в енергетичному секторі України важливу роль відіграватимуть приватні компанії.

(Укрінформ)

Заступниця речника міністерства оборони США Сабріна Сінгх:

Ми закликаємо Конгрес ухвалити наш запит на додаткове фінансування, який дозволить продовжувати підтримувати Україну й Ізраїль, виділити рятівну гуманітарну допомогу по всьому світу та зробити важливі інвестиції в Індо-Тихоокеанський регіон.

Вона вказала, що додаткове фінансування також стане інвестицією у військово-промислову сферу США. До того ж воно дозволить поповнити

запаси озброєнь Пентагону, які були виділені раніше у вигляді зовнішньої допомоги.

Запит на додатковий бюджет забезпечуватиме потреби національної безпеки Америки, підкреслила Сінгх.

У цьому контексті вона уточнила, що міноборони США наразі має всього \$4,9 млрд для використання у вигляді пакетів PDA (виділень за президентськими повноваженнями). Крім того, лишилося близько \$1,1 для поповнення власних запасів Пентагону.

За словами Сінгх, для підтримки України знадобиться набагато більше, саме тому адміністрація США подала запит до Конгресу.

«Ми знаємо, що Україна продовжує докладати зусиль, веде контрнаступ, їй потрібна постійна підтримка на регулярній основі. Тож ми знаємо, що потрібно й надалі задовольняти їхні потреби», - зазначила представниця оборонного відомства США.

Це питання, пояснила вона, буде обов'язково обговорюватися на наступному засіданні Контактної групи з питань оборони України. Дату й плани зустрічі у форматі «Рамштайн» Пентагон офіційно оголосить упродовж наступних днів, додала Сінгх.

[\(Укрінформ\)](#)

Міністр оборони Болгарії Тодор Тагарев, відповідаючи на занепокоєння щодо надання Болгарією військової допомоги Україні, Тагарев сказав, що країна надає допомогу жертві неспровокованої агресії.

«Захищаючи себе, Україна захищає Європу від Кремля. Якщо Україна програє, будьте готові щонайменше подвоїти ресурси, які Болгарія виділяє на оборону», - додав він.

Тогарев також зазначив, що підтримка України є національним стратегічним інтересом Болгарії, пише видання Novinite.

«Мир буде відновлено лише тоді, коли авторитарний режим Путіна програє цю війну. Саме розуміючи це, Болгарія приєдналася до загальної політики Союзу щодо надання військової допомоги Україні відповідно до заявлених потреб, не порушуючи норм забезпечення збройних сил озброєнням та боєприпасами», - сказав міністр оборони.

Тогарев додав, що в Україні проживає велика болгарська громада і багато « етнічних болгар вступили до лав Збройних сил України, деякі з них загинули за свою Батьківщину».

[\(Укрінформ\)](#)

Голова Генеральної Асамблеї ООН Денніс Френсіс розкритикував Раду Безпеки за нездатність ухвалити рішення щодо російської агресії та війни на Близькому Сході й закликав до реформування цієї структури.

У той час, коли в Україні та Газі тривають війни, питання реформування Ради Безпеки є як ніколи актуальним, вважає Френсіс. На його переконання, без структурної реформи ефективність і легітимність роботи

Радбезу неминуче страждатимуть і надалі, «як і авторитет та актуальність самої ООН».

«Насильство й війна й надалі поширюються в регіонах по всьому світу, тоді як ООН видається паралізованою, переважно через розбіжності в Раді Безпеки», - зазначив голова Генасамблеї.

За його словами, у мінливому світі Радбез небезпечно відстає від свого мандата як головного гаранта підтримання міжнародного миру і безпеки.

«Я застерігаю цю поважну інституцію (Генасамблею ООН, – ред.), що застій може бути таким самим грізним ворогом, як і хаос. Ми не можемо з користю увічнювати позиції, які, хоч і є звичними, але не зближують нас», – сказав Френсіс.

Він закликав держави-члени подолати застій і сприяти реформі Ради Безпеки, зокрема розширивши представництво, яке б відображало все розмаїття сучасного світу.

[\(Укрінформ\)](#)

Міністр закордонних справ Турецької Республіки Хакан Фідан:

Туреччина продовжуватиме непохитну підтримку України, а також докладатиме будь-яких дипломатичних зусиль заради сталого миру, заснованого на незалежності, суверенітеті та територіальній цілісності України, включаючи Крим. Серед цих зусиль також є відновлення Чорноморської ініціативи, яка має стратегічне значення для регіональної стабільності та глобальної продовольчої безпеки.

Голова турецької делегації в ПАЧЕС Фатіх Дьонмез:

Туреччина, усвідомлюючи свою регіональну роль, має намір продовжувати ініціативи, спрямовані на запобігання ескалації напруженості на Чорному морі.

[\(УНІАН\)](#)

Президент Сполучених Штатів Америки Джо Байден:

Путін і ХАМАС одночасно сподіваються зруйнувати більш ширшу регіональну стабільність і інтеграцію та скористатися перевагою від подальшого безладу. Америка не може і не дозволить цьому статися. Це в інтересах нашої національної безпеки – і для блага усього світу.

Американський лідер запевняє, що Сполучені Штати об'єднують союзників і партнерів для протидії агресорам і з тією метою, аби добитися поступу на шляху до більш світлого і мирного майбутнього. Він переконує, що якщо США відійдуть від поточних викликів сьогодення, то небезпека конфліктів може розповсюдитись, а витрати для їх урегулювання лише зростатимуть.

«Це переконання – основа для мого підходу з надання підтримки народу України, оскільки українці продовжують захищати свою свободу від жорстокої війни Путіна», – наголосив Байден.

Також президент США згадав про досвід двох світових воєн минулого століття, що «коли агресія у Європі залишається без відповіді, криза не згасає сама по собі».

«Це напряму залучає Америку. Саме через це наша відданість Україні сьогодні – це інвестиція в нашу власну безпеку. Це унеможлиблює ширший конфлікт завтра», – наголошує Байден.

«Ми утримуємо американські війська подалі від війни шляхом підтримки мужніх українців, які обороняють свою свободу і рідну землю. Ми даємо їм зброю і економічну підтримку для зупинки прагнень Путіна до завоювання, поки конфлікт не розповсюдився ширше», – відзначив Байден.

[\(Укрінформ\)](#)

Президент Латвії Едгарс Рінкевичс:

Ми вже давно виступаємо за те, що якщо не вистачає боєприпасів або не вистачає обладнання в ЄС, то давайте купимо їх деінде і передамо Україні... Зараз важливо, щоб Україна продовжувала боротися і щоб Україна отримувала те, що їй потрібно.

«Нашим головним викликом зараз є не так витрати на оборону, які ми збільшуємо, як те, де ви можете знайти обладнання для поповнення своїх запасів, для переозброєння своїх збройних сил», – сказав Рінкевичс.

Він зазначив, що варто брати до уваги те, що війна в Україні триватиме довше, ніж можна було передбачити півтора роки тому. Тому ЄС потрібно нарощувати свої спроможності.

Президент Латвії також висловив занепокоєння, що проблеми в ЄС можуть вплинути на США, де допомога Україні також зіштовхується з політичними труднощами.

«Коли я розмовляю з американцями, мене трохи турбує те, що вони живуть під враженням, ніби Європа дає недостатньо, хоча насправді ми витрачаємо на Україну, якщо об'єднати і військові, і всілякі програми, більше, ніж Сполучені Штати», – сказав Рінкевичс.

«І саме тому я думаю, що якщо вони знову почують, що Європа не здатна виробляти достатньо боєприпасів або надавати достатню фінансову підтримку, то це матиме певний негативний вплив і на дебати в Сполучених Штатах, тому що з'явиться аргумент: "Послухайте, хлопці, якщо Європа робить недостатньо або якщо їй байдуже, то і нам повинно бути байдуже», – переконаний президент Латвії.

[\(Цензор.НЕТ\)](#)

Угорський прем'єр-міністр Віктор Орбан частину своєї промови на з'їзді своєї партії «Фідес» присвятив баченню Європейського Союзу, де, на його думку, в найближчі місяці будуть «серйозні політичні баталії». Серед них він згадав обговорення змін до бюджету й «виправлення помилкової обіцянки Україні розпочати переговори» про вступ із ЄС, «оскільки Україна зараз перебуває на відстані світлових років від Європейського Союзу».

«Ми чинимо опір махінаціям брюссельських бюрократів, ми чинимо опір навалі мігрантів, ми чинимо опір гендерній пропаганді, ми чинимо опір ілюзіям війни, ми чинимо опір непідготовленому членству України в ЄС, ми чинимо опір "зеленим" ідеологіям, які все частіше демонструють ознаки комунізму і навіть якобінства», – заявляв Орбан.

Він також заявив, що Угорщина повинна не виходити з Євросоюзу, а змінювати його, бо без «радикальних змін» ЄС, на думку Орбана, «просто розвалиться».

«Ми не хочемо, щоб Європа і Угорщина перетворилися на музей просто неба», – додав він.

(Укрінформ)

Канцлер ФРН Олаф Шольц перед початком переговорів з президентом Туреччини Реджепом Таїпом Ердоганом сказав:

Напад Росії на Україну та його далекосяжні наслідки завдають страждань майже всьому світові. Ми поділяємо думку: Росія має якнайскоріше завершити агресію.

Він подякував Туреччині та її лідеру особисто за те, що вони відіграли конструктиву та важливу роль у тому, щоби Україна могла експортувати своє збіжжя попри продовження боїв.

«Гірко, що Москва не продовжує цю домовленість», - сказав канцлер, додавши, що добрим є те, що вдалося організувати експорт українського зерна іншими шляхами. Політик також наголосив на важливості продовження пошуку домовленостей на кшталт Чорноморської зернової ініціативи.

Росія своєю війною, зазначив він, порушує давно домовлене правило: кордони не можуть бути змінені за допомогою сили. Це є зміною часів, і це загрожує європейській безпеці, підкреслив глава німецького уряду.

Реакція представників української громадськості

У Бродях відбулась вже четверта акція протесту проти витрачання коштів на бруківку, а не на ЗСУ ([Leopolis.news](#)).

У суботу, 18 листопада, як і в попередні суботні дні, о 10.00 розпочалася вже четверта годинна акція протесту проти витрачання коштів платників податків на викладання центральної площі міста бруківкою, а не на потреби Збройних сил України.

Незважаючи на прикрі погодні умови, перед адмінбудівлею Бродівської громади зібралося дев'ятеро людей, які у своїх руках тримали плакати із написами: «Кладете бруківку, а ЗСУ кладуть життя», «Бруківку міняють, а полонених – ні», «Спочатку перемога, потім бруківка», «Гроші належать громаді. Вона вирішує куди їх спрямовувати», «Наші податки – на наш захист!!!» тощо.

Комік та волонтер з Рівного виходить на місця ремонтів з плакатом і закликає давати більше грошей на ЗСУ ([Суспільне.Новини](#)).

Волонтер й стендап-комік Павло Євчук з Рівного організовує мирні акції, щоб звернути увагу на нераціональне, на його думку, використання бюджетних коштів міською радою. Чоловік знімає відео на місцях ремонтних робіт й закликає людей долучитися до акції у своїх містах. Таким чином рівнянин збирає гроші на боєприпаси для дронів у 68-й єгерській бригаді.

Волонтер виходить на місця ремонтів у Рівному, коли з'являється вільний час, стояти там може декілька годин щотижня (...).

Навіть качка пробігла марафон, а ти досі ні: треновані на київських вулицях українці пробігли марафон у Нью-Йорку та задонатили на ЗСУ ([Великий Київ](#)).

Українці, які понад 10 років бігали марафони вулицями Києва, у листопаді взяли участь у 52-му Нью-Йоркському марафоні та стали свідками забігу качки на прізвисько П'ятизіркова Зморшка (Wrinkle Five Star). Тренувалися – у Києві, задонативши на ЗСУ. А хто з атлетів не встиг – все ще може принести користь для війська (...).

Калушани вдруге зібрались на акцію «Гроші на ЗСУ» ([Інформатор](#)).

Калузькі активісти продовжують вимагати від місцевої влади про більшу допомогу для армії.

Сьогодні, 18 листопада, під стінами Калузької міської ради зібрались небайдужі калушани та представники ініціативної групи «Все для фронту та

перемоги», яка утворилась внаслідок минулої акції. Загалом зібралось близько 15 громадян.

В результаті до них вийшов перший заступник міського голови Мирослав Тихий. Сторони активно дискутували на теми, які обурюють активістів. Зокрема, надання малого відсотка допомоги військовим в порівнянні з загальним бюджетом громади. Також підіймалась тема зарплат, премій та видатків на оздоровлення держслужбовців. Окрім цього йшлося про те, чи доцільно зараз виділяти кошти на відновлення скейтпарку у парку імені Івана Франка (...).

Фестиваль спікерів «Ви-Хід» відбувся у Хмельницькому ([Поділля NEWS](#)).

У Хмельницькому академічному обласному театрі ляльок відбувся благодійний фестиваль спікерів «Ви-Хід» на підтримку Збройних Сил України. Програма заходу включала сім виступів спікерів, а також театральну виставу «Страшко».

За словами організатора заходу, актора і режисера Дмитра Єрашова, 80% коштів від продажу квитків буде спрямовано на запчастини для ремонту автовок для військових на станції технічного обслуговування, побудованій благодійним фондом «Вільні та Незламні».

Соціальне СТО «Вільних» – це масштабний проєкт БФ, щоб надавати якісні автомобільні послуги та підтримувати українських військових. Кошти, виручені за ремонт цивільних машин, йдуть на безкоштовний ремонт бойових авто (...).

Дружина загиблого воїна з Волині передала півтора мільйона гривень на дрони для ЗСУ ([Район.Життя](#)).

Вдова полеглого військовослужбовця Володимира Деркача Надія передала півтора мільйона гривень з компенсації за загибель чоловіка на дрони для ЗСУ.

За ці гроші благодійний фонд «Пташки Перемоги» купив 50 дронів-«камікадзе», три розвідувальні дрони та тепловізор. Техніку передали у чотири бригади, які зараз виконують бойові завдання на передовій.

У військовослужбовця крім дружини лишилися двоє синів, троє онуків і онучка. Як розповіла Надія Деркач, під час однієї з відпусток у чоловіка була розмова із сином про гроші від держави у випадку загибелі (...).

«Гроші на ЗСУ»: під стінами КМДА відбувся черговий суботній мітинг на підтримку армії ([Суспільне.Новини](#)).

Зранку в суботу, 18 листопада, жителі столиці знов мітингували у центрі Києва біля будівлі КМДА, вимагаючи посилити фінансову підтримку військових ЗСУ зі столичного бюджету.

Про це повідомив у своєму Facebook громадський активіст і волонтер Валентин Десятник.

За його словами, мітигнувальники вимагають від столичної влади відмовитися від некритичних витрат на реконструкцію парків, будівництво парковок і транспортних розв'язок (...).

«Більше грошей на ЗСУ — швидше перемога»: у Черкасах під міськрадою відбувся мітинг ([Суспільне.Новини](#)).

У Черкасах 18 листопада біля стін міської ради зібралися містяни. Вони принесли плакати на яких звернулися до міського голови Анатолія Бондаренка — «Більше грошей на ЗСУ — швидше наша перемога. Чи ви не за перемогу?», «Досить зливати бюджети на користь ворога», «Гроші на ЗСУ». Такі мітинги в місті стали щосуботніми.

На площі зібралися близько сотні людей.

Першим до мікрофона підійшов один із організаторів акції черкасець Артем Ківак. Він повідомив, що всупереч тому, що влада заявила, що Черкасам не потрібні мітинги, вони відбуватимуться поки не ухвалять потрібні громаді рішення (...).

У Сумах пройшла акція «Гроші на ЗСУ» ([Данкор онлайн](#)).

Активісти вкотре зібралися на площі Незалежності з плакатами. Вимоги активістів залишаються незмінними - замість нетермінових витрат, гроші з бюджету перенаправити на потреби збройних сил. «Гроші на ЗСУ», «Нам не байдуже», «Бруківку в плитконоську не запхаєш» - з такими надписами на плакатах учасники акції звертаються до влади.

Акції проходять не тільки в Сумах, а і в області та по всій Україні.

Буковинські волонтери отримали від українців Німеччини тонну парафіну для окопних свічок ([Укрінформ](#)).

Волонтери з міста Новодністровськ Чернівецької області отримали з Німеччини тонну парафіну для виготовлення окопних свічок для ЗСУ.

«Новодністровські волонтери отримали з Німеччини тонну парафіну для виготовлення окопних свічок. Вантаж надзвичайно цінний, адже з настанням холодів збільшився попит на такі вироби», – йдеться у повідомленні пресслужби Чернівецької облради.

Буковинські волонтери дуже вдячні українцям, які живуть у Німеччині та збирають для свічкарів парафін.

В облраді зауважили, що крім окопних свічок, новодністровці виготовляють для наших воїнів димові захисні шашки.

З початку вторгнення РФ Vulkan Casino спрямував на допомогу ЗСУ та цивільним понад 17 млн гривень ([РБК-Україна](#)).

Ліцензійне казино Vulkan Casino від початку російського масштабного вторгнення спрямувало захисникам та цивільним допомоги на понад 17 млн грн.

СМО компанії Євген Крюков:

Vulkan Casino спрямувало на допомогу ЗСУ та цивільним українцям вже понад 17 млн гривень - і ми продовжуватимемо благодійну діяльність до перемоги України. Наша благодійність відбувається в межах проекту, який ми реалізуємо вже другий рік - "Запалюй вогонь перемоги". Вже в перші місяці повномасштабної війни нам вдалося зібрати 3 млн грн, що дозволило допомогти військовим та цілим підрозділам, і в тому числі нашим колегам, які пішли захищати Україну.

За словами Крюкова, в межах цього напрямку підтримки компанія продовжує купувати та передавати на потреби фронту бронеплити та плитоноски, шоломи, рації та дрони, аптечки, моторні човни й польові печі.

З початку вторгнення РФ Vulkan Casino спрямував на допомогу ЗСУ та цивільним понад 17 млн гривень

«Цивільні люди теж потерпають від війни - втрачають засоби до існування, залишаються без житла, змушені їхати з рідних країв. Тож Vulkan Casino запустило благодійний проект "Запалюй вогонь перемоги" у розширеному форматі, і на даному етапі ми маємо три основні напрямки роботи: оснащення військових всім необхідним на передовій, реабілітація постраждалих від війни та відбудова житла, пошкодженого чи зруйнованого ворожими обстрілами», - додав СМО Vulkan Casino.

Він також деталізував суми допомоги за цими напрямками.

«На реабілітацію українців вже направили 4,6 млн грн, на відновлення будівель - 3,2 млн, а на потреби захисників - 9,3 млн. Тож загалом проект "Запалюй вогонь перемоги" вже допоміг на понад 17,1 млн грн. Щодо розподілу допомоги ми співпрацюємо з низкою перевірених організацій, а саме - з фондами "Коло" та "Запорука", благодійною платформою dobro.ua та проектом "Добробат". Вдячні партнерам за підтримку нашої місії! Запалюємо вогонь перемоги разом», - зазначив Євген Крюков.

Реакція представників світової громадськості та бізнесу

Автори гри World of Tanks зібрали понад \$1 мільйон на «швидкі» для України ([Укрінформ](#)).

У межах благодійного проєкту WargamingUnited від творців популярної гри World of Tanks зібрано вже понад 1 мільйон доларів для придбання реанімобілів українським медикам.

Загалом гравці придбали 90 000 благодійних наборів у World of Tanks та інших п'ятьох іграх компанії, зібравши 1 074 940 доларів. Усі кошти перерахують через United24 на закупівлю реанімобілів, які рятуватимуть життя тисячам українців.

Віцепрем'єр-міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров нагадав, що світовий розробник ігор компанія Wargaming запустила благодійний проєкт WargamingUnited для допомоги українським медикам у жовтні цього року. За два тижні до ініціативи долучилися люди зі 115 країн світу. Найбільше — з Німеччини, США, Польщі, Чехії та Великої Британії.

У Празі відбувся мітинг на підтримку України перед посольством РФ ([Укрінформ](#)).

Перед російським посольством у столиці Чехії у день річниці визволення Херсону від окупації пройшов мітинг на підтримку України.

Мітинг зібрала чесько-словацька організація North Atlantic Fella #NAFO, яка бореться з дезінформацією на просторах інтернету по всьому світу.

Цього дня NAFO провели 30 демонстрацій по всьому світу біля посольств РФ, щоб вкотре нагадати світу, що російська війна проти України триває в самому центрі Європи.

41% американців підтримують надання військової допомоги Україні, 32% - проти, - опитування ([Цензор.НЕТ](#)).

За даними останнього опитування громадської думки у США, проведеному новинним агентством Reuters спільно з дослідницькою і консалтинговою компанією Ipsos, 41% респондентів підтримують надання зброї Україні для протистояння російському вторгненню.

Натомість 32% опитаних виступили проти подальшої військової допомоги Україні, а решта зазначили, що вони не впевнені у відповіді. Підтримка надання зброї Україні була сильнішою серед демократів.

Натомість згідно з результатами опитування, підтримка ізраїльської війни проти ХАМАСу зменшується, впавши на 9% з часу останнього

опитування місяць тому, й більшість американців вважають, що Ізраїль повинен оголосити припинення вогню.

Відповідно то опитування, проведеного мережею CNN у липні 2023 року, 45% респондентів заявили, що Конгрес повинен надати додаткове фінансування на допомогу Україні, в той час, як 55% були проти. Серед тих, хто підтримав подальшу підтримку Україні, 60% виступили за надання Україні зброї. Водночас 56% опитаних непокоїлися тим, що війна росії проти України загрожуватиме національній безпеці США.

У Львові за добу зробили три надскладні операції з відновлення обличчя військовим ([Цензор.НЕТ](#)).

Американські та українські хірурги за добу провели у Національному реабілітаційному центрі «Незламні» три надскладні операції - пересаджували кістку, тканини та судини з ноги на обличчя військових з мінно-вибуховими травмами.

Керівник напрямку хірургія Національного реабілітаційного центру "Незламні", завідувач хірургічного відділення лікарні Святого Пантелеймона Першого ТМО Гнат Герич повідомив, що такі операції тривають по 10-15 годин і такі реконструктивні оперативні втручання - найскладніші, які існують в світі. Після цього відновлюється не лише зовнішня частина обличчя пацієнта, а й порожнина рота.

Герич повідомив, що спочатку анонсувалося, що під час місії Face to Face буде 42 оперативних втручання, проте через складність та довготривалість їх буде 30. Із іншими пацієнтами американські хірурги працюватимуть навесні.

У Франківську німецькі хірурги виконали п'ять надскладних операцій для військових ([Укрінформ](#)).

В Івано-Франківську хірурги разом із німецькими колегами виконали п'ять надскладних операцій для військових.

«Протягом трьох днів (13-15 листопада) німецькі хірурги разом з хірургами з Івано-Франківська успішно виконали п'ять реконструктивних операцій пацієнтам з важкими кістковими та судинними ушкодженнями», - йдеться у повідомленні Першого добровольчого хірургічного шпиталю.

Двом пацієнтам вдалося врятувати від ампутації кінцівки.

Директор шпиталю Станіслав Онищук:

Ця співпраця є дуже важливою для нас, оскільки ми стикаємося з рідкісними випадками військових поранень, які вимагають високого рівня спеціалізованого лікування. Німецькі професори мають великий досвід у роботі з аналогічними випадками в інших країнах, що є безцінним для нашого госпіталю.

Німецькі ортопеди-травматологи спеціалізуються, зокрема, на таких операціях: пересадка великих клаптів шкіри на судинній ніжці, заміщення великих дефектів кісток та нарощення кістей методом Маскулет.

Через пів року фахівці з Мюнхена планують повернутися для проведення нових операцій та обміну досвідом з українськими лікарями.

Перший добровольчий хірургічний шпиталь «Брасс» створений в Івано-Франківську в перші дні повномасштабної російсько-української війни. Мета ініціативи - безкоштовно надавати допомогу військовослужбовцям та внутрішньо переміщеним особам, які зазнали поранень, травмувань і потребують медичної допомоги.

У Чехії за добу зібрали понад \$133 тисячі на гелікоптер Black Hawk для України ([Укрінформ](#)).

Чеська ініціатива під назвою «Подарунок для Путіна» лише за одну добу зібрала більш як 3 млн крон (понад 133 тис. доларів США) на закупівлю гелікоптера типу Black Hawk, який передадуть Україні.

Ініціатива зі збору коштів на Black Hawk для України була запущена до 34-ї річниці «Оксамитової революції».

Зазначається, що за першу добу жителям Чехії вдалося зібрати вже понад 133 тисяч доларів США.

Гелікоптер Sikorsky UH-60 Black Hawk коштує 105 мільйона чеських крон (близько 4,6 млн доларів США). Сьогодні вертоліт приземлився на празькій площі Летна, аби всі охочі змогли його побачити.

Фіни прямим текстом сказали все, що думають про пересічних росіян, – опитування ([УНІАН](#)).

62 % фінів вважають, що пересічні росіяни винні у війні проти України, оскільки не виступають проти неї.

Після російського вторгнення в Україну думка жителів Фінляндії стосовно пересічних росіян різко погіршилася.

Як свідчать результати опитування, проведеного фінським форумом бізнесу та політики (EVA), до нападу Росії на Україну фіни досить схвально ставилися до росіян та висловлювали невдоволення лише керівництвом країни.

Однак зараз лише 33 % громадян Фінляндії вважають росіян «приємними людьми», що на 25 % менше, ніж на початку повномасштабного вторгнення.

62 % фінів вважають, що пересічні росіяни також винні у війні проти України, оскільки не виступають проти неї. 22 % фінів вважають, що від пересічних росіян не варто очікувати опору агресії.

Опитування зачіпало і ставлення громадян Фінляндії до Росії в цілому.

93 % опитаних вважають РФ нестабільною та непередбачуваною державою.

89 % опитаних заявляють, що Росія прагне до експансії (89 %). 85 % заявляють про те, що Росія несе військову загрозу.

Майже половина (48 %) фінів також вважають, що РФ знаходиться на межі громадянської війни.

Опитування було проведене фінським форумом бізнесу та політики (EVA) в період з 15 по 27 вересня 2023 року, результати ґрунтуються на відповідях 2045 осіб старше 18 років. Похибка вибірки не перевищує 2–3 процентних пункти.

Експертні оцінки

(Українське Радіо)

Військовий експерт Владислав Селезньов:

Так, насправді обсяг військово-технічної допомоги з боку Заходу знизився. Це абсолютно природня історія, пов'язана в тому числі з тим, що відбулася ротація на рівні Міністерства оборони України. Команда пана Резнікова мала досить ефективну комунікацію з нашими західними партнерами, зокрема, в рамках проєкту «Рамштайн». Зараз команда пана Умерова лише набирає відповідні спроможності. Такий досвід набувається з часом. Тому маємо розуміти, що зволікання з певними складовими військово-технічної підтримки є природним, і на нього впливають такі організаційні та кадрові рішення на рівні вищого військово-політичного керівництва нашого держави.

Що стосується певних деструктивних процесів, які відбуваються в США (дискусії у Конгресі США – ред.), то очевидно, що це також впливає на обсяги поставок військово-технічних допомоги. Тут зараз більше включилися країни колективної Європи, які усіляко допомагають в забезпеченні поточних потреб українських Сил оборони. Зокрема, на друге місце за обсягами передачі всього того, що потрібно нашим воїнам, вийшла Німеччина. Це чудова новина, бо насправді німецька зброя є потужною, ефективною, а логістика дозволяє досить оперативно перемішувати все те, що потрібно нашим військовим.

(...). Чи може рішення Німеччини (подвоїти військову допомогу Україні, – ред.) нівелювати цей спад підтримки від інших країн? Тут є один ключовий момент. Справа в тому, що на наступний рік фактично третина російського загальної бюджету йтиме на забезпечення російської окупаційної армії. Це досить тривожна новина, бо нинішня війна – це в першу чергу війна ресурсів. І від їх кількості та обсягів залежить успіх чи неуспіх на полі бою. Тож очевидно, що в той час, коли путінська Росія збільшує асигнування на свою армію, нам потрібно так само працювати над тим, щоб максимально збільшити надходження для потреб українських Сил оборони. Це критично важливо. Бо інтенсивність бойових дій не вщухає, ворог зараз проводить практично вздовж усієї лінії бойового зіткнення свої атаки і контратаки. А це значить, що українській армії потрібні ресурси. І коли ми ставимо собі питання, а які перспективи утримання тих чи інших рубежів на різних ділянках фронту, моя відповідь однозначно – успіх українських Сил оборони напряму залежить від ресурсних можливостей. Це очевидно. Якщо ми маємо достатньо артилерійських гармат та боєприпасів до них, то навряд чи будь-які спроби ворога атакувати чи контракувати супроводжуватимуться якимось територіальним забутками. Бо наші гармаші вправні, а це значить,

що ворог буде зазнавати критичних непоправних втрат. Але за умови, що ми матимемо достатню кількість артилерійських засобів.

(...). Я думаю, що економіка країн колективного Заходу досі не перелаштувалася на те, що треба збільшити обсяги виробництва, в тому числі боєприпасів. Бо коли 30 років поспіль колективна Європа роззброювалася, коли армія тієї ж Німеччини була скорочена в кілька разів, то очевидно, що за таких умов в короткий проміжок часу налагодити стале, безперебійне та в великих обсягах виробництво вкрай важко. Але динаміка є. І я думаю, чим далі, тим більше ці обсяги зростатимуть. Бо очевидно, що ця війна надовго і ворог буде продовжувати реалізовувати свою місію, щоб зруйнувати Україну як державу, і знищити українців як складову спільноту народів світу. Тож, очевидно, що наші західні партнери зрештою реалізують повний кейс зі збільшення обсягів виробництва зброї та боєприпасів. Але на це просто потрібен час.

(УНІАН)

15 листопада відбудеться зустріч президента США Джо Байдена та керівника Китаю Сі Цзінпїна.

Експерт з міжнародних відносин Євген Добряк:

США використовуватимуть свої максимальні можливості, щоб у російсько-українській війні Китай вплинув на свого ситуативно головного союзника — Російську Федерацію, безпосереднього васала, який міг би вплинути на риторику і позицію Росії стосовно війни. Також США сподіваються на вплив Китаю в регіоні Близького Сходу, щоб він вплинув на Іран і своїх союзників, які перебувають на боці ХАМАС, щоб прискорити і не дати розширитися конфлікту.

Якщо Сполучені Штати зможуть переконати Пекін, що фактично мирна ініціатива, яку висував Пекін з приводу врегулювання війни в Україні, там є два пункти, які повністю влаштовують увесь цивілізований світ, — пункти 1 і 7. Пункт перший про суверенітет і територіальну цілісність усіх держав, повагу до Статуту ООН, Хартії тощо. І другий аспект і питання стосуються неприпустимості ядерної війни. Усе. Це те, що нас влаштовує повністю.

(...). Ми розуміємо, чому активно нейтральна позиція (у Китаю, – ред.): з одного боку, військово-технічно вони не допомагають Росії, але з іншого боку, фактично економіка РФ тримається на плаву тільки завдяки Пекіну і Китаю. І це для нас проблема дуже велика. Тому хоча б у політичній риторичі, якщо зміниться позиція Китаю, для нас це буде дуже великий плюс.

(Українська правда)

У журналі The Economist були опубліковані інтерв'ю та есе Головнокомандувача ЗСУ Залужного, яке викликало великий резонанс.

Військовий оглядач Шашанк Джоши:

Я думаю, що це був дуже складний вибір для нього – бути настільки відкритим щодо проблем контрнаступу, тому що це надзвичайно чутлива тема. І ми всі бачили, що його критикував президент.

Для мене це було здебільшого підтвердженням очікувань. Можливо, деякі люди відірвались від землі зі своїми очікуваннями за останні шість місяців. Дехто не зрозумів труднощів, з якими зіткнулася Україна, особливо на південному фронті, на Токмацькому напрямку. Думаю, вони обманювали себе, що якийсь сенсаційний прорив не за горами, якщо Україна зможе продовжувати наступати. Можливо, тому що вони думали, що російська армія тримається з останніх сил, що у неї закінчилися резерви, боєприпаси, ракети і є купа труднощів.

Найважливіше, що генерал Залужний формує очікування тривалої позиційної війни, як він її називає, або війни на виснаження, як дехто може сказати, яка триватиме протягом наступного року і не вирішиться раптовим проривом у наступні кілька місяців.

Я думаю, що у нього є кілька аудиторій. Одна з його аудиторій – це, безумовно, партнери України: Великобританія, США, європейські країни. Він прагне допомогти їм зрозуміти, якої підтримки потребує Україна.

Генерал Залужний говорив з нами в інтерв'ю, опублікував у нас окрему статтю, а ще він написав чудове есе на 4000 слів. Я ніколи не бачив, щоб генерал у розпал війни писав щось подібне, адже це був технічний, детальний, дуже особистий у певному розумінні документ, у якому згадано види обладнання, які, на його думку, потрібні Україні. І він каже, що так, базове, стандартне обладнання, таке як снаряди, бронезилети, все інше, все ще життєво необхідне – і тут важливо не сумніватися в тому, що все це життєво необхідне.

Але якщо говорити про все інше, чому приділялося менше уваги – наприклад, про засоби радіоелектронної боротьби, FPV-безпілотники, протимінне обладнання, контрбатареїні радары для артилерії та виявлення ворожої артилерії, – то це речі, які не були так на слуху, як АТАСМС, F-16 чи танки Leopard. І я думаю, що частково Залужний намагався змінити наше розуміння того, що, на його думку, є найважливішою допомогою, яку може отримати Україна.

Гадаю, що він також намагався звернутися до української політичної еліти, тому що, звісно, ви і ваші колеги, і українські лідери читаєте ті ж самі газети, журнали й видання, що і ми всі разом.

Західні політики дуже хотіли уникнути словосполучення «глухий кут», тому що є ризик, що, ставлячи ось такий діагноз, ви можете викликати почуття фаталізму та враження, що ситуація України безнадійна, а Росія є географічно більшою країною в цій війні на виснаження. І якщо війна зайшла в глухий кут, то це провал, і західним країнам, можливо, доведеться відмовитися від підтримки України. Це ризик.

Ми бачили, як у серпні Джейк Салліван, американський радник з національної безпеки, сказав, що вони не оцінюють цю війну як патову. Тих із нас, хто був більш песимістично налаштований щодо наступу у вересні та жовтні – і це не тільки сторонні спостерігачі, але й деякі важливі аналітики в Україні, – сильно критикували ті, хто думав, що ми ніби відкидаємо перспективи України. Наші думки називали фаталізмом, поразенством і песимізмом.

Я вважаю, що це було неправильно. Варто бути чесним щодо ситуації, щоб зрозуміти, як її виправити. І, звичайно, ми ніколи не були фаталістами щодо України. Ми вважаємо, що в тривалій кампанії Україна стикається з великими труднощами, але може перемогти. А Росія не гарантовано переможе у тривалій війні лише тому, що вона більша.

Але ризик полягає в тому, що політики, які намагаються відмовитися від України, особливо республіканці в Сполучених Штатах, захопляться за такого роду висловлювання, щоб просунути свої аргументи.

Оптимістичний погляд полягає в тому, що, слухаючи цю оцінку, політики можуть спробувати замислитися, що пішло не так цього року, тому що ми повинні почати з основ. Ми повинні почати з визнання: цей наступ не увінчався успіхом. І ми повинні знову запитати себе: наступного року чи у 2025 році, коли буде наступний великий наступ, що ми будемо робити по-іншому з точки зору України, як вона веде наступ? І з точки зору Європи та Сполучених Штатів, як вони підтримують Україну? Інакше ми просто повторимо те, що сталося в червні цього року, ми не можемо очікувати інших результатів.

Генерал Залужний говорив про перевагу в повітрі, про важливість повітряного простору, і жодного разу не згадав про F-16. Я думаю, що це відображає думку про те, що роль F-16 буде досить обмеженою.

Люди надають надто великого значення винищувачам F-16. Звісно, вони допоможуть Україні, в ідеалі за допомогою ракет дальнього радіусу дії класу «повітря – повітря» і триматимуть російські ВПС на відстані. Вони допоможуть зменшити загрозу крилатих бомб, відігнавши російські літаки на більшу відстань від лінії фронту. Вони допоможуть і з іншими завданнями. Але Україна не матиме переваги в повітрі, тому що вона все одно зіткнеться з тією самою російською протиповітряною обороною, що зробить її завдання надзвичайно складним.

Україна матиме F-16, але не матиме повного спектру західної військово-повітряної потужності. У неї не буде AWACS (літаки-розвідники НАТО – УП). У неї не буде повітряних командних пунктів. У неї не буде літаків радіоелектронної боротьби. У неї не буде тих самих засобів підтримки, які є у західних Військово-повітряних сил. Тому я вважаю, що ми повинні зменшити наші очікування щодо F-16.

Це піднімає важливіше питання про те, як Україна воює. Відповідь генерала Залужного на нього полягає в тому, щоб зосередитися на нових

можливостях, на масованому застосуванні роїв БПЛА. І мені здалося цікавим, що він згадав про свої тривалі розмови з Еріком Шмідтом, колишнім генеральним директором Google, який багато пише про роль штучного інтелекту та БПЛА і дронів в Україні.

Якщо Україна перебуває у не вигідному становищі, коли йдеться про масовість, про обсяг артилерійських снарядів – особливо зараз, коли Північна Корея постачає їх Росії, то Україна може компенсувати цю перевагу за рахунок якихось інших технологічних засобів. Наприклад, широкомасштабне виробництво дешевих дронів-камікадзе, які, можливо, не зможуть замінити артилерію, але можуть дозволити Україні відтворити частину тієї самої вогневої потужності.

Україна все ще потребує величезної кількості снарядів, і США та Європа нарощують виробництво, але, думаю, ми не зможемо перевершити Росію до 2025 року. Це означає, що наступний рік буде надзвичайно важким. І люди повинні це розуміти. Інакше наступного літа ми побачимо заголовки в газетах: «Україна програє». Але якщо ми не зрозуміємо, що в 2025 році ситуація може покращитися, ми не зможемо зрозуміти, в якому напрямку розвивається конфлікт.

Основний виклик для України буде полягати в тому, як їй воювати більш ефективно. Як їй генерувати таку вогневу міць і масу. Зараз є не тільки артилеристські, а й інші можливості: по-перше, радіоелектронна боротьба, по-друге, контрбатареїні радары, тобто можливість знаходити і вражати російські артилерійські установки. По-третє, обладнання для розмінування.

Наступна базова річ – ми не повинні робити акцент на техніці та матеріальному забезпеченні. Людські ресурси все ще є критично важливими. І тут, я думаю, Україна має певні проблеми. Україні складно підготувати достатню кількість резервів, тому що важко витягнути людей з лінії фронту й надати їм необхідну підготовку.

Генерал Залужний говорив про важливість створення системи підготовки резервів. Важливість наявності сучасної системи проведення призову, системи того, що він назвав бойовим стажуванням, надання особовому складу навчального досвіду для перебування на передовій.

Для мене, як для людини, яка перебуває в Сполученому Королівстві, яке є частиною Європи, як для друга України, це одна з найважливіших речей, які ми маємо зробити наступного року: зосередити увагу на підготовці та збільшенні масштабів тренування військових, щоб Україна точно мала необхідну підготовку. Особливо для проведення масштабніших операцій, тому що це одна з проблем, яку ми бачили цього року під час наступу.

(...). Якщо ви подивитесь на українські підрозділи зараз, лише невелика частина цих бригад здатна виконувати наступальні завдання. Більшість особового складу – ні. І це не їхня провина. Їх просять штурмувати добре захищені позиції без підтримки з повітря, в оточенні величезної кількості безпілотників для розвідки та баражуючих боєприпасів, які

безперервно стріляють по них. Жодна західна армія не робила такого за останні 70 років. Це новий тип виклику, з яким зіткнулася Україна.

Другий виклик – відведення підрозділів від лінії фронту, щоб дати їм час, необхідний для навчань. Це буде великою проблемою, тому що, звичайно, як ви бачите, у Донецькій області триває масштабний російський наступ. Їхні атаки можуть бути неуспішними, можуть бути неефективними, можуть бути надзвичайно саморуйнівними. Вони можуть втрачати величезну кількість людей. Але проблема в тому, що вони все ще можуть притиснути українські сили. Тому ми повинні знайти спосіб відвести українські війська від лінії фронту та дати їм час і простір для підготовки.

Я думаю, що наступного року Україна, по суті, буде змушена оборонятися, що може бути не дуже приємно з політичної точки зору. Це може бути не дуже привабливо для західної аудиторії, яка хоче бачити українські досягнення й атаки. Вони хочуть бачити психологічно й візуально привабливі картинки. Але Україні, можливо, наступного року доведеться перейти до оборони, щоб підготуватися й навчитися виконувати завдання, які стоять перед нею. І це не те щоб дуже відповідало очікуванням.

(...). Я б сказав, що деякі закиди на адресу української тактики виправдані. І якщо ви подивитеся на деякі звіти, статті та роботи про цей конфлікт, опубліковані експертами, яких я поважаю, ви побачите, що були допущені помилки, в тому числі помилки Збройних сил України.

Зараз у мене немає всіх доказів. І ми у стані війни, тому важко сидіти склавши руки і розмірковувати, як історик. Але я думаю, що одна зі скарг, яку я неодноразово чув від експертів, була, скажімо, що рішення продовжувати боротьбу за Бахмут минулої зими мало великий вплив на подальший контрнаступ.

Так, наприклад, Конрад Музика, який справді є одним з експертів у цій темі, стверджує, що Україна вичерпала свої запаси снарядів у Бахмуті, тоді як Росія виграла час для нарощування своєї оборони на півдні, на «лінії Суровікіна».

Крім того, Україна залишила деякі зі своїх досвідченіших бригад на східному фронті, а менш досвідчені бригади отримали новітнє обладнання і були перекинуті на південний фронт. І якби цей вибір був зроблений інакше, ми могли б побачити дещо іншу картину бойових дій на півдні.

Я не кажу, що це гарантувало б прорив. Я не кажу, що це гарантувало б успіх. Ніхто не знає. Але я вважаю, що закиди за ці помилки є виправданими.

Думаю, що після цього Україна та українські чиновники почали звинувачувати західні країни в деяких з цих проблем у приватному порядку, мовляв, ви не надали нам достатньо допомоги, ви не надали нам потрібного обладнання, ви дали нам неправильні поради. Дещо з цього несправедливо, оскільки я вважаю, що це маскує помилки України. Але дещо є цілком обґрунтованим і справедливим.

Наприклад, я вважаю справедливим, що планування наступу спиралося на деякі застарілі припущення про характер цієї війни. Значна частина даних про тактику, якій міжнародні партнери намагаються навчити українські війська, ґрунтується на оперативному аналізі 20-го століття, який не відповідає сучасним технологіям, що застосовуються в Україні. Іншими словами, припущення, якими користувалися союзники по НАТО, допомагаючи Україні планувати наступ, можливо, не були повністю сучасними і не відображали реальний стан справ на полі бою.

І до певної міри, я думаю, про це говорить і генерал Залужний. Він каже, що, дивіться, це проблема технологій. Це проблема, яка не описана в підручниках, припущеннях, симуляціях чи військових іграх, які ми маємо в нашому існуючому арсеналі.

Я не хочу говорити, що це було суто медійне рішення (утримувати Бахмут, – ред.), бо це несправедливо, але, знаєте, будь-яка війна є політичною. Класик науки про війну Карл фон Клаузевіц сказав, що війна – це продовження політики іншими засобами. Вона повинна мати політичну мету.

Бахмут був важливим містом з символічної та політичної точки зору. І я розумію, чому українське політичне керівництво не хотіло віддавати жодного клаптика української землі, особливо коли відвоювати територію набагато важче, ніж захищати.

Але я вважаю, що Бахмутська кампанія коштувала Україні більше, ніж вона отримала. Якби Україна просунулася на захід до більш захищених позицій, вона все одно зазнала б втрат. Їй все одно довелося б використовувати артилерію. Росіяни все одно тисли б. Але місцевість на захід від Бахмута багато в чому захищеніша через географію району. Це була б більш захищена територія для України, яку вона могла б утримувати.

Це дозволило б Україні провести ротацию деяких з цих підрозділів, розмістити їх на півдні, дати їм можливість підготуватися до наступу. І це дозволило б Україні зменшити використання артилерії. Я не можу сказати, що я в цьому впевнений, але я думаю, що це справедливе припущення та справедливий аргумент.

На мій погляд, утримувати Бахмут було дещо ірраціонально, але ми повинні бути акуратними щодо рішень людей. Ми не маємо всіх аргументів. У нас немає всіх даних. І я не хотів би бути на місці людей, які мають ухвалювати дуже складні рішення.

Мені здається, це (Авдіївка, – ред.) дещо інше. Тут є певна схожість, що російська армія проводить широкомасштабний наступ без належним чином підготовлених військ, що коштує їй величезних людських втрат і навряд чи призведе до якогось ширшого стратегічного успіху. Тому я вважаю, що ця кампанія не буде успішною для Росії.

Однак географія цього місця інша. І я не думаю, що можна провести точну паралель з Бахмутом. Цілком можливо, що оборона Авдіївки є більш виправданою, ніж оборона Бахмута.

(...).Танки (як такі, – ред.)не застаріли, і якщо вам потрібні докази цього, ми можемо подивитися на місто Газа, де ізраїльські танки зараз воюють проти ХАМАСу. Там зараз використовується величезна кількість танків вперше з часів війни в Лівані в 1980-х роках, весь ізраїльський бронетанковий корпус був мобілізований. Тож танки все ще корисні.

Проблема в тому, як уникнути того, щоб їх не помітили безпілотники? І не потрапити під удар артилерії чи баражуючих боєприпасів? Це проблема контррозвідки. Як засліпити ворога? Як зробити так, щоб ворог тебе не бачив? І як потім маневрувати? Як просуватися так, щоб тебе не помітили і не завдали удару?

Відповідь на ці питання може включати багато рішень. Це може бути засліплення ворожих сенсорів та тепловізорів, знищення безпілотників за допомогою засобів РЕБ. Це може бути глушіння каналу зв'язку між безпілотником і артилерійською установкою. Це може бути придушення артилерії шляхом обстрілу російських позицій до того, як ви пересунетесь.

Іншими словами, це все ті ж виклики, з якими стикалися європейські армії в 1916 році або ізраїльська армія в жовтні 1973 року у війні з Єгиптом. Це не нові проблеми. Це просто старі проблеми, що виникають з новими технологіями.

Якби армії могли вирішити деякі з цих проблем, це могло б дати простір у тому числі й для танків. У війні немає нічого постійного. Ніщо не є статичним. Ніщо не залишається незмінним.

Технології формують поле бою, але не визначають його. І саме тут я не погоджуюся з генералом Залужним, який вважає, що технологія відповідальна за те, що Перша світова війна зайшла в глухий кут. Річ не лише в технології. У 1916–1917 роках танки з'явилися на полях битв у Європі, але вони не змогли прорватися. Не тому, що танки були неправильним обраним засобом, а тому, що не було правильної тактики і загальновійськової армії. І лише тоді, коли різні технології – авіація, бронетехніка, радіозв'язок і все інше – об'єдналися в правильному тактичному підході, ми побачили блицкриг німців у травні 1940 року у Франції.

Отже, річ не лише в техніці, обладнанні, технологіях, а в комбінації технологій і в тактиці. І деякі з цих різних речей можуть знадобитися з часом, протягом тривалого періоду, для того, щоб створити простір, який дозволить танкам знову стати повністю актуальними і мати можливість маневрувати на цій неймовірно ризикованій відкритій місцевості.

(...). Мета мін – не просто знищити сили противника, а сповільнити їх, щоб вони могли стати мішенню для інших сил і засобів. І західні країни мають великий досвід у розмінуванні. Але проблема в тому, що вони не

мають досвіду розмінування в умовах розвідки і вогневої підтримки. І, певно, це було критичним питанням.

Як розмінувати в умовах, коли ваші команди розмінування потрапляють під артилерійський обстріл? Коли ваші машини застрягають і ви не можете їх об'їхати? А якщо об'їжджаєте, то потрапляєте під обстріл і на мінне поле? Тому я думаю, що нам потрібно не лише більше обладнання для розмінування.

Але, і тут генерал Залужний абсолютно правий, нам варто зосередитися на інших технологіях розмінування, зокрема на дистанційних робототехнічних технологіях, які можуть допомогти. Але я б ще раз підкреслив, що це симптом більшої проблеми. Міни та складність розмінування – це симптом проблеми, яка полягає в тому, що Росія спостерігає за мінними полями й може їх обстрілювати.

Якщо ви хочете вирішити цю проблему, треба не просто мати більше технологій розмінування – ви можете відправити сотню роботів, і сотня роботів буде обстріляна й атакована безпілотниками. Вам потрібна здатність придушувати російську артилерію, гармати та безпілотники – засліплювати, глушити або збивати їх.

Якщо ми не вирішимо цю фундаментальну тактичну проблему загальновійськової армії, ми не зможемо вирішити проблему мінування.

(...). Дональд Трамп може стати президентом у листопаді 2024 року, і тоді, я думаю, Україна матиме справжні неприємності. Так, європейські уряди можуть змінитися, і європейські політики можуть вирішити, що поєднання важкої зими з високими цінами на енергоносії, відсутність прогресу на полі бою та ризики ескалації означають, що вони повинні підштовхнути Україну до врегулювання.

Але я думаю, що ми не можемо бути фаталістами в цьому питанні. Мушу вам сказати, що коли я розмовляю з високопосадовцями по обидва боки Атлантики, я не відчуваю жодного бажання примусити Україну до переговорів, як би сильно ми не боялися такого результату.

Думаю, вони розуміють, що Росія зараз не дуже зацікавлена в переговорах. І навіть якби вона була зацікавлена, то використала б цей час для нарощування своїх сил. Я думаю, вони це розуміють.

Тому ми повинні розуміти ризики раптової різкої зміни підтримки України, наприклад, на американських виборах у листопаді 2024 року. Але як європейці ми повинні бути готові спробувати заповнити розрив, який може виникнути, шляхом підвищення власного рівня артилерійського виробництва, обміну розвідданими, інших видів підтримки, яку Америка надає зараз.

(...). І якщо це війна, яка триватиме до 2025–2026, найважливіше, що ми можемо зробити в такій тривалій війні – це дати сигнал Росії, що вони можуть спробувати нас перечекати, але у нас вистачить витримки і для цього.

У нас є оборонно-промислова база, яка може перевершити росіян, яка може виробляти кращу зброю і технології, яка має доступ до кращої розвідки, якою ми поділимося з Україною. А їм доведеться мобілізувати сотні тисяч росіян, щоб продовжувати цю війну, і вони можуть зіткнутися з ескалацією політичних ризиків у результаті цього.

Тому, на мою думку, ми повинні думати над низкою питань: як підготувати Україну до тривалішої кампанії? Як виправити помилки, яких ми припустилися цього року?

(...). Я думаю, що ймовірність звільнення Криму пов'язана з виснаженням Росії в цій війні. Зараз імовірність звільнення Криму в найближчі 12 місяців дуже низька. Якщо ми опинимося в ситуації, коли ця війна триватиме кілька років, і Україна зможе вистояти в цій кампанії, не зазнавши політичного, економічного та військового виснаження, то я думаю, що все можливо – включаючи певний рівень потрясінь у Росії, який може призвести до звільнення Криму.

Тому я думаю, що це абсолютно можливо, але я не бачу прямого воєнного шляху до звільнення Криму шляхом наземного наступу. Якщо Крим і буде звільнений, то я підозрюю, що це буде частиною набагато ширшого врегулювання війни, яке не відбудеться найближчим часом. І іноді я хвилююся, що це може бути неможливим за життя цього російського президента.

Додатки

Додаток 1

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №750/2023

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників радіо, телебачення та зв'язку

За вагомий особистий внесок у розвиток телебачення, радіомовлення і зв'язку в Україні, мужність і самовідданість, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність Українському народові і Військовій присязі, багаторічну сумлінну працю **постановляю:**

Нагородити орденом "За заслуги" III ступеня

АНТОНЮК Ірину Олександрівну – кореспондента відділу Регіональної редакції департаменту товариства "Ми – Україна"

ДЕГТЯРА Миколу Михайловича – інженера цеху Запорізької філії Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення

ДЕДЕНКА Станіслава Володимировича – провідного інженера Херсонської філії Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення

ЗАДОЮ Євгена Віталійовича – телеоператора відділу департаменту товариства "СЛМ Новини"

КАЛІНІНА Андрія Петровича – провідного інженера відділу Харківської філії Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення

КИЛИМНИКА Сергія Івановича – провідного телеоператора товариства "Національні інформаційні системи"

КОВАЛЬОВА Максима Аркадійовича – начальника цеху Чернігівської філії Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення

ЛЕВЕНКА Ігоря Олександровича – кореспондента спеціального товариства "Національні інформаційні системи "

МЕТЕРІЄНКА Сергія Григоровича – директора товариства "Матрікс"

ПАНЮШКІНУ Світлану Сергіївну – керівника департаменту товариства "1+1 Інтернет"

ПАСТУШЕНКА Дмитра Олександровича – керівника відділу товариства "Телерадіокомпанія "Студія "1+1"

СІНЕГІНА Дениса Валентиновича – телеоператора невідокремленого структурного підрозділу Дніпропетровської області управління департаменту товариства "СЛМ Новини"

ТУРА Євгена Геннадійовича – телеоператора відділу департаменту товариства "СЛМ Новини"

ЦИБУХ Ірину Володимирівну – менеджера департаменту Дирекції регіонального мовлення акціонерного товариства "Національна суспільна телерадіокомпанія України"

Нагородити орденом "За мужність" III ступеня

ОЖОГІНА Віктора Івановича – капітана, журналіста

ФІЛІППА Антона Олександровича – старшого солдата, телеоператора

ШВАРЦМАНА Максима Романовича (помертньо) – солдата, оператора

Нагородити медаллю "За військову службу Україні"

ГНІТЕЦЬКОГО Костянтина Владиславовича (помертньо) – солдата

КОРОСТЕЛЬОВА Єгора Євгеновича – лейтенанта, кореспондента

КОЦУКОНЯ Антона Олександровича – солдата, кореспондента

ПСУЯ Василя Орестовича – солдата

СЄКАЧА Івана Олександровича – капітана, режисера

СОЛТИСА Петра Петровича – солдата, оператора

ТИМОШЕНКА Гліба Миколайовича – старшого лейтенанта

Нагородити медаллю "Захиснику Вітчизни"

ЗВАРИЧА Дмитра Валерійовича – капітан-лейтенанта, інженера.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

16 листопада 2023 року

*Додаток 2***[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №751/2023](#)**

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:****Нагородити орденом "За мужність" I ступеня**

ПИСЛАРА Олександра Олександровича – сержанта

ЧЕРНЯЄВА Сергія Володимировича – молодшого сержанта

Нагородити орденом "За мужність" II ступеня

ГУМЕНЮКА Степана Степановича – молодшого сержанта

КОРОТКУ Ольгу Геннадіївну – молодшого сержанта

РОМАНЧУКА Євгенія Сергійовича – штаб-сержанта

Нагородити орденом "За мужність" III ступеня

АНДРІЙШИНА Романа Івановича – сержанта

АРАКЧЕСВА Дмитра Валерійовича – сержанта

БЛИХ Миколу Миколайовича – старшого сержанта

БЛИЗНЮКА Володимира Олеговича – сержанта

БОБРІВНИКА Валентина Анатолійовича – старшого сержанта

БОРОТЮКА Дмитра Петровича – молодшого сержанта

ВОЛГІНА Максима Ярославовича – молодшого сержанта

ВОЛКОВА Олексія Володимировича – сержанта

ГАКОВА Олександра Сергійовича – молодшого сержанта

ГРАЧОВА Олексія Олександровича – молодшого сержанта

ГРАЧОВА Сергія Геннадійовича – старшого сержанта

ГУЛКУ Володимира Семеновича – старшого сержанта
ГУТЕНКА Андрія Петровича – сержанта
ЄРЕМЄЄВА Андрія Володимировича – старшого сержанта
ЄФІМЧУКА Юрія Володимировича – старшину 1 статті
ІКСАРА Едуарда Олександровича – штаб-сержанта
ІЛЬЧЕНКА Олександра Васильовича – сержанта
КАЧУРОВСЬКОГО Романа Васильовича – старшого сержанта
КАШТАНА Михайла Петровича – штаб-сержанта
КІСЕЛАРА Федора Федоровича – молодшого сержанта
КЛИМОВЦЯ Олександра Леонідовича – штаб-сержанта
КОКУБАЄВА Дениса Олександровича – молодшого сержанта
КРИВОЛЕНКА Володимира Анатолійовича – майстер-сержанта
КУЛАГУ Романа Олексійовича – сержанта
КУШНІРА Володимира Володимировича – старшого сержанта
ЛАПНА Олексія Олексійовича – сержанта
ЛАПЧЕВСЬКОГО Євгена Борисовича – сержанта
ЛИТВИНОВА Олександра Павловича – сержанта
ЛУБЧУКА Івана Петровича – майстер-сержанта
МАКСИМЧУКА Олександра Анатолійовича – молодшого сержанта
МАМЧУРОВСЬКОГО Дмитра Сергійовича – молодшого сержанта
МАСЛЕНЧУКА Андрія Сергійовича – молодшого сержанта
МАСЛЮКА Андрія Васильовича – головного сержанта
МЕДРІНА Сергія Вадимовича – сержанта
МЕЛЬНИЧУКА Василя Григоровича – сержанта
ОЗІНКОВСЬКОГО Петра Сергійовича – молодшого сержанта
ПОСТЕРНАЦЬКОГО Валерія Олександровича – молодшого сержанта
СЕМЕНЮКА Максима Олександровича – молодшого сержанта
СЕРДЕГУ Сергія Сергійовича – старшого сержанта
СИДОРЧУКА Андрія Сергійовича – старшого сержанта
СЛОБОДЯНЮКА Олександра Петровича – штаб-сержанта
СТАХНІВА Павла Михайловича – молодшого сержанта
ТАТАРЧУКА Володимира Олеговича – молодшого сержанта
ТОКАРЕНКА Олексія Віталійовича – головного сержанта
ФАНУ Ігоря Степановича – головного сержанта
ФЕСАЯ Павла Олександровича – молодшого сержанта
ХАНДАНА Руслана Ігоровича – сержанта
ШЕРСТЮКА Сергія Олексійовича – молодшого сержанта
ЯВОРСЬКОГО Івана Віталійовича – молодшого сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
ЛУК'ЯНЮКА Віктора Миколайовича – головного майстер-сержанта
СОЛОХУ Михайла Вікторовича – головного сержанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БАЛАБАНА Олександра Анатолійовича – сержанта

ВОЙТКА Михайла Борисовича – молодшого сержанта
ГЕРУСА Дмитра Григоровича – головного сержанта
ДЬЯЧЕНКА Євгена Сергійовича – молодшого сержанта
ЄФАНОВА Івана Даниловича – головного сержанта
ЖАБЧИКА Олексія Юрійовича – старшого сержанта
ЗАНДАРАШВІЛІ Сергія Олександровича – сержанта
ЗІБОРОВА Валентина Степановича – сержанта
ЗІМОВСЬКОГО Ярослава Віталійовича – сержанта
ЗОЗУЛЮ Вячеслава Анатолійовича – сержанта
КАРЮКА Олександра Івановича – молодшого сержанта
КОРОЛЕНКА Віталія Валерійовича – штаб-сержанта
МАТВІЄНКА Андрія Олександровича – старшого сержанта
НЄШИНА Василя Григоровича – молодшого сержанта
ОСНИЦЬКОГО Володимира Михайловича – майстер-сержанта
ПИРАКІВСЬКОГО Олега Вячеславовича – сержанта
РЕПША Анатолія Валерійовича – молодшого сержанта
СЕРЕДЮКА Володимира Степановича – головного сержанта
СКЕБЕРДИСА Валерія Сергійовича – штаб-сержанта
СТЕЦЕНКА Артема Миколайовича – молодшого сержанта
ТАНАСІЙЧУКА Костянтина Володимировича – старшого сержанта
ТРУХАНА Сергія Федоровича – молодшого сержанта
ШАДРІНА Андрія Олексійовича – молодшого сержанта
ШИРШИКОВА Андрія Вікторовича – головного сержанта
ШКАРУПЕТУ Павла Миколайовича – сержанта
ШОЛОМІЯ Олександра Анатолійовича – сержанта
ЩУПАКОВА Олега Ігоровича – сержанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
АЛЕКСАНДРОВА Олександра Володимировича – старшого сержанта
БУРЯКА Василя Анатолійовича – сержанта
ВАНІНА Кирила Сергійовича – старшину 2 статті
ІОВЕНКА Миколу Олександровича – штаб-старшину
КАРМАНА Олега Васильовича – сержанта
КЛІМОВИЧА Олександра Михайловича – старшого сержанта
КОВАЛЕНКА Віктора Андрійовича – старшого майстер-сержанта
МАЛІНУ Михайла Павловича – молодшого сержанта
МОРОКИШКА Валерія Миколайовича – головного сержанта
ПАЛЄЛЮЛЬКУ Олександра Анатолійовича – молодшого сержанта
РОМАНЕНКА Дмитра Івановича – старшину 2 статті
РОМАНОВА Сергія Сергійовича – старшого сержанта
ТАЛАЛАЄВСЬКОГО Василя Анатолійовича – старшого сержанта
ТКАЧА Олександра Миколайовича – сержанта
ТОРЯНИКА Максима Сергійовича – старшого сержанта
ШВЕЦЯ Юрія Петровича – молодшого сержанта

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

АРТИСЮКА Олександра Миколайовича – старшого сержанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

16 листопада 2023 року

Додаток 3[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №752/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:**Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня**

ГРИЦИКА Романа Олеговича (посмертно) – майора

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ІВАЩУКА Віталія Сергійовича – сержанта

ШЕВЧУКА Андрія Вікторовича (посмертно) – старшого солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БАТЮКА Мар'яна Миколайовича (посмертно) – солдата

БЕЗУШКА Анатолія Григоровича – майора

БЕНЬКА Романа Романовича – старшого солдата

БОЛОННОГО Василя Ярославовича (посмертно) – солдата

БОНДАРЄВСЬКОГО Олександра Володимировича – сержанта

БУКАРТИКА Володимира Володимировича (посмертно) – солдата

ВАПНЯРА Віталія Вікторовича (посмертно) – солдата

ВАСИЛИКА Дмитра Степановича – молодшого сержанта

ГАВРИЛЮКА Василя Дмитровича – молодшого сержанта

ГАПОНЮКА Дмитра Володимировича – солдата

ГОРДІВСЬКОГО Олександра Вікторовича – старшого лейтенанта

ГУДЗЯ Вадима Олександровича – сержанта

ДЯЧУКА Максима Олеговича (посмертно) – молодшого сержанта

ЗАВАЛЬНЮКА Ігоря Михайловича (посмертно) – старшого солдата

ЗЕЛЕНЯКА Віталія Юрійовича – сержанта

КОВАЛЕНКА Віталія Олександровича (посмертно) – солдата

КОДІСОВА Дмитра Олександровича (посмертно) – солдата

КОНУСА Юрія Вячеславовича (посмертно) – солдата

ЛУПУЛЯКА Івана Юрійовича – молодшого сержанта

М'ЯРКОВСЬКОГО Віктора Леонідовича (посмертно) – солдата

МАКСИМЮКА Івана Ілліча – молодшого сержанта

МАНАЧИНА Сергія Миколайовича – молодшого сержанта

МАНДРИКА Ярослава Михайловича (посмертно) – головного сержанта

МАРТИНЮКА Вадима Юрійовича – солдата

ПАЛАГНЮКА Артура Борисовича – солдата

ПОКРИШКУ Мар'яна Юрійовича – молодшого сержанта
САВ'ЮКА Ігоря Дмитровича – молодшого сержанта
СЕНИКА Ярослава Федоровича (помертньо) – солдата
СІКОРУ Любомира Петровича – штаб-сержанта
СОКОЛИКА Тараса Михайловича – молодшого сержанта
ТУРЧМАНОВИЧА Андрія Ігоровича – молодшого сержанта
ФІГУРНОГО Володимира Петровича – солдата
ФУФАЛЬКА Володимира Володимировича – сержанта
ХАЛУПУ Івана Васильовича – солдата
ХОДОРЧУКА Миколу Васильовича – головного сержанта
ШПЕТКА Дмитра Васильовича (помертньо) – молодшого сержанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
КОСТАЩУКА Василя Євгенійовича – солдата
ЛОЗЕНКА Дмитра Миколайовича – старшого солдата
НАЗАРЕНКА Валентина Володимировича – старшого солдата
РУДОГО Василя Вікторовича – сержанта
ТЛУСТОГО Романа Михайловича – старшого лейтенанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ГЕОРГІЯНА Олександра Борисовича – сержанта
КОНОВАЛОВА Вадима В'ячеславовича – штаб-сержанта
САРКАНИЧА Івана Івановича – солдата
СИДОРУКА Віталія Юрійовича – солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
ШУСТ Ольгу Володимирівну – солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
16 листопада 2023 року

Додаток 4

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №753/2023](#)

Про присвоєння почесних звань України працівникам Національного заслуженого академічного українського народного хору України імені Г.Г.Верьовки

За значний особистий внесок у розвиток національної культури і мистецтва, вагомі творчі здобутки та високу професійну майстерність **постановляю:**

Присвоїти почесні звання:

"НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ"

ПИРОГОВІЙ Тетяні Іванівні – артистці хору

"ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ"

БІДІ Олександрові Євгеновичу – артистові хору

БІДІ Сергію Євгеновичу – артистові хору

ВЕЛИЧКО Наталії Василівні – артистці хору

КРАВЧЕНКУ Степану Олексійовичу – артистові хору

ОСАДЧІЙ Наталії Анатоліївні – артистці хору
ПИЛИПУ Олегу Юрійовичу – головному хормейстерові
РОДДЕ Олександрю Олександровичу – артистові хору
ХОРУНЖОМУ Віталію Миколайовичу – артистові оркестру
ЧЕРНИШОВІЙ Альоні Євгеніївні – артистці балету
ШЕСТАКУ Дмитру Ігоровичу – артистові балету
"ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ"
ЛЕВЧЕНКУ Андрію Сергійовичу – костюмерові.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
17 листопада 2023 року

Додаток 5

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №754/2023

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та
територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового
обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

ГАНЖУ Олексія Володимировича – молодшого сержанта
ГОРДІЄНКА Сергія Сергійовича – солдата
УСЕНКА Андрія Андрійовича – солдата

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

БІЛОУСОВА Олександра Володимировича – молодшого сержанта
ВАРАВІНА Євгена Вікторовича – молодшого сержанта
ВЕРБОВОГО Дмитра Олеговича – сержанта
ВОЙТЕНКА Олега Михайловича – солдата
ГЛУШКА Євгена Володимировича – старшого солдата
ГРИЦАЄНКА Олексія Олександровича – молодшого сержанта
ДЕМЕНКА Андрія Миколайовича – солдата
ДОБРОВОЛЬСЬКОГО Віктора Івановича – солдата
ДОЛЖЕНКА Павла Сергійовича – штаб-сержанта
ДУДНИКА Валерія Юрійовича – молодшого сержанта
ЖЕРЕБА Віктора Володимировича – старшого солдата
ЗАГАЙКА Андрія Миколайовича – солдата
ЗЕЛЯ Анатолія Вікторовича – сержанта
КАМИНІНА Олександра Сергійовича – солдата
КАПАНОВА Костянтина Гочієвича – молодшого сержанта
КОБИЛІНСЬКОГО Миколу Валерійовича – молодшого лейтенанта
КОБИЛЯЦЬКОГО Владислава Віталійовича – молодшого сержанта
КОЧЕТКОВА Івана Сергійовича – солдата
КУШНІРА Василя Євгеновича – молодшого лейтенанта
ЛЯЛЬКА Віталія Івановича – солдата

МИРОШНИЧЕНКА Дениса Дмитровича – солдата
НЕКРУШЦЯ Богдана Миколайовича – солдата
ОСАДЧОГО Владислава Івановича – молодшого сержанта
ПАВЛЮЧЕНКА Сергія Вікторовича – солдата
ПИСАРЕВСЬКОГО Івана Миколайовича – старшого солдата
ПОЛОЖІЯ Дмитра Олександровича – солдата
ПРИЩА Андрія Олександровича – солдата
РОМЕНСЬКОГО Кирила Вікторовича – солдата
САЛАЩЕНКА Владислава Валерійовича – старшого солдата
СВІЧКАРЯ Юрія Євгенійовича – солдата
СЕМЕНЕНКА Віталія Васильовича – солдата
СИДОРЕНКА Олександра Сергійовича – солдата
СИМОНІНА Олександра Олександровича – солдата
СНІГРЯ Максима Сергійовича – солдата
СУХИХ Іллю Сергійовича – старшого солдата
ФЕДОРЧУКА Олександра Васильовича – молодшого сержанта
ХУДОЛЄЯ Кирила Валерійовича – старшого сержанта
ЦАРЕНКА Андрія Юрійовича – підполковника
ШЕВЦОВА Андрія Володимировича – старшого солдата
ШТАНЬКА Олександра Івановича – солдата
ЩЕГЛОВА Максима Ігоревича – солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
АВАНЕСЯНА Карена Хачатуровича – солдата
АВЕР’ЯНА Юрія Васильовича – солдата
АЛЬБІНОВИЧА Едуарда Володимировича – молодшого сержанта
АНДРЕЄВА Віталія Володимировича – солдата
АНТОНЮКА Сергія Юрійовича – молодшого сержанта
БАЄВА Олега Вікторовича – солдата
БАЛЮКА Максима Ігоровича – солдата
БЕЗРУКА Євгенія Романовича – солдата
БЕЛЯЄВА Олега Вікторовича – солдата
БЕРДНІКОВА Олексія Федоровича – старшого солдата
БИРЧУКА Андрія Миколайовича – солдата
БОВСУНІВСЬКОГО Віктора Вікторовича – лейтенанта
БОЛЬШАКОВА Андрія Сергійовича – старшого солдата
БОНДАРЯ Олексія Вікторовича – старшого сержанта
БОНДАРЕНКА Сергія Вікторовича – молодшого сержанта
БРИТВЕНКА Максима Валерійовича – молодшого сержанта
БРУСІНЦЯ Владислава Васильовича – старшого солдата
БУРЛАКУ Петра Петровича – головного сержанта
БУРМУ Віталія Олеговича – солдата
БУТЕНКА Андрія Андрійовича – молодшого сержанта
ВАСІЛЬЄВА Миколу Володимировича – солдата

ВЕРЬОВКУ Анатолія Володимировича – старшого солдата
ВІТХЕНА Романа Юрійовича – старшого солдата
ВЛАСЕНКА Віталія Олександровича – солдата
ВОЛОВИКА Андрія Миколайовича – солдата
ГАЙДАША Юрія Олексійовича – молодшого сержанта
ГАНЖУ Андрія Анатолійовича – солдата
ГЕРМАНОВСЬКОГО Сергія Івановича – молодшого сержанта
ГОЛОБОРОДЬКА Сергія Олександровича – старшого солдата
ГОЛОВАНЯ Павла Вікторовича – солдата
ГОРБАЧОВА Олега Миколайовича – солдата
ГУРКОВА Василя Івановича – старшого солдата
ГУСАКА Олексія Ігоровича – старшого солдата
ГУСАРА Максима Анатолійовича – старшого солдата
ДВОРКІНА Ігоря Ігоровича – капітана
ДЕНИСЕНКА Григорія Михайловича – солдата
ДИКУНА Сергія Степановича – старшого солдата
ДІДИКА Віктора Васильовича – молодшого сержанта
ДМИТРЕНКА Анатолія Юрійовича – старшого солдата
ДУШКІНА Романа Володимировича – молодшого сержанта
ДЯЧЕНКА Сергія Сергійовича – старшого солдата
ЕТКАЛА Євгена Миколайовича – солдата
ЄВЧУКА Павла Павловича – молодшого сержанта
ЖИЖИНА Володимира Вікторовича – солдата
ЖОРНИКА Данила Олексійовича – молодшого сержанта
ЖУРАВЛЯ Євгенія Валерійовича – старшого солдата
ЖУРАВЛЬОВА Станіслава Олександровича – солдата
ЗАВАЛІЯ Артура Олександровича – сержанта
ЗАЙЦЕВА Олександра Валерійовича – солдата
ЗБАРОВСЬКОГО Станіслава Васильовича – солдата
ЗИРЯНОВА Андрія Сергійовича – молодшого сержанта
ЗІМНИЦЮ Андрія Івановича – старшого солдата
ІЛЬКЕВИЧА Андрія Олександровича – старшого лейтенанта
ІСУПОВА Владислава Олександровича – старшого солдата
КАЙГОРОВОДА Станіслава Іногентовича – молодшого сержанта
КАЛІНІЧЕНКА Анатолія Володимировича – солдата
КАМИШЕВА Михайла Олексійовича – солдата
КЕЛЕМАНИКА Степана Ярославовича – солдата
КІША Костянтина Костянтиновича – солдата
КНИША Богдана Артемовича – молодшого сержанта
КОПІЙЧЕНКА Сергія Вікторовича – солдата
КОРНУТУ Романа Олександровича – старшого солдата
КОРОСТІЛЕНКА Максима Віталійовича – молодшого сержанта
КОСЕНКА Олександра Олександровича – старшого солдата

КОСОГОВА Олександра Вікторовича – солдата
КОСЯКА Сергія Романовича – молодшого сержанта
КРИВОШЕЮ Дмитра Сергійовича – солдата
КРУПНІНА Олексія Ігоровича – солдата
КУКАВСЬКОГО Романа Станіславовича – солдата
КУЛИНИЧА Івана Володимировича – старшого солдата
КУРИЛЕНКА Сергія Анатолійовича – старшого солдата
КУХТЯКА Романа Олеговича – солдата
КУЧЕРА Дмитра Вячеславовича – солдата
ЛАВРІНЕНКА Віталія Володимировича – молодшого сержанта
ЛЕБЕДЯ Сергія Михайловича – молодшого сержанта
ЛЕСЮКА Миколу Богдановича – сержанта
ЛИМАРЯ Геннадія Володимировича – старшого солдата
ЛІГОСТОВА Віктора Григоровича – молодшого сержанта
ЛІТВІНА Олексія Геннадійовича – молодшого сержанта
ЛОБОДІНА Миколу Миколайовича – солдата
ЛОЗІКА Миколу Миколайовича – солдата
ЛУКАШОВА Андрія Семеновича – солдата
МАМИКІНА Андрія Ромуальдовича – солдата
МАМОНТОВА Юрія Сергійовича – молодшого сержанта
МАНЖОЛУ Романа Вікторовича – сержанта
МАРТИНОВА Павла Ігоровича – солдата
МАРЧУКА Максима Дмитровича – солдата
МЕЛЬНИЧУКА Володимира Ігоровича – молодшого лейтенанта
МЕТЕЛЕНКА Володимира Володимировича – старшого солдата
МИХАЙЛЕНКА Романа Вікторовича – сержанта
МІРОШНИЧЕНКА Костянтина Івановича – старшого лейтенанта
МОЛОДИЧУКА Руслана Миколайовича – старшого солдата
НАЗАРЕНКА Дмитра Олексійовича – майора
НЕМТІНА Антона Ілліча – старшого солдата
НІКІТІНА Олександра Олександровича – старшого солдата
ОВСЯНКА Володимира Петровича – молодшого сержанта
ОВЧАРУКА Дмитра Андрійовича – старшого солдата
ОНИЩЕНКА Сергія Юрійовича – солдата
ОТРОДУ Олексія Анатолійовича – старшого солдата
ПЕРКОВА Віталія Валерійовича – солдата
ПЕРШИНА Сергія Олександровича – солдата
ПЕТРЕНКА Віталія Григоровича – сержанта
ПЕТРОВА Максима Вікторовича – солдата
ПИЛИПЕНКА Сергія Віталійовича – солдата
ПОЛЯКОВА Олександра Івановича – солдата
ПОПОВИЧА Володимира Володимировича – молодшого сержанта
ПОСІТКА Дмитра Анатолійовича – старшого солдата

ПОСТОЛЬНИКА Олександра Віталійовича – солдата
ПРОХОРОВА Євгена Валерійовича – солдата
ПРУДНІКОВА Павла Олександровича – солдата
РІЗНИКА Артема Сергійовича – солдата
РОМАНОВСЬКОГО Ігоря Юрійовича – солдата
РЯБЧЕНКА Анатолія Олеговича – солдата
РЯБЧЕНКА Сергія Олеговича – солдата
САБАДУ Микиту Олексійовича – солдата
САВУЛЯКА Романа Юрійовича – солдата
САНАЄВА Михайла Сергійовича – молодшого лейтенанта
САУЛЯКА Сергія Леонідовича – сержанта
СВЕТУСА Євгена Анатолійовича – солдата
СВИРИДЮКА Вячеслава Миколайовича – молодшого сержанта
СЕМЕНЮКА Андрія Геннадійовича – молодшого лейтенанта
СЕРГУНА Сергія Юрійовича – солдата
СИДОРЦЯ Олександра Олександровича – солдата
СОБОЛЯ Владислава Олексійовича – солдата
СОВГІРА Андрія Анатолійовича – солдата
СОЛОВ'Я Олександра Вікторовича – солдата
СТАРОСТИНА Владислава Олександровича – молодшого лейтенанта
СУШКА Руслана Анатолійовича – солдата
ТАМАЗЛИКАРА Володимира Олександровича – солдата
ТАРАСЕВИЧА Віталія Васильовича – старшого солдата
ТАТАРЕНЦОВА Дмитра Юрійовича – старшого солдата
ТЕСЛЕНКА Артема Геннадійовича – молодшого сержанта
ТИЧІНСЬКОГО Олександра Івановича – солдата
ТКАЛЕНКА Романа Івановича – солдата
ТКАЧЕНКА Андрія Анатолійовича – солдата
ТКАЧЕНКА Кирила Володимировича – солдата
ТКАЧОВА Андрія Володимировича – молодшого сержанта
ТРЕСКІНА Руслана Ільдаровича – молодшого сержанта
ФЕДОРЕНКА Володимира Володимировича – старшого солдата
ХВОСТОВА Олега Олексійовича – сержанта
ЦИМБАЛЮКА Романа Сергійовича – старшого солдата
ЧАБАНА Віталія Вікторовича – молодшого сержанта
ЧЕРНЕНКА Ярослава Васильовича – солдата
ЧЕРНОВА Олексія Володимировича – молодшого сержанта
ЧИХУТУ Олександра Миколайовича – солдата
ЧУМАЧЕНКА Владислава Анатолійовича – молодшого сержанта
ЧУПРИНУ Сергія Вікторовича – солдата
ШАНДИБУ Вячеслава Григоровича – солдата
ШАПОВАЛА Олександра Сергійовича – старшого солдата
ШЕВ'ЯКОВА Артема Климентійовича – солдата

ШНАЙДЕРА Володимира Тихоновича – старшого солдата
ШУЛЬГУ Володимира Степановича – солдата
ШУЛЬГУ Дмитра Сергійовича – солдата
ШУМІЛОВА Юрія Анатолійовича – молодшого сержанта
ЩЕБЕТУНА Миколу Олександровича – старшого солдата
ЮЩИКА Юрія Віталійовича – молодшого лейтенанта
ЯБЛОНСЬКОГО Олександра Володимировича – сержанта
ЯКОВЛЕВА Віталія Сергійовича – солдата
ЯНОВСЬКОГО Володимира Анатолійовича – солдата
ЯРОСЛАВЦЕВА Ярослава Сергійовича – солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
17 листопада 2023 року

Додаток 6

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №755/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня

БАРАНОВА Віталія Анатолійовича (посмертно) – підполковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

КАПТУЛУ Дмитра Вікторовича – майора

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ВЕЛИКОГО Сергія Ігоровича – старшого лейтенанта

ДМИТРЕНКА Олександра Миколайовича – майора

КУСЕНКОВА Руслана Анатолійовича (посмертно) – капітана

ПАСІЧНИКА Станіслава Миколайовича – старшого лейтенанта

СМАГЛЮКА Андрія Івановича – підполковника

СОКУРА Сергія Миколайовича (посмертно) – лейтенанта

ШАБАЛІНА Андрія Андрійовича – лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ДЯЧЕНКА Максима Геннадійовича (посмертно) – солдата

КУЦЕНКА Дмитра Олександровича – молодшого сержанта

МОРОЗА Олександра Олексійовича (посмертно) – солдата

САВОЧКІНА Олега Ігоровича – сержанта

СІНЬКЕВИЧА Романа Васильовича – головного сержанта

ШЕМЕТУ Сергія Васильовича (посмертно) – молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АМІРХАНЯНА Юрія Михайловича (посмертно) – старшого сержанта

АНТОНЧИКА Романа Ігоровича (посмертно) – солдата

БАБАРИКІНА Сергія Івановича – молодшого сержанта

БАРНУ Андрія Володимировича (помертно) – солдата
БАСАЛАСВА Павла Юрійовича (помертно) – сержанта
БИЦЯ Михайла Володимировича (помертно) – солдата
БОГАТИРЬОВА Андрія Анатолійовича (помертно) – солдата
БОРИСЕНКА Дмитра Анатолійовича (помертно) – молодшого сержанта
БОРОВИЦЬКОГО Миколу Павловича (помертно) – старшого солдата
БОЦЯНА Сергія Васильовича (помертно) – сержанта
БУЛГАКОВА Іллю Владиславовича (помертно) – солдата
ВАХНОВАНА Анатолія Олександровича (помертно) – солдата
ВЕРБИЦЬКОГО Михайла Ярославовича (помертно) – солдата
ВЕРХОДУБА Івана Леонідовича (помертно) – солдата
ВИНОГРАДОВА Леоніда Семеновича (помертно) – молодшого сержанта
ВОЗНЮКА Івана Івановича (помертно) – солдата
ВОЛКОВА Микиту Костянтинівича (помертно) – старшого солдата
ГАВРИЛЮКА Володимира Леонідовича (помертно) – солдата
ГАМОЦЬКОГО Олега Яковича (помертно) – молодшого лейтенанта
ГОРДІЄНКА Олександра Михайловича (помертно) – молодшого сержанта
ГОРИЦЬКОГО Руслана Валентиновича (помертно) – солдата
ГРЕБЕНЮКА Олексія Вікторовича – солдата
ГРИНЬКЕВИЧА Василя Руслановича – молодшого сержанта
ГРИЦАЄНКА Івана Михайловича (помертно) – солдата
ГРИЩЕНКА Андрія Васильовича (помертно) – молодшого сержанта
ГУРКА Ярослава Ігоровича (помертно) – солдата
ДЕОРДІЦУ Андрія Григоровича (помертно) – солдата
ДІХТЯРА Сергія Михайловича (помертно) – солдата
ДОВГОГО Максима Олександровича (помертно) – старшого солдата
ДОНСЬКИХ Павла Валерійовича – капітана
ДОНЦЯ Дмитра Олександровича (помертно) – головного сержанта
ДРОБОТА Ростислава Вікторовича (помертно) – солдата
ЄВСТАФ'ЄВА Валентина Олександровича (помертно) – солдата
ЖУКОВА Вадима Геннадійовича (помертно) – солдата
ЖУРАВЛЯ Сергія Ігоровича (помертно) – солдата
ЗАДОРОЖНОГО Олексія Миколайовича (помертно) – солдата
ЗАЙЧЕКА Володимира Миколайовича (помертно) – солдата
ЗАПОРОЖЦЯ Олександра Олександровича (помертно) – солдата
ЗУБЧИКА Валерія Васильовича (помертно) – сержанта
ІЛЬІНА Руслана Володимировича (помертно) – солдата
ІЩЕНКА Андрія Віталійовича (помертно) – молодшого сержанта
КАБЛЮКА Данила Сергійовича – молодшого сержанта
КАРБАНА Анатолія Євгеновича (помертно) – головного сержанта
КАСЬЯНА Андрія Сергійовича – старшого солдата
КОБИЛЯНСЬКОГО Павла Васильовича (помертно) – старшого солдата
КОВАЛЬЧУКА Івана Васильовича (помертно) – солдата

КОВТОНЮКА Олександра Андрійовича (помертньо) – солдата
КОЗАКА Андрія Васильовича (помертньо) – старшого солдата
КОКТУ Володимира Михайловича (помертньо) – старшого сержанта
КОЛМОГОВОРА Євгена Володимировича – головного сержанта
КОНИКА Андрія Ярославовича (помертньо) – солдата
КОПІЙКУ Володимира Івановича (помертньо) – солдата
КОРНІЙЧУКА Петра Петровича (помертньо) – солдата
КОШЕЛЬКІВСЬКОГО Олександра Васильовича – солдата
КРАСОТУ Євгена Івановича (помертньо) – старшого солдата
КРАСЮКА Миколу Івановича (помертньо) – солдата
КУЗНЄЦОВА Микиту Васильовича (помертньо) – солдата
КУЧЕРЕНКА Дениса Денисовича (помертньо) – солдата
ЛАЛУ Артема Миколайовича – молодшого сержанта
ЛАШИНА Володимира Володимировича (помертньо) – солдата
ЛЕВЧЕНКА Сергія Андрійовича (помертньо) – молодшого сержанта
ЛЕШЕГУ Ігоря Зеноновича – молодшого сержанта
ЛИСЕНКА Дмитра Миколайовича – молодшого лейтенанта
ЛИСЕНКА Дмитра Олександровича – молодшого лейтенанта
ЛИТЮКА Миколу Сергійовича (помертньо) – сержанта
ЛЮЛЬКА Олександра Олеговича – солдата
МАГЛЬОВАНОГО Артема Валерійовича (помертньо) – солдата
МАКСИМЮКА Іллю Анатолійовича (помертньо) – солдата
МАНЖАЯ Кирила Олександровича (помертньо) – солдата
МАРГАСЮКА Миколу Володимировича (помертньо) – майстер-сержанта
МАРКІВА Ярослава Володимировича (помертньо) – солдата
МАШУРУ Павла Павловича (помертньо) – солдата
МЕДВЕЦЬКОГО Володимира Броніславовича (помертньо) – солдата
МИТРОГУ Тараса Федоровича (помертньо) – сержанта
МІЛЮТІНА Олександра Геннадійовича (помертньо) – сержанта
НАДРАГУ Сергія Юрійовича (помертньо) – солдата
НАКОНЕЧНОГО Богдана Євгеновича (помертньо) – солдата
НІКІТЕНКА Андрія Володимировича (помертньо) – солдата
ОВЧАРУКА Юрія Олексійовича (помертньо) – молодшого сержанта
ОДВАРКА Володимира Юрійовича (помертньо) – солдата
ОЛЕЩУКА Юрія Васильовича (помертньо) – солдата
ОЛІЙНИКА Василя Павловича (помертньо) – солдата
ОЛІЙНИЧУКА Романа Вікторовича (помертньо) – штаб-сержанта
ОМЕЛЬЧЕНКА Олександра Миколайовича (помертньо) – сержанта
ОНЕНКА Миколу Олександровича (помертньо) – молодшого сержанта
ОСМЯТЧЕНКА Сергія Юрійовича – солдата
ПАВЛОВА Богдана Юрійовича (помертньо) – молодшого сержанта
ПАЛЧИНСЬКОГО Михайла Ярославовича (помертньо) – молодшого сержанта

ПАНЧЕНКА Сергія Миколайовича (помертньо) – солдата
ПАСІЧНИКА Ярослава Володимировича (помертньо) – солдата
ПАСТИКУ Андрія Олександровича (помертньо) – солдата
ПЕРВЕНЬОНКА Сергія Петровича (помертньо) – солдата
ПЛІСАКА Павла Івановича (помертньо) – солдата
ПОКИНЬЧЕРЕДУ Ігоря Ігоровича (помертньо) – солдата
ПОЛЯНСЬКОГО Олександра Петровича (помертньо) – солдата
ПОТОЦЬКОГО Андрія Андрійовича (помертньо) – солдата
ПРІМІЧА Володимира Сергійовича (помертньо) – солдата
ПРОКОПЧУКА Костянтина Ігоровича – сержанта
ПРОЦЕНКА Вадима Олеговича (помертньо) – солдата
ПУРІЯ Ярослава Ярославовича (помертньо) – солдата
ПШИКА Володимира Григоровича (помертньо) – старшого солдата
РЕКАЛА Олександра Миколайовича (помертньо) – солдата
РИНЖУКА Сергія Сергійовича – солдата
РОЖНОВА Ярослава Руслановича (помертньо) – молодшого сержанта
РЯБОКОНЯ Анатолія Ігоровича (помертньо) – старшого солдата
САВІНКОВА Дмитра Валерійовича (помертньо) – солдата
САМОЙЛЕНКА Віталія Григоровича – молодшого сержанта
САПУНА Миколу Володимировича (помертньо) – солдата
САЧИНСЬКОГО Ігоря Ярославовича (помертньо) – молодшого сержанта
СВЯТКЕВИЧА Олега Михайловича (помертньо) – солдата
СЕРМАНА Михайла Михайловича (помертньо) – солдата
СЕЛЕГУ Сергія Михайловича (помертньо) – сержанта
СИВОДІДА Сергія Миколайовича (помертньо) – молодшого сержанта
СИНЬОВИЧА Василя Михайловича (помертньо) – солдата
СИРОТІНА Олександра Вікторовича (помертньо) – солдата
СІГІДУ Сергія Володимировича (помертньо) – солдата
СЛІПЧЕНКА Олега Олексійовича – головного сержанта
СОБЧЕНКА Володимира Анатолійовича (помертньо) – солдата
СОЛОВЙОВА Андрія Валерійовича (помертньо) – солдата
СОЛОМКА Владислава Костянтиновича (помертньо) – молодшого сержанта
СОПОВСЬКОГО Юрія Васильовича (помертньо) – солдата
СОТНИКА Владислава Олеговича (помертньо) – солдата
СТЕЦЕНКА Тараса Федоровича – солдата
СУРАНОВИЧА Руслана Геннадійовича (помертньо) – старшого сержанта
СЧАСТЛИВЕНКА Никиту Вадимовича – молодшого сержанта
ТАЙСТРУ Михайла Михайловича (помертньо) – солдата
ТАРНАВСЬКОГО Олександра Станіславовича – старшого солдата
ТЕМЧЕНКА Юрія Володимировича (помертньо) – солдата
ТИМОЩЕНКА Олега Анатолійовича (помертньо) – старшого солдата
ТИТКАЧА Ігоря Святославовича (помертньо) – солдата
ТОКАРЕНКА Руслана Валерійовича (помертньо) – старшого солдата

ТОНІЄВИЧА Миколу Дмитровича (помертньо) – солдата
ТРУБІЯ Юрія Олександровича (помертньо) – солдата
ФЕДІВА Романа Сергійовича (помертньо) – солдата
ФЕДОРЧУКА Сергія Степановича (помертньо) – молодшого сержанта
ФРОЛОВА Віталія Сергійовича (помертньо) – солдата
ФУРДИЧКА Івана Миколайовича (помертньо) – солдата
ХАНІЛЕВИЧА Олексія Романовича (помертньо) – солдата
ХАРІЯ Миколу Юрійовича (помертньо) – солдата
ХАРЛАМОВА Сергія Васильовича (помертньо) – головного сержанта
ХАРЧЕНКА Віктора Івановича (помертньо) – молодшого сержанта
ХМЕЛЬОВСЬКОГО Віктора Анатолійовича (помертньо) – солдата
ХОРЕВКА Анатолія Анатолійовича (помертньо) – старшого солдата
ЦИГАНЕНКА Іллю Анатолійовича (помертньо) – солдата
ЧЕПЖКА Андрія Олеговича (помертньо) – солдата
ЧЕЧОТКУ Дмитра Васильовича (помертньо) – солдата
ШАРІНА Андрія Миколайовича (помертньо) – солдата
ШВЕЦЯ Олександра Вікторовича (помертньо) – старшого солдата
ШЕВЧУКА Олександра Миколайовича (помертньо) – старшого сержанта
ШЕРЕМЕТЕНКА Дениса Анатолійовича (помертньо) – старшого солдата
ШЕСТАКА Андрія Володимировича (помертньо) – солдата
ШЕСТОПАЛА Руслана Івановича (помертньо) – старшого солдата
ШОЛОМІЦЬКОГО Дмитра Івановича (помертньо) – солдата
ШУЛЯКА Юрія Михайловича (помертньо) – солдата
ЮРЧИЛА Сергія Васильовича (помертньо) – солдата
ЯКОВЕНКА Максима Вікторовича (помертньо) – солдата
ЯНИШЕВА Романа Леонідовича (помертньо) – солдата
ЯРОЦУКА Юрія Юрійовича (помертньо) – солдата
ЯСЬКОВА Олександра Сергійовича (помертньо) – солдата
ЯЦЕНКА Олега Костянтиновича – сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
ГОЛОДНЮКА Євгенія Олександровича – підполковника
ДЕМИДЮКА Дмитра Миколайовича – підполковника
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БУЗІНСЬКОГО Романа Юрійовича – молодшого сержанта
ГАРБУЗА Юрія Миколайовича – підполковника
ДАНИЛІВА Василя Миколайовича – старшого сержанта
ДАНИЛКА Володимира Юрійовича – солдата
ДАЦИКА Олександра Васильовича – сержанта
КИЯШКА Івана Олександровича – капітана
КЛЕБЧУ Владислава Дмитровича – старшого солдата
ЛУГОВСЬКОГО Дмитра Анатолійовича – старшого солдата
ОМЕЛЬЧЕНКА Руслана Володимировича – молодшого сержанта
ПАВЛІКА Анатолія Миколайовича – молодшого сержанта

ПАХОМОВА Олега Миколайовича – старшого сержанта
ПОКУСАЄВА Володимира Павловича – солдата
ПОПОВА Віталія Васильовича – старшого солдата
РИБАКОВА Максима Олександровича – молодшого сержанта
СЕМКІЯША Руслана Івановича – старшого сержанта
СЕРІКОВА Вадима Георгійовича – старшого солдата
ТЕЛЄГУ Андрія Івановича – старшого солдата
ТИМОЩУКА Андрія Юрійовича – молодшого сержанта
ЧАРКІНА Павла Сергійовича – старшого лейтенанта

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

ОГЛИ Дмитра Станіславовича – сержанта
САВЧЕНКА Володимира Володимировича (посмертно) – старшого солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
ДОЛГОВУ Вікторію Анатоліївну – старшого лейтенанта медичної служби
КОСТАРЕВА Олександра Олександровича – сержанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

17 листопада 2023 року

Додаток 7

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №756/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

ФІСУНА Олександра Віталійовича – молодшого сержанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

АНДРУСИКА Дмитра Степановича – капітана

ВОСІНСЬКОГО Федора Ігоровича – старшого лейтенанта

ГАНДЗЮКА Антона Вікторовича – капітана

ДУХОВНИКОВА Владислава Юрійовича – старшого лейтенанта

ЗЕЛЕНКА Сергія Олександровича – підполковника

МАТВІЄНКА Сергія Олександровича – підполковника

ОДОВІЙЧУКА Дениса-Валентина Васильовича – лейтенанта

ФОМІЧЕНКА Дениса Павловича – майора

ШЛЮХТІНА Володимира Анатолійовича (посмертно) – старшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНИСТРАТЕНКА Віталія Олександровича – майора

АНТОНЕНКА Олега Андрійовича – старшого солдата

БАЛАШОВА Олександра Олексійовича (посмертно) – молодшого лейтенанта

БАСЮКА Михайла Ярославовича – солдата
ГРИБА Максима Анатолійовича (помертньо) – старшого матроса
ГРИЦУКА Сергія Михайловича (помертньо) – солдата
ДАВИДЮКА Тараса Геннадійовича – солдата
ДЕМИДУ Романа Васильовича – солдата
ДЗЮБЕНКА Вячеслава Олександровича (помертньо) – солдата
ДМИТРЕНКА Олександра Миколайовича – майстер-сержанта
ДУХНА Сергія Володимировича – молодшого сержанта
ДОВЖЕНКА Максима Олександровича – капітана
ЗЮКІНА Олександра Олексійовича (помертньо) – солдата
ІВАКІНА Олексія Володимировича (помертньо) – солдата
КАРАУША Павла Павловича (помертньо) – старшого лейтенанта
КАРПЮКА Олега Вікторовича (помертньо) – солдата
КОЛОДЄЄВА Юрія Вікторовича (помертньо) – солдата
КОЧЕРГУ Юрія Сергійовича – капітана
КОШЛАЯ Дмитра Володимировича (помертньо) – солдата
КРАВЦІВА Василя Олексійовича – молодшого сержанта
КРАВЧЕНКА Юрія Володимировича (помертньо) – солдата
КРИЖАНОВСЬКОГО Володимира Володимировича (помертньо) – солдата
КРУЧКА Максима Юрійовича – матроса
КУЛКОВА Сергія Георгійовича – молодшого сержанта
КУСТЕРУКА Ігоря Сергійовича – молодшого сержанта
КУЦОГО Вадима Віталійовича (помертньо) – матроса
ЛАБУТІНА Олексія Олександровича (помертньо) – матроса
МАЗУРЕНКА Богдана Олександровича – капітана
МАЙКОСА Юрія Миколайовича (помертньо) – молодшого сержанта
МАКСИМЦЯ Юрія Ярославовича (помертньо) – солдата
МЕЛЬНИКА Сергія Вікторовича (помертньо) – солдата
МОКРЕНКА Андрія Сергійовича – солдата
НАЗАРЕНКА Віталія Вікторовича (помертньо) – солдата
ОМЕЛЬЧУНА Івана Васильовича – молодшого сержанта
ПАВЕЛКА Миколу Михайловича (помертньо) – солдата
ПАВЛУШЕНКА Ігоря Олексійовича (помертньо) – солдата
ПОШТАРА Олександра Володимировича (помертньо) – солдата
РОБЕРТСОНА Метью Пола Ентоні – солдата
РОВІНСЬКОГО Артема Володимировича – солдата
РУДЕНКА Руслана Станіславовича – капітана
САВЧЕНКА Олега Петровича (помертньо) – солдата
СИНІЛЬНИКА Віталія Івановича (помертньо) – солдата
СИРБУЛА Олексія Вікторовича – старшого сержанта
СКОРОХОДА Олександра Вікторовича (помертньо) – солдата
СЛОТЮКА Арсена Ігоровича – солдата
ТИХОГО Олександра Олександровича (помертньо) – солдата

ТРУХАНА Дмитра Олександровича (помертньо) – солдата
УМАНЦЯ Павла Леонідовича (помертньо) – старшого лейтенанта
ЧЕРНИШЕВСЬКОГО Олександра Петровича – сержанта
ЧЕРНОВОЛА Дмитра Івановича (помертньо) – солдата
ШЕРЕМЕТУ Олександра Олександровича – солдата
ШТЕФАНА Віктора Петровича – матроса
ЯКИМЧУКА Віталія Володимировича – солдата
ЯРЕМЕНКА Сергія Сергійовича (помертньо) – солдата
Нагородити орденом Данила Галицького
КОМЛИКА Сергія Юрійовича – старшого майстер-сержанта
ЛЕНАРТОВИЧА Олега Леонідовича – полковника
РУЧКУ Павла Анатолійовича – головного майстер-старшину
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ВОРОБІЙОВА Віталія Володимировича – солдата
КУЧМЕНКА Сергія Олександровича – солдата
ЛИТВИНЕНКА Дмитра Миколайовича – підполковника
МЕРЕЖКА Романа Миколайовича – солдата
НИКОЛАЄВА Олександра Олексійовича – солдата
РОМАШИНА Олександра Григоровича – солдата
ТАРАСЕНКА Тараса Юрійовича – лейтенанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ВАЛУЙКА Юрія Володимировича – капітана медичної служби
ДОЛИНЮКА Олега Ігоровича – старшого лейтенанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
17 листопада 2023 року